

AUKŠTAITIŠKAS **formatas**

ŽURNALAS UTENAI, ANYKŠČIAMS, MOLĖTAMS IR ...

A F

Nr 4(89)
2021

2

Vienintelis kaimo sentikis:
„Pamažu tolstu nuo senojo tikėjimo tradicijų“

8

Regioninė internetinė žiniasklaida dar
ilgai neįsivirtins

31

Zarasuose Pirmasis pasaulinis karas
dar tik prasidėjo

KAINA 2 EUR

9 771822 861018

Molėtų kraštas - ant augimo bangos

Pastaraisiais metais Molėtai nuolat minimi nacionalinėje žiniasklaidoje kaip patrauklus poilsio gražiame kraštovaizdyje rajonas, o svarbiausia – veiklių ir bendruomeniškų žmonių kraštas. Čia sparčiai didėja susidomėjimas verslu ir gyvenimu: grįžta ir kuriasi jaunos šeimos, į Molėtus keliausi žmonės iš didmiesčių, plečiasi verslas, kuriamos naujos darbo vietos. Savivaldybės meras Saulius Jauneika neslepia, kad jo ir komandos tikslas - išjudinti rajono plėtrą iš malonaus pasitenkinimo miškų ir ežerų teikiamais laisvalaikio privalumais, suteikti naują postūmį rajono raidai ir žmonių iniciatyvoms.

Viliojantis, šiuolaikiškai tvarkomas kraštas. „Rajono gyvenimą kuria žmonės, ir labai svarbu, kad jie turėtų darbo, kad čia būtų jauku gyventi, auginti vaikus. Savivaldybės tikslas – tokias sąlygas kurti“, – neabejoja meras. Rajone baigiami modernizuoti visi vaikų darželiai, rengiamasi atidaryti daugiau darželių grupių mieste. Gerai įrengtos mokyklos, kokybiškas švietimas, nemaža neformaliojo švietimo pasiūla. Išvystyta puiki sporto infrastruktūra, pėsčiųjų ir dviračių takų sistema. Sparčiai renovuojami daugiabučiai. Kyla naujas sveikatingumo centras. Išplėtos socialinės ir medicinos paslaugos.

Esminiai pokyčiai – įveiktas investicinis sąstingis. Meras džiaugiasi, kad vienas paskui kitą įgyvendinami didesnės ar mažesnės apimties verslo projektai: „Strateginė kryptis - draugiškas aplinkai, gamtą tausojantis verslas. Taip siekiame išsaugoti unikalią rekreacinį kraštovaizdį ir suderinti ekonominį augimą su atsargia urbanizacija. Pavyzdžių daug. Molėtuose kuriasi „Teltonikos technologijų centras“, kurio veikla grindžiama aukščiausiais aplinkosaugos standartais. Tai pirmoji tokio masto investicija rajone per visą nepriklausomybės laikotarpį: diegiamas 30 milijonų vertės projektas, užtikrinantis 500 darbo

Gintaro Stalauško nuotr.

vietų, aukštųjų technologijų gamybą. Jonišio seniūnijoje dedami pamatai kitai įmonei, kursiančiai farmacinius ir medicininius produktus iš biožaliavų. Buvusių statybinių bendrovių „Molėsta“ ir „Lakaja“ teritorijose steigiasi naujos verslo įmonės. Šeimos verslų imasi ir iš užsienio ar mūsų didmiesčių grįžtantys žmonės. Vieni kuria egzotinių grybų ūkį, kiti - šokolado cechą, baldų gamybos įmonę, kaimo turizmo sodybą ar grožio paslaugų centrą. Žodžiu, pagyvėjimas akivaizdus“.

Žaliosios energetikos proveržis.

Atsinaujinančios energetikos srityje kartu su privačiu verslu aktyviai veikia pati savivaldybė. Jau pradėtos rengti saulės jėgainės biudžetinėse įstaigose. Siekiama, kad 9 pagrindinėse įstaigose šios jėgainės generuotų 100% reikalingos energijos. UAB „Molėtų šiluma“ 0,5 ha plote įrenginėja antžeminę saulės elektrinę. Prie Suginčių iškilo 2,3 ha 1,05 MW galios saulės parkas „Vytis“, panašūs parkai kuriami ir kitose rajono vietose.

Dėmesys jaunimui ir grįžtantiems. S. Jauneika pastebi dar vieną gerą tendenciją: „Vis daugiau žmonių ima kurtis mūsų krašte, grįžta jaunimas, daugėja gyventojų. Pačiame mieste fiksuojame gyventojų skaičiaus augimą“. Savivaldybėje jau treči metai veikia papildomos paramos jaunoms šeimoms, apsirūpinant gyvenamuoju būstu programa. Maksimali suma – 10 tūkstančių eurų. Kuriantieji verslą naudojami specialios verslo rėmimo programos galimybėmis. Šeimos gauna naujagimio ir pirmoko krepšelį. Šiemet startavo grįžtamosios migracijos programa, ieškoma ir daugiau būdų, kaip skatinti žmones kurtis savame krašte.

Kurortinė teritorija – tik laiko klausimas. Meras S. Jauneika neslepia, kad vienas iš tikslų yra kurortinės teritorijos statusas: „Iš tikrųjų - de facto - esame kurortas, dabar tvarkomės su įteisinimo reikalais“. Rekreacijos ir kultūros paveldo potencialas čia turtingas ir plačiai žinomas. Formuojasi stiprūs traukos centrai: Alanta, Dubingiai, Giedraičiai, Mindūnai, Balninkai, Molėtų apylinkės. Gana įvairus svetingumo ir aktyvaus laisvalaikio paslaugų tinklas. Pagal daugelį šios srities rodiklių Molėtų kraštas yra Aukštaitijos regiono lyderis ir augantis ateities kurortas.

Atpažįstu tą sniego mėlynumą buitiškoje nuotraukoje. Paprastas kadras, darytas telefonu, o naktį ieškau jo interneto platybėse kaip senovės jūrininkas insulam perditam, žinodamas tik salos geografinę ilgumą, bet neturėdamas įrankio nustatyti platumą.

Nuotrauką mačiau feisbuke. Tik akimirką. Banalus vaizdas: baltas, lygus, užsnigtas laukas, o horizonte apšarmojęs miškas, ir tarsi kieno išgąsdinta išėjau į kitą puslapį.

Ką tokio atpažinau nepažįstamo žmogaus nepažįstamos vietos nuotraukoje, kad praradimas skauda fiziškai? Taip, tarsi būčiau netekusi savo namų ar užmiršusi, kaip rasti į juos kelią, arba būčiau amžiams atskirta nuo nežinia kur esančios ir ar iš viso esančios vietos bei pasmerkta klaidžioti, ilgėtis ir nerasti to, ko greičiausiai niekada net nebuvo, tačiau būtų neįdomi ir neteisinga, jeigu tai neegzistuoja. Todėl tikrai turi egzistuoti.

Žinau. Tu ieškai meilės, - tavo akys rimtos. Net ir įtariausias neįžiūrėtų jose ironijos.

Taip noriu tikėti tuo, ką sakai, kad net užsimerkiau.

Sniego mėlynumas man yra kaip pažadas, kad kažkur, gal už tolimų miškų, jeigu tik pasieksi juos nesusalęs, pėsčiomis perėjęs užpustytus negyvenamus laukus, laukia prarastoji sala. Tyli, šviesi, gal net kvepianti mangais, kurią atradęs gal jautumeisi laimingas.

Pagarbiai
Grażina Šmigelskienė

Grażina

AUKŠTAITIŠKAS formatas

2021 Nr. 4(89)

Ketvirtinis žurnalas

Leidėjas – UAB „Anykštos redakcija“. ISSN 1822-8615

Adresas: Vilniaus g. 29, LT-29145 Anykščiai

Tel. (8-381) 59 474, (8-381) 59 458, el. p.: anyksta@anyksta.lt.

Tiražas 3000 egz.

Žurnalas eina nuo 2007 lapkričio mėn.

Spausdino UAB „Lietuvos ryto spaustuvė“.

Vyriausioji redaktorė Gražina Šmigelskienė (8-687) 25892.

Redaktorės pavaduotojas Rytis Kulbokas (8-679) 14241.

Žurnalistai ir bendradarbiai: Robertas Aleksiejūnas (8-671) 76995, Vytautas Bagdonas, Alvydas Balandas, Daiva Goštautaitė - Oškelėnienė, Raimondas Guobis, Jonas Junevičius, Jolanta Matkevičienė, Rasa Milerytė, Sigita Pivorienė, Elvyra Sabalytė, Austėja Šmigelskaitė, Vidmantas Šmigelskas (8-618) 25835, Rimantas

Vanagas, Skaistė Vasiliauskaitė - Dančėnienė.

Kalbos redaktorė Ona Jakimavičienė.

Projektų vadovė Monika Leonavičienė.

Dizaineris Kęstutis Vasilūnas.

Viršelio nuotraukoje: Istorikas, visuomenininkas Ramūnas Keršys (Jono Junevičiaus nuotrauka).

Už reklamos turinį redakcija neatsako. Rankraščiai negrąžinami. Perspausdinti publikacijos arba jų dalį galima tik gavus raštišką redakcijos sutikimą.

Spaudos, radio ir televizijos rėmimo fondas projektą „Laisvės karta“ remia 2000 eurų.

t

u r i n y s

...tema.....2psl...

**Vienintelis kaimo sentikis:
„Pamažu tolstu nuo senojo
tikėjimo tradicijų“**

...be...diktofono.....5psl...

**Netikiu mokslu tam, kad juo
tikėčiau**

...situacija.....8psl...

**Regioninė internetinė
žiniasklaida dar ilgai
neįsivertins**

...situacija.....12psl...

Utena - ne Šiaurės Korėja...

...Aukštaitijos...kodas.....18psl...

**Tarp Lietuvos kultūros tarybos
strateginių organizacijų –
Anykščių menų inkubatorius**

...patirtys.....23psl...

**Eilėraščiai – tarsi pėdsakai iš
vaikystės...**

...laisvės...karta.....27psl...

**Gyventi šiuolaikiniame
pasaulyje yra būtinybė, tačiau
klaidinga tapti jo dalimi**

...laisvės...karta.....31psl...

**Zarasuose Pirmasis pasaulinis
karas dar tik prasidėjo**

...atodangos.....37psl...

**Anykščių rajono gyventojai
įteiktas Vilniaus universiteto
Atminties diplomas**

...kokteilis.....40psl...

**13 klausimų Ignui
Kavaliauskui**

...kokteilis.....40psl...

**Kosminė trispalvė nusileido
šalia Molėtų**

Vienintelis kaimo sentikis: „Pamažu tolstu nuo senojo tikėjimo tradicijų“

Girelė kadaise buvo Lietuvos sentikių Pomoro bažnyčios Girelės bendruomenės centras. 1947 m. Girelės sentikių bendruomenė turėjo apie 750 tikinčiųjų. Šiuo metu šiame kaime iš senųjų sentikių belikęs vienintelis vietinis gyventojas – priešais cerkvę gyvenantis Anatolijus Grigorjevas prisipažįsta, kad ir jis jau tolsta nuo senųjų sentikių tradicijų. „Aš juk Lietuvoje gimęs, ilgą laiką visur – tarp lietuvių. Ir skaitau, ir rašau lietuviškai. Rusų kalbą baigiu pamiršti“, – pasakojo Anatolijus.

... Lina Dapkienė ➤

Tradicijos - griežtos

„Brolis Ivanas jau buvo ilgus metus neatlikęs išpažinties, kažkiek nutolęs nuo Dievo, nes irgi, kaip ir aš, nelankė nuolat bažnyčios. Jam mirus, „pakavojom“ be nieko. Mat pagal sentikių tradicijas yra taip: turi nuolat lankytis bažnyčioje ir eiti išpažinties, tada šventikas atliks tradicinę apeigą per laidotuves, pasimels už konkretų asmenį. Ukmergės sentikių religinės bendruomenės pirmininkas griežtai laikosi tradicijų

► Vienintelis Girelės kaimo sentikis abejoja, ar kas nors gyvens jo sodyboje.

ir jų nepažeidžia, nevažiuoja pas mirusįjį, jei nematė jo cerkvėje per mišias. Labai svarbi yra išpažintis“, – prisiminė tvirtas ir nekeičiamas sentikių tradicijas Anatolijus Grigorjevas.

Vaikystė – didelėje šeimoje

Anatolijus gimė Girelės kaime, bet kiek toliau nuo dabartinės sodybos. „Kai jau pastatė šį namą, tada persikėlėm. Mūsų šeimoje buvo šeši vaikai. Iš jų du buvo dvynukai. Keturi jau atgulė amžino poilsio kaimo kapinaitėse, tėvai taip pat

ten palaidoti. Likom dviese su sese Tatjana, kuri Vilniuje gyvena, bet neretai mane aplanko“, – pasakojo pašnekovas.

Paprašytas prisiminti tėvų kasdienybę, pašnekovas papasakojo apie tėvus Danylą ir Aną, kurie gana sunkiai vertėsi, bet buvo labai darbštūs: „Tėvas visur dirbdavo: ir brigadoj, ir prie lauko darbų. Girelės kaime buvo dvi fermos. Dirbdavom ir mes, vaikai. Kolūkin eidavom, kapeiką užsidirbdavom. Po 2 ha linų rankom nuraudavom, nes nebuvo rovimo mašinų. Kuokštus padarydavom, sus-tatydavom, tada suveždavo į klojimus, o žiemą kuldavo. Tėvai visada laikė po tris kiaules, tris avelas. Avelas turėjom ir mėsai, ir vilnai. Mama iš vilnos kojinių visiems primegzdavo.

Tiesa, sovietiniais laikais buvo ir apribojimų: leisdavo laikyti tik po vieną karvę ir vieną paršiuką. Laisvalaikiu arkliais kolūkyje šieną grėbdavom. Duonkepį motina kiekvieną dieną kūrendavo. Miltų užraugdavo, duoną kepavo. Visose gryčiose būdavo duonkepis. Užlipdavom pasišildyti“, – ne lengvus laikus prisiminė Anatolijus.

Pasak pašnekovo, seniau jie atskiro rūšio neturėję, bet, statant šį namą, virtuvėje buvo iškasta duobė. „Štai šioje duobėje burokus, bulves laikydavom. Uždengdavo šiaudais“, – parodė išlikusią ir dar matomą buvusio rūšio vietą.

Mokslai ir tolimesnis kelias

Anatolijus Grigorjevas yra baigęs Papragių pradinę mokyklą. „Ji veikė išnuomotose patalpose, gyvenamajame name. Buvo keturi skyriai. Iš kelių kaimų ateidavo vaikai: iš Pilėnų, Papragių, Girelės. Kambarys didelis, tad visi ir tilpdavo. Su visais mokiniais dirbo viena mokytoja, bet pavardės neatsimenu. Ir gyveno ji tame pačiame name, turėjo savo du vaikus. Kiti Kavarsko mokyklon pradėjo eiti. Mano sesuo irgi Kavarsko mokyklą lankė. Keliuko tokio, koks dabar yra, tai nebuvo. Visada su guminiiais brisdavo“, – pasakojo Anatolijus.

Po aštuonių klasių, kurias Anatolijus baigė Kavarsko vidurinėje mokykloje, vaikinai tęsė mokslus Ukmergės proftechninėje mokykloje Nr. 16. „Mokykla buvo Ukmergės „Vienybės“ gamyklos teritorijoje. Ten įgijau tekintojo specialybę. Tada tarnavau 2 metus armijoje Kuibyshevo srityje, Toljačio mieste. Grįžęs dirbau prie metalo. Ir mūrininko įgūdžių turiu. „Anykščių kvarce“ dirbau tekintoju, o mūrininku – Anykščių statybos remonto valdyboje“, – pasakojo vyras.

A. Grigorjevas buvo vedęs, turi sūnų, kuris gyvena Prienų rajone. Kai tėvai Danyla ir Ana mirė, iš Anykščių grįžo gyventi į Girelę. Gyveno čia dviese su broliu Ivanu, nes su savo žmona yra išsiskyręs.

Nykstantis kaimas šalia jau išnykusio

Dabar Girelės kaime jau trūksta kokių aštuonių namų – sodybų. Anatolijaus kieme dar stovi senutėlė klėtis – ją vyras išsaugojo nuo savo senelių laikų. „Tai yra senelių sodybos likutis iš išnykusio Kuprių kaimo. Vasaromis šioje senoje klėtyje mėgdavo pagyventi mano brolis. Išlikusi jo lova. Brolis ilgai sirgo po užpuolimo, smarkaus sumušimo. Viskas įvyko čia pat, visai netoli nuo namų. Buvo neseniai pensiją gavęs...“ – atviravo A. Grigorjevas.

Šiandien nėra nė žymės, kur prasidėjo ir baigėsi Kuprių kaimas. Pasak pašnekovo, ten, kur tolumoje atsiveria platūs horizontai, būta vien tik sentikių kaimo. „Dar atsimenu pavardes. Kuprių kaime gyveno Sologubovai, Grigorjevai, Burovai, Murnikovai, Romanovai. Tik viena lietuvių šeima gyveno – Kvieskai. Melioracija nieko nepalikė. Viskas, liko tik plynas laukas be gyvybės žymių“, – apgailestavo Anatolijus.

Žvelgiant į ūkininkų dabar dirbamus laukus, sunku patikėti kadaise čia šurmuliavusiu gyvenimu... „O Girelės kaime kiek gyvenamųjų sodybų beliko? Tokių, kur nuolat gyvena, vos keturios: mano, Pivorų, Vaicekavičiaus ir dar viena“, – vardijo pašnekovas.

Linos Dapkienės nuotr.

► „Mano tėvas Danyla Grigorjevas šią klėtį dalį iš Kuprių pertempė ir čia perstatė. Kitą dalį sunaikino. Šioje klėtyje brolis Ivanas vasaromis būdavo“, – apie senutėlę ir jau istorinę klėtį pasakojo Anatolijus Grigorjevas.

Atsinaujinusi galimybė pasimelsti

Greit pensinio amžiaus sulaukiantis vyras jau mažiau paiso senojo tikėjimo tradicijų, nes Girelės cerkvės durys nuo 2019 metų spalio mėnesio atveriamos tik kartą per metus. „Iki cerkvės šimtmečio, paminėto 2019 metais, kai susirinko daug šventikų ir vyko mišios, aš jau senokai nebenuvykdavau į Ukmergės cerkvę. Nėra taip jau paprasta, neturint savo transporto. Nebe toks pamaldus esu. Turiu išsaugotą ikoną namuose. Kiekviena sentikių šeima turėjo savo ikoną cerkvėje. Šią ikoną gal mama parsinešė, kai jau buvo uždaroma cerkvė, kai jau tapo nesaugu ten laikyti dėl prasidėjusių plėšikavimų“, – pasakojo Anatolijus.

Paklaustas apie cerkvėje vykusias pamaldas, Anatolijus prisiminė Velykas, kai meldžiamasi per visą naktį: „Nusivedavo tėvai. Cerkvė buvo puošni, su daug paveikslų, su ikonomis. Per naktį melsdavosi, tik paryčiais išeidavo ir pareidavo namo. Teko ir man. Pavargsti stovėti. Yra suolai šone, tai duodavo atsistoti. Giedotojai būdavo atvažiuavę ir iš kitur. Ir popo žmona

giedodavo. Daug privažiudavo žmonių. Autobusu iki Kavarsko, tada – pėstute iki Girelės ateidavo“, – prisiminimais dalijosi sentikis.

Pasak Anatolijaus, jis nežinąs, iš kur kilę jo protėviai, nes seneliai Lietuvoje gimę.

Nereikia alkoholio imti, ir viskas gerai

Kavarską Anatolijus dažniausiai pasiekia dviračiu. Paklaustas, kaip pragyvena, kai jau keliolika metų yra bedarbis, pašnekovas atviravo: „Gaunu neįgalumo pašalpą dėl sutrikusios klausos. Laikau keletą vištų. Liko metai iki pensijos. Turiu kelis hektarus žemės, tad ją pats ir dirbu. Bulvės, daržovės puikiai kasmet užauga. O kas čia reiškia nuravėti? Nereikia alkoholio imti, ir darbas eina, nesunku!“ – tvirtai, bet su šypsena veide konstatavo Anatolijus.

Pašnekovas paatviravo, kad buvo laikas, kai jis pats mėgdavęs išgerti, bet susiėmė, metė. „Baigiau su tuo reikalu. Tada namą susitvarkiau“, – teigė vyras.

98-erių sentikė šiemet palaidota pagal visas tradicijas

Senosiose Girelės kapinėse Anatolijus aplanko artimųjų kapus. Mūsų dienos kapinėse retai, bet vis dar laidojamas vienas kitas, atgulantis amžinojo poilsio. Kapus lanko, tvarko atvykstantys palikuonys. „Bet kad senieji sentikiai jau išmirę... Štai ir Kavarske gyvenusi Evdokija Apčinikova, kuriai buvo beveik 98 metai, jau kapinaitėse...“

► Bene svarbiausias Lietuvoje sentikių raštijos paminklas – Degučių (Zarasų r.) metraštis.

Kai vyko mišios 2019 metais Girelėje, senolė dar dalyvavo, meldėsi. Evdokija kartodavo, kad iš savo gryčios Kavarske niekur nebevažiuos. Sunkiai sirgo, gulėjo ant patalo. Žinau, ir numirė savo namuose, prižiūrima ir slaugoma dukters Raisos. Evdokijos buvo plati giminė, bet iš visų dvylikos artimųjų jau ji paskutinė iškeliavo. Prieš tai numirė jos jauniausia sesuo Efosinija. Aplink jau išmirė visi tie, kurie labiausiai saugojo tradicijas. Šventikas iš Vilniaus buvo nuvykęs į Ukmergės laidojimo namus, dvi valandas meldėsi prie mirusios Evdokijos, tada važiojo į Girelės kapines, – pasakojo vienintelis kaimo sentikis.

Sentikiai kentėjo nuo savo tautiečių

Visagino viešosios bibliotekos direktoriaus pavaduotoja, kultūrologė Dalia Savickaitė teigė, kad sentikių išlikimo ir tolesnio buvimo sėkmė – sugebėjimas išlaikyti savo papročius pasirinktos gyventi tėvynės kultūrinėje apsuptyje, gerbiant greta esančiųjų tradicijas. Nuostabus, pamokantis būdas gyventi išlaikant savo tapatybę. Gal tikintis jiems padėti šiomis dienomis jų tradicijos laikomos šalies paveldu, jų materialusis paveldas yra saugomas valstybės.

Bibliotekininkė ir kraštotyrininkė D. Savickaitė sako, kad pirmieji sentikiai LDK apsigyveno 1679 m..

Migracija į Lietuvą suaktyvėjo XVII a., kuomet Rusijoje stačiatikių bažnyčia skilo į dvi atšakas. Siekiant palaužti sentikių įsitikinimus apie „pasaulio pabaigą“ ir šalį, kurioje gyveno Anti-

kristas, valdant carienei Sofijai jie buvo naikinami. XVIII a. migracija į LDK tapo masinė ir siekė kelis šimtus tūkstančių žmonių. Plačiai žinoma ir tai, kad vėliau valdęs Petras I, nors ir palengvino jų buvimo sąlygas, bet padidino mokesčius, o „baisiausia“ – karpė barzdas. 1690 m. Lietuvoje sudaryta religinė komisija skelbė, kad nors jų skaitlingumas ir kažkiek stabdo šalies vystymąsi, bet „nepriklauso valstybei pavojingiems sektantams“. Jie naudojami tikybės laisvė, kuri buvo įtraukta į III Lietuvos Statutą.

1863-1864 m. Rusija sentikių pagalba tikėjosi surusinti lietuvius, bet jie netapo jų įrankiu. 1923 m. Lietuvos vyriausybė oficialiai juos pripažino, suteikė autonomiją. Per trėmimus rusai juos trėmė į Sibirą. 1941-1945 m. naikino vokiečiai. Sovietai su jais elgėsi kaip su visais tikinčiaisiais, o tuo laiku visoje Sovietų Sąjungoje tik Vilniuje buvo vienintelis sentikių religinis centras. „Keista, bet juos praktiškai visad naikino patys rusai – gal dėl jų deklaruoto Antikristo buvimo jų šalyje... Iš trijų milijonų pasaulyje gyvenančių sentikių didžiausios bendruomenės yra Lietuvoje, Latvijoje, Rusijoje, Ukrainoje ir Rumunijoje. Manoma, kad Lietuvoje gyvena apie 45 tūkst. sentikių“, – pasakoja kultūrologė. Daugiausia sentikių yra Visagine (apie 3 tūkst.), Zarasuose (apie 1 tūkst.), Ignalinos ir Anykščių rajonuose.

„Visokių priešingybių rasime vertybių besilaikančių sentikių gyvenimuose. Jų namus puošdavo ikonos, kurios būdavo suprantamos kaip langas į Dievo pasaulį. Melsdamiesi prieš jas, už atvaizdo matydavo Dievą. Sentikiai sakydavo, kad ikonos ne tapomos, o rašomos. Tokie žmonės turėjo gauti atitinkamus šventinimus. Religinį apeigų buvo mokomasi giedant chore, dalyvaujant pamaldose. Popu būdavo renkamas garbingas bendruomenės žmogus, kuris turėjo šeimą. Daugybė keistų dalykų vykdavo jų dvasiniame gyvenime, daug pasninkaudavo.“

D. Savickaitė sako, kad sentikių bendruomenė savo buvimo neafišuoja. Jeigu dvasia gyvybinga, tai lemtinomis šeimai datomis ieško ir paprastai randa sentikių šventiką, vietas, kur laidoti artimųjų kūnus, kur susituokti ir pan.. „Man jie labai patrauklūs savo paslaptingumu, gal todėl, kad aš evangelikė...“ – pastebi kultūrologė.

prospektas

Ar Lietuva yra tolerantiška kitų tikėjimų žmonėms?

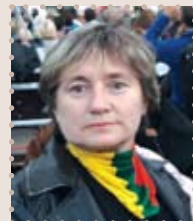
Svetlana Šerelienė, Anykščių menų centro vadybininkė:

Lietuva tolerantiška kitų tikėjimų žmonėms. Iš esmės žmonės net nesidomi, kokio tikėjimo jų kaimynai. Įpratę, kad šalia gyvena stačiatikiai, sentikiai, unitai. Puikiai adaptavosi savo tikėjimą išpažįstantys karaimai. Senieji Lietuvos gyventojai prisitaikė prie vietinių žmonių, o tie, gyvendami lietuviškoje aplinkoje, asimiliavosi ir supanašėjo. Tai neišvengiamas procesas. Kitaip vertinami naujai atvykstantys, ypač musulmonų tikėjimo žmonės. Jie suvokiami kaip galima grėsmė visuomenei.

Ieva Vaicekauskienė, Molėtų progimnazijos mokytoja:

Šiandien Lietuvoje tolerancijos stoka sukelia įvairių problemų. Tolerancija yra reikalinga, norint atgaivinti pašlijusius dabartinius santykius su kitataučiais. Tolerancijos turėtume mokyti šeimoje bei mokykloje. Mes privalome mokėti atsižvelgti į kitataučius bei suprasti, kokią svarbą indėlį jie yra įdėję į mūsų šalies istoriją. Ar Lietuva yra tolerantiška kitų tikėjimų žmonėms? Manau, kad iš dalies.

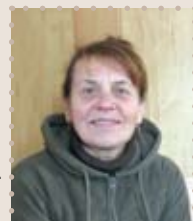
Jurijus Nikitinas, Anykščių rajono vietos veiklos grupės Vietos plėtros strategijos administravimo vadovas:

Dėl tikėjimo, tai tikrai taip, yra tolerantiška ir dabar, ir tais Abiejų Tautų Respublikos laikais, be abejo, nes tai buvo didelė valstybė su daugybe skirtingų tautų ir tikėjimų, sentikiai yra tik pavyzdys. Jie atrado čia naują tėvynę. Galbūt yra tikėjimų, kurie labai skiriasi nuo krikščionybės ir daro įtaką kultūrai, žmonių buičiai, šeimyniniam gyvenimui. Tada tarp žmonių pasitaiko ir neigiamų vertinimų. Yra ir radikalių tikėjimų, kurie kertasi su žmogaus teisėmis.

Raisa Nabažienė, kavarskietė:

Šiomet, kaip ir kasmet, kalėdodamas Kavarsko klebonas užėjo, aplankė mus, tik, deja, mamytės jau neberado... Mano protėviai visi Lietuvoje gimę. Mūsų tikėjimas – pagal mamą. Išsaugojom sentikių kultūros dvasią, bet labai vertiname Lietuvą. Juk mes čia gimę, čia augę. Gyvenam, einam balsuoti, švenčiame šventes, visada esame už Lietuvą.

Netikiu mokslu tam, kad juo tikėčiau

... Rytis Kulbokas ➤

Tikėti mokslu – tas pats, kas tikėti šventu bananu. Abu tikėjimai turi lygiai tokį pat pagrįstumą ir nėra nieko, labiau prieštaraujančio mokslo prigimčiai, kaip tikėjimas mokslu. Mokslu netikima, mokslo teorijomis ir net tiesomis nuolat abejojama, o jo tiesos objektas nuolat kritikuojamas. Mokslo prigimtis reikalauja ieškoti net pačių mažiausių plyšelių, kad būtų sugriautos jo tiesos. Toks savotiškas bakteriofagas.

Mokslas nuolat konkuruoja, į jo pamatus nuolat kėsina, o jis kiekvieną dvejonę turi nuvainikuoti įrodančiais faktais. Ir bėda, jei dėl kažkokių priežasčių imama tikėti mokslu. Raginimas tikėti mokslu tėra toks pat bukas šūkis, kaip ir skandalą sukėlusį prieš dešimtmečius jau skambėjusį daina „Kas nešokinės tas py...as“. Absoliučiai bukas raginimas, skirtas kvailiausiems instinktams, pasidavimui bandos piemens nuomonei.

Mokslas konkuruoja faktais, ne autoritetais. Ką sakė autoritetai, kurie savo laikų patys buvo sutapatinti su faktais ir paversti mokslu? Žemę laiko banginiai, opiumas – pats geriausias vaistas, o cigaretės naudingos? Žindukas, pamirktas alkoholyje, gerai nuramina kūdikius? Ir tai sakė mokslas, kuriuo taip pat turėtume tikėti?

Mokslu turi abejoti, nes kai nebeabejoji, išduodi mokslą, kaip pasaulio pažinimo strategiją. Vienas iš Naujųjų amžių pradininkų, filosofas Rene Dekartas įvykdė revoliucinį proveržį, paneigęs tikėjimo ir autoriteto reikalavimą moksle, legalizuodamas mąstymą bei dvejojimą. „Abejoju, vadinasi, mąstau – mąstau, vadinasi, esu“. R. Dekartas rado pagrindimą mokslinio metodo šerđžiai, o dabar su reikalavimu tikėti mokslu vėl esame spaudžiami grįžti į scholastiško tikėjimo, o ne mokslo pasaulėžiūrą.

Mokslas, kaip ir bet kuri veikla, turi tradicijas, įtvirtintas ir palaikomas normas, galų gale įpročius, kurie nebūtinai yra teisingi, nors nekvestionuojami. Tai – paradigmos. Būkit tikri, jei imama šūkauti lozungais, jei oponentai imami demonizuoti, verčiami priešais „pažangiajai žmonijai“, užgauliojami iki apšaukimo išsigimėliais, kuriuos reikia naikinti (prisiminkime, ką daryti ragino buvęs Seimo apsaugos viršininkas, ar koks ten „titulas“), o faktai, įrodymai ir pats klausimų kėlimas kategoriškai ignoruojami – tai ne mokslas. Greičiau – kokių nors „iranų islamo“ revoliucijos.

O kas atsakoma į užduodamus klausimus apie tas pačias vakcinas, klimato kaitą, ekologiją ir t.t.? Neaiškumai, nesutapimai, prieštaravimai skelbiamai „mokslo“ teorijai tiesiog apšaukiami nereikšmingomis klastotėmis, marginalių kuriamomis sąmokslų teorijomis. Ir tikrai – jei vienas didelio ugnikalnio išsiveržimas užnuodija žemę labiau nei visa žmonijos veikla per visą istoriją – ar tai ne argumentas tikėti mokslu ir įvesti naujus turto mokesčius?

„Tiesos“ kartojamos, kol atbukinama kritika. Net apskaičiuota, kiek kartų melą reikia kartoti, kad būtų pasiektas įtikinimas jį esant tiesa. Labai geras būdas melui įtvirtinti – į jį įtraukti vaikus (seniai kruviniausių propagandistų išbandytas metodas). Tačiau tai jokiais būdais nereiškia, kad mokslu turime dvejoti kaip tokiu. Anaipol. Visa į galvą netelpanti pasaulinė kvailybė pasiekta tik todėl, kad išaugo karta, kuri mokslu netiki, o mokslas nebėra idealas. Vienai paauglei aišku, kaip pasaulį gelbėti, kad jis nepavirstų „Pragaro keptuve“ (nors minėta paauglė net nelanko mokyklos, nes pastaroji tikriausiai „tik griaua asmenybės originalumą“), kitai aišku, kad Australijos nėra, nes ji senoviniuose žemėlapiuose nepažymėta. Aišku ir tiems keliasdešimčiai tūkstančių, pažymėjusių, kad patinka, jog Australija neegzistuoja. Protu nesuvokiama, kad Vakaruose pirmą kartą išaugo karta, kuri yra mažiau išsilavinusi nei jų tėvų karta.

Dažnai ji ir yra ta raginanti „tikėti mokslu“ grupė. Grupė, kuri, pritrūkusi mokslinio metodo argumentų (t.y. atsako į kritiką pateikiant įrodymus), paprasčiausiai išjungia galimybę girdėti kritiką, susikuria savąjį informacinį burbulą. Juk gražu – oponentų negirdi, bendraminčiai pritaria ir palaiko. Kuo ne tikėjimas mokslu? Labai baisu, bet labiausiai tikėti mokslu XX amžiuje vertė naciai ir komunistai. Vieni „moksliškai“ „įrodė“ rasinę teoriją, kiti – „įrodė“ marksizmo pranašumą. Nors joje tiesos daigų yra. Galų gale, ne kuo kitu, o paskutiniu iš Didžiųjų filosofų Georgu Hėgelio pasinaudojo Karlas Marksas, kurdamas savo teoriją. Tik nedidelis skirtumėlis – G. Hėgelio išsilaisvinančios Pasaulinės dvasios koncepciją Marksas pavertė materijos koncepcija. Tikėkit mokslu. Bet tik tol, kol jis atlaiko sveiko proto kritikos argumentus ir pateikia įrodymus.

iš pirmų lūpų

Ką dažniausiai pamiršta vartotojas prekių pristatymo metu?

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos Vartojimo prekių skyriaus vedėja Rasa Pupienienė atsakė į žurnalisto Roberto Aleksiejūno klausimus apie prekių pristatymą.

-Kokias problemas Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba pastebi nagrinėdama vartotojų ginčus dėl prekių pristatymo?

-Vartotojai priima prekes, jų tinkamai neapžiūri, neįvertina pakuotės ir net pasirašo, jog pretenzijų dėl pristatytos prekės neturi. Vėliau, prekę išpakavus, paaiškėja, jog yra mechaninių pažeidimų. Tokiu atveju įrodyti, kas atsakingas už pažeidimus (pardavėjas, kurjeris ar vartotojas), yra ypač sudėtinga. Skirstant pagal prekių kategorijas, daugiausia tokių mechaninių pažeidimų turėjusių prekių yra elektrotechnikos, vonios kambario įrangos bei baldų kategorijose. Dominuojančios elektrotechnikos prekės – televizoriai ir skalbimo mašinos. Dominuojantys baldai – spintelės, komodos, minkštieji kampai. Skundų dėl galimai prieš prekę perdavimą buvusių mechaninių pažeidimų daugėja.

- Ką svarbiausia privalu padaryti priimant prekę iš kurjerio?

- Ir pirkdamas fizinėje parduotuvėje, ir pristačius internetu įsigytą prekę, vartotojas turi teisę ją apžiūrėti.

- Kas yra atsakingas už siuntos mechaninius pažeidimus?

- Atsakomybę reikia įrodyti. Pardavėjas turėtų atlyginti vartotojui patirtą žalą, jei būtų įrodyta, jog pažeidimų atsirado ne dėl vartotojo kaltės. Tačiau tuo atveju, jei vartotojas savarankiškai pasirenka ir įsigyja prekę pristatymo paslauga, pretenziją dėl prekės trūkumų reikėtų teikti ir prekės siuntimo paslaugos teikėjui.

- Kaip tarnyba sprendžia dėl siuntų pristatymo iškylančias problemas?

- Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba (VVTAT) nagrinėja vartotojų ginčus ne teismo tvarka. Vartotojas pirmiausia savo ginčą turėtų spręsti su pardavėju ar paslaugos teikėju ir, tik nepavykus ginčo išspręsti taikiai, kreiptis į VVTAT.

Karpinys vėl papuošė Leliūnų bažnyčią

Karpinių meistrės, uteniškės Odetos Bražėnienės didžiulio kruopštumo reikalaujantis darbas vėl papuošė Leliūnų bažnyčią.

Menininkė sakė, kad karpinys buvo sukurtas būtent šioms bažnyčios durims. „Pamenu, Leliūnuose vyko kažkokia šventė, ir kai aš pamačiau tas tamsias duris, supratau, kad ant jų fantastiškai atrodytų mano karpinys: nušvistų visa erdvė. Kai jį pagaminau, ant bažnyčios durų karpinys kabėjo apie mėnesį“, – „AF“ pasakojo O. Bražėnienė.

Karpinys bažnyčiai padarytas iš popieriaus ritinio. „Neturėjau popieriaus, kad būtų ištisas, užtai karpinys išėjo toks dvigubas, tarsi durys. Dažniausiai viskas išeina labai simboliškai, taip, kaip reikia: kadangi darbas ne ištisinis, tai atrodo, kad į bažnyčią einama per kryžį. Karpinį dariau apie savaitę, galvojau, kad bus vienkartinis eksponavimas, bet labai džiaugiuosi, kad jį vėl per Gavėnią bažnyčioje pakabins“, – džiaugėsi menininkė.

Palaidojo svetimą žmogų

Spalio 9-ąją į Molėtų rajono ligoninę iš Paberžės (Vilniaus raj.) senelių globos namų buvo atvežtos dvi garbaus amžiaus COVID - 19 sergančios močiutės. Po kelių dienų viena iš jų mirė. Medikams supainiojus pacientes, mirusios moters kūnas buvo perduotas svetimiesiems žmonėms.

Kūnas, įdėtas į maišą, buvo perduotas neva artimiesiems, o šie surengė iškilmingas laidotuves. Tikrieji mirusios artimieji dar dešimt dienų važinėjo į ligoninę ir perduodavo siuntinius. Klaida paaiškėjo, kai močiutė pasveiko ir buvo išrašyta iš ligoninės. Pagal dokumentus, gyva yra ta močiutė, kuri mirusi, o mirusioji – gyva. Šią istoriją aprašė portalas Irytas.lt (Rasa Karmazaitė; „Sūnų užgriuvo šurpi žinia: nuo COVID-19 mirusią motiną ligoninė atidavė palaidoti svetimiesiems“).

„Aš nuolat skambinau, o man sakydavo, kad Pukienė sveiksta. Kartą ligoninės darbuotoja pasakė, kad mano mama pradėjo vaikščioti. Mes su žmona nustebome ir pasitikslinome, ar apie tą pačią Pukienę kalbama, nes mama, būdama globos namuose, nevaikščiojo. Ligoninės atstovė mane patikino, kad apie tą pačią. O dabar administracija bando teisintis, neva močiutės buvo vienodos, abi smulkaus kūno sudėjimo. Tai kodėl ligoninė nepadarė kraujo tyrimų ir nepasiaiškino, kokia jų kraujo grupė, kodėl bent nenufotografavo ir mums neparodė?“ – portalui Irytas.lt kalbėjo vilnietis Jonas Pukas, sužinojęs, kad neva net vaikščioti pradėjusi jo motina jau prieš dešimt dienų palaidota.

Pabėgėliai iš Ignalinos išvežti

Uždarytos kelis mėnesius Ignalinos rajone, Kazitiškyje ir Linkmenyse, veikusios pabėgėlių stovyklos. Užsienio valstybių piliečiai nebeapgyvendinami ir Ignalinos rajone esančiose pasienio užkardose.

„AF“ rugsėjo mėnesį ruošiant reportažą, buvusios Kazitiškio mokyklos pastate gyveno 87, buvusios Linkmenų mokyklos sporto salėje – 90 pabėgėlių. Kazitiškio mokykla nešildoma, todėl iš jos užsienio valstybių piliečius į šalies pabėgėlių centrus skubėta perkelti pirmiausia. Ignalinos savivaldybės administracijos direktorės pavaduotoja Lina Gladkauskienė „AF“ sakė, kad inventorius iš Kazitiškio pervežtas į Linkmenis, esant poreikiui, šiame miestelyje vėl gali būti įkurdinti pabėgėliai.

Priminsime, jog 5 kilometrų nuo sienos su Baltarusija ruožas yra paskelbtas teritorija, kurioje galioja Nepaprastoji padėtis. Didelė Ignalinos rajono dalis ribojasi su valstybės siena.

Mildai Samsonaitėi, UAB „Umaras“ generalinei direktorei, už stabilų verslo išlaikymą. Po tėčio Vytauto Samsono mirties ji, perėmusi per 30 mln. eurų apyvartos įmonę, pelnė Panevėžio PPAR apdovanojimų Bronzinę žvaigždę už nuopelnus Lietuvos ūkio gerovei.

Agnei Širinskienei, Dūkšte (Ignalinos raj.) gyvenančiai Seimo narei, už ėjimą jau pramintu keliu. Aktyviai smerkusi nuo „valstiečių“ atskilusią Sauliaus Skvernelio komandą, vos po trijų mėnesių politikė paliko Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungą.

Helge Fjellbirkeland, Svėdasuose gyvenančiam norvegui, už pilietiškumą. Norvegas pastaruoju metu yra bene aktyviausias svėdasiškis, nuolat atkreipiantis valdžios dėmesį į miestelio problemas: asfalto duobes, gatvių apšvietimą, sniego valymą.

Arvydui Paukščiui, UAB „Teltonika“ įmonių grupės vadovui, už milijoninę paramą. Iš Molėtų kilęs verslininkas Molėtų bažnyčios remontui skirs 1,4 mln. eurų. Už šiuos pinigus bus pakeistas stogas, perstatyti bokštai, visiškai renovuotas bažnyčios fasadas.

Atliekyno projektuotojai bankrutavo

Daugiau nei 70 mln. eurų vertės Ignalinos AE radioaktyviųjų atliekų paviršinį atliekyną suprojektavusi bei jos statybas turėjusi prižiūrėti bendrovė „Specialus montažas-NTP“ pripažinta bankrutavusia ir likviduojama dėl bankroto, nusprendė teismas.

Panevėžio apygardos teismas lapkričio 19 dieną patenkino bendrovės nemokumo administratorės įmonės „Apertus“ prašymą. „Įmonei iškelus bankroto bylą, administratorius ir kreditoriai nerado galimybių atgaivinti įmonės veiklos, ji ūkinės veiklos nebevykdo, todėl (...) įmonė realiai bankrutavusi“, – rašoma teismo nutartyje. Tas pats teismas balandį „Specialų montažą-NTP“ pripažino nemokiu ir jam išskėlė bankroto bylą. Bendrovės turtas buvo 4,123 mln. eurų, o mokėtinos sumos ir įsipareigojimai – 3,889 mln. eurų, darbuotojams ji buvo skolinga 164,4 tūkst. eurų.

2016 metais įmonėje dirbo 36 darbuotojai, šių metų pradžioje – 14. Naujausiais „Sodros“ duomenimis, bendrovė nebeteri darbuotojų.

Visaginas statys autobusų stotį

Autobusų stoties neturintis Visaginas ieško rangovų, kurie per metus galėtų ją pastatyti.

Preliminariais skaičiavimais, autobusų stoties su turizmo informacijos centru statybos kainuos iki 357 tūkst. eurų, iš kurių daugiau nei 80 proc. skyrė Europos Sąjunga.

Anot administracijos direktoriaus Virginijaus Andriaus Bukausko, šalia savivaldybės, Parko gatvėje, planuojama stotis nebus didelė – apie 200 kv. metrų. Čia įsikurs laukimo salė, vieta bagažo saugojimui bei smulkių siuntų gabenimui, nedidelė užkandinė ir informacijos centras.

Buvusioje poliklinikoje – A.Vasiljevo kolekcijos

Visagino kultūros centre gruodžio pradžioje atidaryta mados paroda „Kvietimas į pokylį“, kurioje pristatytos gražiausios XX a. vakarinės suknelės iš dizainerio, mados istoriko Aleksandro Vasiljevo (nuotr.) kolekcijos.

Scenopis, eefriko Oveaniko nuotr.

Pasak A. Vasiljevo, „per pastarąjį amžių šimtai dizainerių ir siuvėjų bandė patenkinti išrankiausių klientų skonį, kurdami šį neprilygstamą aukštosios mados drabužį – vakarinę suknelę, kuri visuomet žavėjo ir žavės žiūrovą, – juk ji yra tikras moteriškos laimės įsikūnijimas ir simbolis.“

Priminsime, kad Rusijos kolekcininkas ir mados istorikas A. Vasiljevas savo fondą ir 0,5 mlrd. Eur vertės kolekciją šiemet pavasarį perkėlė į saugyklą Visagine – buvusią vaikų polikliniką. Anksčiau kolekcija buvo saugoma Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus padalinyje – Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje Vilniuje.

Pagal sutartį su Visagino savivaldybe, šiame mieste A.Vasiljevo fondas per metus turi surengti bent dvi parodas.

Molėtuose - diskgolfo parkas

Molėtuose pradedamas formuoti diskgolfo parkas. Jis nusidrieks abipus Pastovio ežero, tęsis mišku palei Sporto gatvę bei ties vandenvietė.

Diskgolfas - toks lauko žaidimas, kuriame nustatytomis kryptimis į specialius krepšius mėtomi lengvi, oru sklendžiantys diskai, o žaidėjų tikslas - kuo taikliau ir mažesniu metimų skaičiumi „iskraidinti“ diską į krepšį. Molėtų diskgolfo parke planuojamos 18 startų ir krepšių vietų. Parką planuojama įrengti 2022 metų pradžioje.

Utena baigia suskaitmeninti kapines

Utena pirmoji šalyje šiemet planuoja baigti 35-ųjų jos teritorijoje veikiančių ir 160 jau uždarytų kapinių skaitmeninimą.

59 hektarų ploto kapinių inventORIZACIJA ir perkėlimas į virtualią erdvę Utenos rajono savivaldybei kainavo apie 90 tūkst. eurų. Šalies kapinių perkėlimu į virtualią erdvę užsiimančios įmonės „Kapinių valdymo sprendimai“ duomenimis, kol kas nė viena savivaldybė neina Utenos pėdomis ir nepradėjo neveikiančių kapinių inventORIZACIJOS. Be to, yra ir tokių savivaldybių, kurios nenusiteikusias į kapines įsileisti technologijų. Baigti aprašyti visas – ir veikiančias, ir neveikiančias – kapines tikimasi 2027 metais.

Čia dabar taip opoziciją vadinate?

Alvydas Katinas, Utenos rajono meras, nuotoliniame tarybos posėdyje sakė, kad neprisijungusiam įmonei vadovui nedera užduoti klausimų:

„Nors politikams tinka, bet mes su anapusiniu pasauliu nebendraujame.“

Teks iškviesti egzorcistą...

Kęstutis Tubis, buvęs Anykščių rajono meras, kaltinamasis, Utenos apylinkės teismo Molėtų rūmuose sakė, kad pakeista STT įrašo kopija:

„Čia naujai pateikta kopija. Kas čia darosi? Kas vyksta teisme?“

Paskui netyčia premijos, scenos kryžiai...

Vladas Bagdonas, aktorius, Nacionalinės premijos laureatas, anykštėnams kalbėjo apie save:

„Netyčia pasitaikė vienas, antras ir trečias režisierius, kuris patikėjo manimi.“

Regioninė internetinė žiniasklaida dar ilgai neįsitvirtins

Šešiose Utenos regiono savivaldybėse iki šio laiko išliko 9 prenumeruojami vietiniai laikraščiai. Popieriniai laikraščiai iki šių dienų liko svarbiausia visuomenės informavimo priemone Utenos regiono savivaldybėse. Naujienų portalai rimtesnę įtaką vietinėje žiniasklaidos rinkoje turi tik Anykščiuose.

Didžiajai daliai Utenos regiono laikraščių leidėjų ši veikla yra pagrindinis pajamų šaltinis. Iš prenumeruojamų laikraščių tik „Utenos apskrities žinios“ yra antrinis didelės įmonės - leidyklos-spaustuvės UAB „Utenos Indra“ padalinys.

... Vidmantas Šmigelskas ➤

Didžiausios algos - Molėtuose

Internetinės svetainės rekvizitai. It duomenimis, geriausias algas iš laikraščių leidėjų savo darbuotojams mokėjo UAB „Molėtų vilnis“. Spalio mėnesį šios bendrovės, kurioje yra 5 darbuotojai, atlyginimų vidurkis buvo 1 992,5 eurais.

UAB „Molėtų vilnis“ leidžia vienintelį Molėtų rajono laikraštį „Vilnis“. Popierinis laikraštis yra vienintelė Molėtų žiniasklaidos priemonė. Tam tikrą laiką Molėtuose leistas ir antrasis laikraštis – „Molėtų žinios“. Tačiau šis „Vilnis“ konkurentas „numirė“, o internetinės žiniasklaidos Molėtuose neatsirado. Pati „Vilnis“ turi puslapį internete, kuriame anonsuoja būsimus laikraščio straipsnius. Ir būsimų straipsnių anonsavimas yra dozuoja-mas, sąmoningai siekiant, jog internetinė svetainė „nepavogtų“ popierinio laikraščio skaitytojų.

„Vilnis“ redaktorė Jolanta Valentinavičienė „Aukštaitiškam formatui“ sakė atsisakiusi ir laikraščio elektroninės versijos prenumeratos, nes paaiškėjo, kad vyksta tolesnės elektroninio laikraščio dalybos - prenumeratorius persiunčia laikraštį bičiuliui, tas savo bičiuliui ir t.t..

J.Valentinavičienė kalbėjo, jog dėl galimos konkurencijos ji esanti rami. „Niekas mūsų rinkos žaibiškai neužims. Mūsų žmonės yra konservatyvūs, bet, kita vertus, jiems reikia kokybiško produkto. Siekiant Molėtuose pritraukti skaitytoją, reikia ilgai ir kantriai dirbti“, - „Aukštaitiškam formatui“ kalbėjo J.Valentinavičienė.

„Vilnyje“ yra tik penki darbuotojai. Tarp jų ir redakcijos vairuotojas. Pasak redaktorės, kolekty-

➤ „Zarasų krašto“ redaktorius Valdas Šerėnas - laikraščio redaktorius nuo 1995–ųjų.

vas sustyguotas taip, kad vieni žmonės gali pakeisti kitus, visi gali daryti praktiškai visus darbus. Kalbėdama apie bendrovės finansus, J.Valentinavičienė pateikė pavyzdį, jog redakcijos darbuotojai patys susilanksto laikraštį: parsiveža jį iš Utenos, sulanksto ir vėl grąžina į Uteną, nes iš regiono centro startuoja spaudą išvežiojantys „Lietuvos pašto“ autobusiukai. „Viską, ką turime, pasiekėme darbu, mūsų mažučio kumštuko dėka“, - sakė redaktorė.

Spaudos rėmimo fondui „Vilnis“ niekada nepateikinėjo projektų finansavimo paraiškų. Redaktorė kalbėjo, kad projektų nėra todėl, kad nori, jog „Vilnis“ spausdintų ne projektinius tekstus, o tai, ko nori pati redakcija, ko laukia skaitytojai.

UAB „Molėtų vilnis“ valdo keturi buvę darbuotojai ir J.Valentinavičienė. Redaktorė neturi kontrolinio akcijų paketo.

Utenoje - daug popierinės spaudos

Utenoje leidžiami trys prenumeruojami laikraščiai – „Utenos diena“,

„Utenis“ ir „Utenos apskrities žinios“. Nemokamai dalijamas reklaminis Utenos spaustuvės leidžiamas laikraštis „Reikia“. „Utenos dienos“ redakcija dar leidžia ir kultūrinį žurnalą „Indraja“ bei reklaminį laikraštį „Dienos reklama“. Utenoje veikia ir nepriklausomas Utenos radijas.

„Portalizacija“ Utenoje kol kas neįvyko. Ir „Utenis“, ir „Utenos apskrities žinios“, ir „Utenos diena“ turi internetinius puslapius. Pirmieji du laikraščiai internetą naudoja tik savo popierinių laikraščių reklamai. „Utenos diena“ internetui skiria daugiau dėmesio, tačiau taip pat nepersistengia.

„Utenos dienos“ vyriausiasis redaktorius Vytautas Ridikas „Aukštaitiškam formatui“ aiškino, jog sąmoningai nepersistengia žiniomis „permaininti“ portalą, nes kol kas svarbiausias bendrovės pajamų šaltinis yra laikraščiai. UAB „Utenos diena“ leidžia ir Ignalintai skirtą laikraštį „Ignalinos diena“, turi nuosavą viešųjų ryšių agentūrą bei platinimo tarnybą. Ši tarnyba Utenoje nešioja ne tik „Utenos dieną“, taip pat ir savivaldybės valdomų

► Molėtų laikraščio „Vilnis“ redaktorei Jolantai Valentinavičienei dabartinė darbovietė yra pirmą ir vienintelė.

bendrovių mokėjimų pranešimus.

Bankrutuojančią „Utenos dieną“ Ridikų šeima perėmė 2009 metais. Iš merdinčio leidinio jiems pavyko sukurti įtakingą produktą, vieną iš regiono žiniasklaidos lyderių. UAB „Utenos diena“ vienintelis akcininkas yra V.Ridiko sūnus Deividas, kuris yra ir šio UAB direktorius.

Pasak V.Ridiko, svarbiausia jo sėkmės priežastis yra darbas. Na, dar ir orientavimasis situacijoje bei intuicija. „Utenos dienos“ leidinių grupė - bene vienintelė visoje šalyje, per pastaruosius keliolika metų atėjusi į popierinės žiniasklaidos rinką ir joje įsitvirtinusi. Šis faktas tarytum įrodo, kad Ridikai turi Vytauto išvardytas savybes.

„Kiek metų dar išliks popierinė spauda? Regioniniai laikraščiai išliks ilgiau nei respublikiniai. Gyvuosime dar bent 20 metų. Mes, senieji redaktoriai („Vilnius“ - Jolanta Valentinavičienė, „Anykštos“ - Gražina Šmigelskienė), esame idealistai. Turime ir charizmos, ir žinių, ir profesionalumo. Pagaliau mes juk ir kito darbo dirbti nebemokame“, - kalbėjo V.Ridikas.

Senąjį, nuo pokario einantį Utenos laikraštį „Utenis“ valdo UAB „Kamonada“, o pastarosios vienintelis akcininkas yra Vytautas Kaziela. V.Kaziela yra ir UAB „Kamonada“ direktorius. Jis buvo mažiau optimistiškas nei kolega V.Ridikas, tačiau ir „Utenio“ direktorius dėstė, kad, kol dabartiniai šešiasdešimtmečiai neišmirs, regioninė popierinė spauda gyvuos. UAB „Kamonada“ užsiima ir knygų leidyba, o V.Kaziela - poetas, tapęs respublikinio Metų knygos konkurso laureatu. „Ko gero, dabar mano pagrindinės pajamos yra ... pensija. Dar leidykla. Vien iš laikraščio jau būtų sunku

► Laikraščio „Utenis“ savininkas ir vadovas Vytautas Kaziela yra vadovavęs visiems trimis Utenos laikraščiams.

išgyventi“, - sakė V.Kaziela.

„Utenos apskrities žinių“ redaktorės Kristinos Ramanauskaitės pakalbinti nepavyko. Paskambinus jos viešai skelbiamu telefono numeriu, atsiliepusi moteris (nežinau, ar tai ir buvo pati redaktorė) pareiškė, jog ... su spauda ji nebendrauja.

Ignalinoje - „tvinpyksas“

Ignalinos rajone išliko du laikraščiai - „Mūsų Ignalina“ ir bankrutavusios „Naujosios vagos“ nišą užėmęs Ridikų projektas „Ignalinos diena“.

Regis, keistoką sprendimą - šiais laikais imtis naujo popierinio laikraščio leidybos, be to, dar ir mažame rajone - „Utenos dieną“ akivaizdžiai paskatino valdžios kaita Ignalinoje. „Mūsų Ignaliną“ leidžia VŠĮ „Mūsų Ignalina“, kurios vienintelis dalininkas yra Jonas Baltakis. Jis per 20 metų yra Ignalinos rajono tarybos narys, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos atstovas. Ši partija nuo nepriklausomybės pradžios iki pat 2019-ųjų savivaldos rinkimų valdė Ignaliną, o dabar situacija pasikeitė - rajoną valdo socdemai, o „valstiečiai“ nustumti į opoziciją

„Aukštaitiškam formatui“ J.Baltakis, kuris yra ir VŠĮ direktorius, sakė, kad „Mūsų Ignalina“ yra totaliai rajono valdžios ignoruojama. „Ne tik savivaldybės užsakymų neturime. Spaudžiamos ir savivaldybės įmonės, jog „Mūsų Ignalinai“ neduotų jokių užsakymų. O V.Ridiko laikraščiui skiriama 50 tūkst. metams. Bet nors esame valdžios persekiojami, o į rinką atėjo

„Ignalinos diena“, mūsų prenumeratorių skaičius išlieka stabilus. Išgyvensime kažkaip iki savivaldos rinkimų“, - kalbėjo J.Baltakis. Jis teigė dažnai varstantis teismų ir etikos priežiūros institucijų duris. „Asmuo,

du kartus teistas už narkotikus, tapo savivaldybės narkotikų kontrolės komisijos pirmininku. Aš apie tai parašiau ir sulaukiau ieškinių. Ieškinyse siekė 16 tūkst. eurų, buvo areštuotas mano butas. Laimė, ieškovai nieko nelaimėjo“, - dėstė J.Baltakis.

Iš tiesų, pagal rekvizitai.lt skelbiamus duomenis, Ignalinos rajono savivaldybės sutarčių su UAB „Utenos diena“ vertė yra didžiausia regione. Nurodoma, kad jų dydis yra 135, 4 tūkst.eurų. Sutarčių vertė nereiškia, kad pinigai jau yra sumokėti. Sutarčių vertę rekvizitai.lt kalkuliuoja nuo 2015-ųjų iki šių dienų.

Rimtesnio judesio internetinėje Ignalinos erdvėje neaptikome. „Mūsų Ignalina“ turi gana kokybiškai sukonstruotą naujienų portalą, tačiau jame dirbama nepersistengiant.

Gyviausias internetas - Anykščiuose

Anykščiuose veikia dvi žiniasklaidos priemonių grupės: UAB „Anykštos redakcija“ (laikraštis „Anykšta“, žurnalas „Aukštaitiškasis formatas“ ir portalas anyksta.lt) bei UAB „Atvirai“ („Anykščių radijas, laikraštis „Šilėlis“ ir portalas nyksciai.lt). Beveik 96 proc. UAB „Anykštos redakcija“ akcijų valdo bendrovės direktorė ir leidinių vyriausioji redaktorė

► Ilgametis „Mūsų Ignalinos“ vadovas Jonas Baltakis išgyvena sunkius laikus ir laukia savivaldos rinkimų.

„Zarasų kraštas“. Zarasų rajonas vienintelis Utenos regione, kuriame rajoninis laikraštis niekada neturėjo konkurentų. Tačiau laikraščio redaktorius Valdas Šerėnas „Aukštaitiškam formatui“ dėstė, akd šis mūsų teiginys yra neteisingas. Pasak V.Šerėno, Dusetų bendruomenė leidžia šiame mieste populiarią laikraštį, veikia privatus portalas zarasuose.lt, net savivaldybės internetinė svetainė, jo nuomone, yra „Zarasų krašto“ konkurentai.

„Skolų neturime, o skolininkų - apščiai. Viskas brangsta, bet mes prenumeratos kainos nedidiname. Esame maži, biedni, bet išdidūs“, - „Aukštaitiškam formatui“ kalbėjo V.Šerėnas. Jis dėstė, kad laikraščiu šiek tiek kenkia ir tai, kad Zarasų rajonas nėra visai lietuviškas.

Laikraščio redaktorius dėstė, kad projektų Spaudos rėmimo fondui neberašys. „Ten visiška neteisybė. Numeta 1,5 tūkst. eurų. Popieriai daugiau kainuoja“, - dėstė redaktorius.

UAB „Zarasų kraštą“ valdo penki fiziniai asmenys ir ... UAB „Zarasų komunalininkas“, turintis 11 proc. laikraščio akcijų.

Visagine popierinė spauda neįsivertino

Tarybiniais metais Visagine nebuvo rajoninio laikraščio, nes ir tokios savivaldybės nebuvo. Kažkiek skaitytojų turėjo Ignalinos atominės elektrinės žinybinis laikraštis. Šiais laikais bandyta visaginiečius „imti“ nemokama spauda. Tačiau laikraštį „V každy dom“ leidęs UAB „Sugardas“ šį projektą nutraukė. UAB „Sugardas“ generalinis direktorius Aleksandras Šukevičius „Aukštaitiškam formatui“ sakė, jog laikraščio leidybos atsakė suvokęs, kad visaginiečių skaityti spaudos jis neprivers. Kabelinės televizijos paslaugas teikiantis UAB „Sugardas“ turi savo kanalą, per kurį transliuojamas ir Visagino naujienos. Naujienų bloką „Sugardas“ perka iš kitos Visagino įmonės.

Tiesa, be popierinės spaudos Visaginas visiškai neliko. Nutraukus „V každy dom“ laikraščio leidybą, kita kabelinės

televizijos paslaugas teikianti Visagino įmonė - UAB „Telekomunikacinių technologijų servisas“ - pradėjo leisti nemokamą laikraštį VIS INFO.

Apie šio leidinio pasirodymą buvo pranešta oficialiame Visagino savivaldybės internetiniame puslapyje, nurodant, kad šiame laikraštyje bus publikuojama ir savivaldybės informacija. VIS INFO yra dvikalbis leidinys - tame pačiame numeryje spausdinami tekstai (ar skelbimai) ir lietuvių, ir rusų kalbomis. Rimtesnės internetinės žiniasklaidos Visagine nėra.

Vienam etatui - 100 tūkst. unikalių vartotojų

Vienintelę internetinę žiniasklaidos priemonę, kuri juridškai nepriklauso nuo kitos įmonės, radome Zarasuose - tai zarasuose.lt. Rekvizitai.lt skelbia, kad VŠĮ „Zarasuose.lt“ pernai gavo 15 602 eurus pajamų ir turėjo 3 darbuotojus. Šios VŠĮ projektų vadovas Romas Dobrovolskas „Aukštaitiškam formatui“ sakė, kad visas pajamas portalas gauna iš reklamos agentūrų už jų reklamų parodymą, o zarasiškių reklama portale yra nemokama. „Portalas greičiau yra hobis. Pats esu programuotojas. Tikslas, jog projektas pats save išlaikytų“, - kalbėjo R.Dobrovolskas. Pasak jo, kol kas išgyventi iš portalo pajamų vargu ar galima tikėtis.

UAB „Setupad Technologies“ įmonė, kuri kuria, administruoja ir įveikina portalus, vadovas Povilas Goberis „Aukštaitiškam formatui“ dėstė, jog portalas, turintis 200-300 tūkst. unikalių vartotojų per mėnesį, galėtų generuoti 2-4 tūkst. eurų mėnesinių agentūrinių pajamų, grubiai skaičiuojant, 100 tūkst. unikalių vartotojų suteikia galimybę išlaikyti vieną etatą.

100 tūkst. unikalių vartotojų per mėnesį lygmenį, sprendžiant pagal viešai prieinamus duomenis, peršoka tik didesnių miestų (nuo Panevėžio ir aukščiau) portalai. Aišku, pačios portalų redakcijos turi galimybes rinkti reklamas ir iš jų užsidirbti papildomų lėšų.

Tačiau vargu ar artimiausiais metais regioninėje portalų rinkoje net teoriškai gali atsirasti naujas žaidėjas - laikraščių redakcijos, kaip antrinius

Gražina Šmigelskienė. UAB „Atvirai“ valdo fizinis asmuo Darius Čypas ir UAB „Anšilas“. Pastarąją įmonę valdo UAB „Raminora“. Už UAB „Raminora“ (dar per kelių UAB grandinę) stovi verslininkas Valdas Trinkūnas. UAB „Atvirai“ direktorius ir leidinių redaktorius yra Linas Bitvinskas, buvęs UAB „Anykštos redakcija“ darbuotojas.

UAB „Anykštos redakcija“, pagal rekvizitai.lt skelbiamus duomenis, iš visų Utenos regiono leidėjų turi didžiausias metines pajamas (2020 m. - 287 tūkst. eurų), tačiau pelningumu (2020 m. pelnas 10,5 tūkst.) daug kartų nusileidžia mažesnes pajamas turinčiai UAB „Utenos diena“ (jos pajamos 2020 m. buvo beveik 200 tūkst. eurų, pelnas - per 70 tūkst. eurų).

„Anykšta“ ir „Atvirai“ grupės leidiniai taip pat, kaip ir Ignalinos leidėjai, yra konfliktinėje situacijoje. Prieš porą metų Lietuvos kultūros ministerijos Visuomenės informavimo ir autorių teisių grupė, išnagrinėjusi „Anykštos“ skundą, konstatavo, kad Anykščių rajono laikraštis „Šilelis“ metų metais trigubinsi tiražą - laikraščio metrikroje buvo skelbiama, kad „Šilelis“ leidžiamas 3000 egzempliorių tiražu, kai realus tiražas buvęs tik 1000 egzempliorių.

Lyginti portalų anyksta.lt ir nyksciai.lt auditorijų srautus yra sudėtinga. Išsami auditorijos analizė yra prieinama tik patiems portalų kūrėjams. Tačiau, sprendžiant pagal žinių ir komentarų srautus, tik anyksta.lt ir nyksciai.lt Utenos regione iš tiesų bando būti naujienų portalais.

Tiesa, bent jau anyksta.lt skelbiamų naujienų srautas taip pat yra dozuojamas, nes pajamos iš portalo sudaro tik kelis procentus visų UAB „Anykštos redakcija“ pajamų.

Kai šis tekstas buvo jau parengtas spaudai, „Šilelio“ leidėjai pranešė, jog 2022 metais šis laikraštis nebebus leidžiamas.

Zarasai - „maži, biedni, bet išdidūs“

Zarasuose eina vienintelis senasis laikraštis

Vidmantas Šmigelskis nuotrauka

► „Utenos dienos“ leidinių grupės redaktorius Vytautas Ridikas (nuotraukoje)
žiniasklaidos verslą vysto kartu su sūnumi, bendrovės direktoriumi Deividu Ridiku.

produktus palaikančios portalus, jų kūrimui naudoja bendrus redakcijos resursus (pradedant informacija, baigiant kompiuterine įranga). O pradėjus nuo nulio, kol sulauksi skaitytojų pasitikėjimo ir finansinės grąžos, teks ne vienerius metus investuoti. Kita vertus, Ignalinos ar Zarasų naujienų portalas niekad nebus įdomus Klaipėdos gyventojams, tad potencialus maksimalus Zarasų portalo vartotojų skaičius geriausiu atveju bus 20 tūkstančių. Ir tai tik viliantis, kad ne tik vietiniai, bet ir išeiviai iš šio rajono puls ieškoti žinių iš tėviškės.

Redaktoriai - profesionalūs žurnalistai

Didžiosios dalies Utenos regiono redakcijų vadovai yra profesionalūs žurnalistai. UAB „Anykštos redakcija“, ir UAB „Molėtų vilnis“ vyriausiosios redaktorės G.Šmigelskienė ir J.Valentinavičienė po Vilniaus universiteto žurnalistikos studijų kitose redakcijose nėra dirbusios. Abiem redaktorėms dabartinės darbovietės yra pirmosios ir vienintelės. G.Šmigelskienė „Anykštos“ kolektyvui vadovauja nuo 1991-ųjų, o J.Valentinavičienė „Vilnies“ redaktorė yra nuo 1996-ųjų.

VU žurnalistiką baigęs V.Šerėnas „Zarasų kraštui“ vadovauja nuo 1995-ųjų. Visi šie trys laikraščiai yra senieji, nuo pokario metų leidžiami rajoniniai laikraščiai – „Vilnis“ tarybiniais metais vadinosi „Pirmyn“, „Anykšta“ –

„Kolektyviniu darbu“, „Zarasų kraštas“ – „Tarybine žeme“.

Senoji Ignalinos laikraščio „Naujoji vaga“, kaip jau minėjau, nebeliko. J.Baltakio leidžiamas „Mūsų Ignalina“ įkurtas Nepriklausomybės metais. J.Baltakis - VU baigęs žurnalistikos studijas. Žiniasklaidoje jis jau darbuojasi daugiau nei trisdešimt metų. Jis yra dirbęs „Naujojoje vagoje“, yra vadovavęs Švenčionių laikraščiui.

„Utenos dienos“ redaktorius V.Ridikas Maskvoje baigė ekonomikos ir žurnalistikos studijas. Žiniasklaidoje jis jau keturiasdešimt metų. V.Ridikas redagavo Ignalinos ir Švenčionių laikraščius, buvo respublikinių laikraščių korespondentu.

„Utenis“ tarybiniais metais ėjo pavadinimu „Lenino keliu“. V.Kaziela jam vadovauja nuo 2015-ųjų. Vytautas pagal išsilavinimą yra inžinierius, tačiau jis jau per trisdešimt metų dirba žurnalistikoje. V.Kaziela yra redagavęs visus tris dabar Utenoje leidžiamus laikraščius. Jis yra keliolikos poezijos knygų autorius, Lietuvos rašytojų sąjungos narys.

UAB „Atvirai“ leidinių grupės vadovas L.Bitvinskas pagal išsilavinimą yra lietuvių kalbos mokytojas. Jis yra parašęs ir išleidęs kelias poezijos knygas.

G.Šmigelskienė, J.Baltakis, Ridikų šeima, V.Kaziela yra vienvaldžiai savo leidinių savininkai. J.Valentinavičienė valdo beveik pusę UAB „Molėtų vilnis“ akcijų, V.Šerėnui priklauso 17 proc. „Zarasų krašto“ akcijų.

Utenos regiono laikraščių vidutiniai tiražai (2020 m. II pusmečio duomenys iš Lietuvos kultūros ministerijos internetinės svetainės)

„Utenos diena“ - 3324.
„Anykšta“ - 2641.
„Vilnis“ - 2214.
„Utenos apskrities žinios“ - 2030.
„Mūsų Ignalina“ - 2120.
„Ignalinos diena“ - 2000.
„Utenis“ - 1750.
„Zarasų kraštas“ - 1270.
„Šilelis“ - 1092.

Utenos regiono žiniasklaidos priemonių (ar priemonių grupių) pajamos 2020 m.

(skliaustuose pelnas; rekvizitai.lt duomenys)

UAB „Anykštos redakcija“ - 287 110 (10 567).
UAB „Utenos diena“ - 199 749 (70 370).
UAB „Molėtų vilnis“ - 156 639 (7 380).
UAB „Zarasų kraštas“ - 96 828 (6 140).
VšĮ „Mūsų Ignalina“ - 79 845.
UAB „Kamonada“ (leidžia „Utenį“) - 61 136 (1 182).
UAB „Atvirai“ (leidžia „Šilelį“) - 54 547 (5 489).
VšĮ „Zarasuose“ - 15 602.

Utenos regiono žiniasklaidos priemonių (ar priemonių grupių) darbuotojų vidutinis atlyginimas 2021 metų spalio mėn. eurai (skliaustuose darbuotojų skaičius; rekvizitai.lt duomenys)

UAB „Molėtų vilnis“ - 1992,51 (5).
UAB „Anykštos redakcija“ - 963,5 (11).
UAB „Zarasų kraštas“ - 913,61 (7).
UAB „Utenos diena“ - 692,36 * (11).
UAB „Kamonada“ - 568,42 (6).
UAB „Atvirai“ - 563,5 (5).
VšĮ „Mūsų Ignalina“ - 517,5 (6).
VšĮ „Zarasuose“ ** - (3).

*Rekvizitai.lt nurodoma, jog „Utenos dienoje“ darbuotojams spalio mėnesį išmokėta vidutiniškai po 165,41 euro „kito atlygio forma“.

**Rekvizitai.lt vidutinės VšĮ „Zarasuose“ darbuotojų algos neskelbia.

Utena - ne Šiaurės Korėja...

Utenos rajono vicemeras, Darbo partijos atstovas Vitalijus Šeršniovas, lapkričio mėnesį pasikalbėjęs su protestuotojais ir išdėstęs savo požiūrį į vakcinaciją, tapo žvaigžde. Uteniškio nuotraukos apskriejo šalies žiniasklaidos priemonės, o per lapkričio mėnesio Utenos rajono tarybos posėdį opozicija jo paprašė pasiaiškinti dėl viešos antivakseriškos pozicijos.

... Vidmantas Šmigelskas ➤

Naujasis Šindleris!

„Su protestuojančiais prieš galimybių pasą nuo 12 metų tėvais susitikęs Utenos rajono vicemeras, Darbo partijos atstovas Vitalijus Šeršniovas jiems skundėsi jaučiantis spaudimą skiepytis, pasakojo sąmokslų teoriją apie turtingųjų vaikus, reikė simpatijas Sveikatos teisės institutui ir abejojo Statistikos departamento pateikiamais skaičiais./.../ Vaizdo įrašas su vicemero pasisakymais skelbiamas feisbuko puslapyje „Pilietiškai uteniškai“, - pranešė portalas 15min.lt („Utenos vicemeras nustebino pareiškimu apie skiepus: visi susiduria su tuo pačiu š*du“; Lauryna Vireliūnaitė).

„Pastoviai susiduri su medicinos darbuotojais, kurie sako: Ką? Jūs dar nepasiskiepijė? Nepasiskiepijė. Tada sako – o ką mums daryti, mus valdžia spaudžia, darbdaviai ir taip toliau. Tai sakau – mane taip pat spaudžia. Aš gal ir vicemeras, pareigos labai didelės – tas pats viskas, nesvarbu, kuriam lygmeny, visi susiduria su tuo pačiu š*du, vadinkim, yra toks dalykas, ir viskas. Kaip su juo kariauti – duokit pasiūlymų, patarimų“, - protestuotojams kalbėjo Utenos rajono vicemeras V.Šeršniovas.

Utenos rajono meras, socialdemokratas Alvydas Katinas tą dieną, kai vyko protesto akcija prie savivaldybės, buvo darbe, tačiau aiškino, kad buvo labai užsiėmęs, todėl išklausti uteniškių išėjęs vicemeras.

Oficialaus asmens - savivaldybės mero pavaduotojo - antivakseriška pozicija, kuri laiką buvo eskaluojama žiniasklaidoje, tačiau V.Šeršniovas sulaukė ir palaikymo.

„UTENA turi ŽMOGŲ, VITALIJŲ ! Tai naujieji Teisuliai, Šindleriai. Šiandien išsakyti savo mintis - savižudiška elgsena, masinė cenzūra ir pasmerkimas laukia kaip 1982 m.. Tačiau kalbėti drąsiai ir tiesiai yra žmogaus pareiga,

➤ Utenos rajono vicemeras, Darbo partijos atstovas Vitalijus Šeršniovas sako, kad nuomonės apie skiepus ir atėtyje „į vatą nevynios“.

kurią suformuoja kokybiška šeima. Ačiū. Lenkiusi. Būk nepalaužiamas liberalizmo darganų“, - „Facebook“-e parašė uteniškis verslininkas, nekilnojamojo turto agentūros „Namudė“ savininkas Alvydas Boguševičius. Didžioji dalis komentatorių po šiuo įrašu buvo „naujojo Šindlerio“ pusėje.

Opozicija: „Įžūli spekuliacija“

Utenos rajono tarybos opozicijos atstovas, Tėvynės sąjungos - Lietuvos krikščionių demokratų narys Rimas Dijokas „Aukštaitiškam formatui“

sakė, kad vicemero kalba protestuotojams suponuoja mintį, jog tai yra oficiali savivaldybės pozicija. Meras A.Katinas žiniasklaidai aiškino, kad jo pavaduotojas dėstė ne savivaldybės poziciją, o savo ameninę nuomonę. V.Šeršniovas mūsų žurnalui sakė, kad savo kalbos turinio su meru nederino. „Mano nuomonė ir pozicija merui ne visada patinka. Gal jis norėtų, kad aš kartais galvočiau kitaip, bet jis manęs nebando priversti pakeisti nuomonę“, - „Aukštaitiškam formatui“ sakė V.Šeršniovas.

R.Dijokas taip pat tikino, kad

TS-LKD Utenos skyriaus Facebook nuotr.

► Verslininkas Alyudas Boguševičius „Facebook“-e pareiškė, kad lenkiasi Utenos vicemerui ir linkėjo jam būti „nepalaužiamam liberalizmo darganų“.

dabar ieško būdų, kaip užčiaupti laisvą žodį Lietuvoje, Tėvynės sąjungos dabartinė veikla primena tam tikrus laikus. Paradoksas, kad šios partijos žmonės kaip tik buvo didžiausiais kovotojais už Lietuvos išlaisvinimą“, - „Aukštaitiškam formatui“, ką kalbėjo Utenos rajono tarybai, persakė V.Šeršniovas.

Savo požiūrio į vaikų skiepimą jis sakė nepakeitęs iki šiol. „Vaikų skiepimas - visiškas iškrypimas. Jie dar nespėjo nusivilti gyvenimu, dar negali kritiškai vertinti informacijos“, - kalbėjo politikas.

Pasak V.Šeršniovo, pasaulinė skiepimosi psichozė jam kelia įtarimų. „Toną duoda pasaulio galingieji, valdantys kapitalą, o mes lekiame kaip akis išdegė“, - sakė politikas.

Utenos rajoną valdo trapi dauguma - pozicijoje 13 narių, opozicijoje - 12. V.Šeršniovas - vienintelis į rajono tarybą išrinktas Darbo partijos atstovas. Formuojant Utenos rajono valdančiąją daugumą, jo balsas buvo auksinis - per derybas su koalicijos partneriais - socialdemokratais, „valstiečiais“ ir „Laisvės partija“ - V.Šeršniovas pasiekė maksimalų rezultatą: gavo aukščiausias pareigas, nes merai renkami tiesiogiai.

Aiškinosi be pašalinių akių

Lapkričio mėnesio Utenos rajono tarybos posėdis vyko nuotoliniu būdu. Posėdžio pradžioje R.Dijokas paprašė paaiškinimo dėl vicemero kalbų apie skiepus. Prie šio prašymo grįžta apsvarsčius visus darbotvarkės klausimus ir išjungus posėdžio transliaciją.

V.Šeršniovas „Aukštaitiškam formatui“ sakė, kad meras A.Katinas opozicijai dėl vicemero žodžių nesiaiškino, tik pareiškė, kad „gyvename ne Šiaurės Korėjoje“, todėl kiekvienas žmogus turi teisę į savo nuomonę. „Pasakiau, kad ne konservatoriams mane mokyti. Jų partija

► Utenos rajono tarybos opozicijos atstovas, Tėvynės sąjungos - Lietuvos krikščionių demokratų narys Rimantas Dijokas mano, jog politikai kalbėdami apie skiepus neturėtų siekti asmeninės politinės naudos.

neketina keisti V.Šeršniovo įsitikinimų, tačiau jo žodžiuose įžvelgė kenksmingą spekuliaciją. „Įžūli spekuliacija. Politikai yra politikai ir jie kalbėdami siekia savo tikslų. Geriau, kad nuomonę skiepų klausimu reikštų ne politikai, o specialistai“, - „Aukštaitiškam formatui“ sakė Utenos rajono tarybos narys, pridurdamas, kad vakcinacijos tema šiuo metu yra labai jautri, todėl savo mintis reikia dėstyti tik labai jas apgalvojus.

Vienintelis informacinis - pramoginis žurnalas Utenos regionui

4 numeriai
8 Eurai

Prenumerata priimama „Anykštos“ redakcijoje (Vilniaus g. 29, Anykščiai), visuose Lietuvos pašto skyriuose. Taip pat prenumeratą galima užsisakyti www.anyksta.lt, www.prenumeruok.lt bei paskambinus į redakciją - (8-381) 59458 arba (8-686) 33036.

Linus Kukuraitis: labiausiai piktina sunkiai dirbančių ir daug pastangų dedančių žmonių skurdas

Baigėsi pirmoji naujos Seimo Demokratų frakcijos „Vardan Lietuvos“ sesija. Frakcijos seniūno pavaduotoju išrinktas buvęs Socialinės apsaugos ir darbo ministras, Seimo narys Linas Kukuraitis. Frakcijoje jis dirba kartu su Anykščių-Panevėžio regione išrinktu Seimo nariu Tomu Tomilinu. Seimo demokratai nuo pat pirmųjų frakcijos darbo dienų ėmėsi konkrečių įstatymų projektų, nemažą dalį parengta bendromis minėtų Seimo narių pastangomis.

- Pradėjote garsiai pareiškę, kad krizių valdymo kontrolė turi grįžti į Seimą. Kaip sekasi stiprinti Seimo galią? Ar su pandemija nesusitvarkanti vyriausybė neprašo Seimo pagalbos?

- Kol kas ne, bet tam tikrus signalus jaučiame. Sunkiausia įtikinti kitų Seimo frakcijų kolegas, kad tai būtina daryti. Visas Seimas, ne tik Demokratų frakcija „Vardan Lietuvos“, turi suprasti, kad, atidavę pandemijos valdymo įgaliojimus Vyriausybei, darome meškos paslaugą sau ir didiname prarają tarp visuomenės ir valdžios.

Gera žinia, kad mums sėkmingai pavyko pristatyti Civilinės saugos ir Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymų pakeitimus, siūlančius su pandemija susijusių ribojimų centrą iš Vyriausybės perkelti į Seimą. Projektams pritarta po pateikimo. Mūsų manymu, dabartinė Vyriausybė išnaudojo pasitikėjimo kreditą, visuomenė aršiai diskutuoja dėl galimybių paso, vaikų skiepavimo, o Seimas – tyli. Tai turi pasikeisti. Žmonės tam ir rinko savo atstovus, kad jie diskutuotų, ieškotų geriausių sprendimų, o ne įkišę galvą į smėlį

► Linas Kukuraitis: dabartinė Vyriausybė išnaudojo pandemijos valdymo pasitikėjimo kreditą, visuomenė aršiai diskutuoja dėl galimybių paso, vaikų skiepavimo, o Seimas – tyli. Tai turi pasikeisti.

lauktų, kol pandemiją suvaldys ministrai.

- Pandemijos įtaka kasdieniam gyvenimui nepaneigiama, visgi ar

nemanote, jog dveji metai - pakankamas laiko tarpas susitaikyti su nauja realybe?

- Tai iššūkis, kurį sunku įveikti

► *Linas Kukuraitis dalyvavo Tomo Tomilino (nuotraukoje) inicijuotos Vaido Pupelio parodos „Siaurukas Anykščių kraštovaizdyje“ atidaryme. Paroda vyko rugsėjo 15 - 30 dienomis prie Seimo posėdžių salės.*

daugybėje sričių, kuris smarkiai išbalansuoja viešąjį gyvenimą ir ap-sunkina bet kokią galimybę prognozuoti ir numatyti ateitį. Tačiau tuo pat metu pandemija naudojama kaip neatremiamas argumen-tas, kodėl nesprenžiami kiti kasdienio gyvenimo klausimai, nepriimami būtini ir laukiami sprendi-mai. Sudėtinga situacija politikai naudojami kaip pasiteisinimu neveiklumui.

Žinoma, pandemijos įtaka mūsų gyvenimui yra nepaneigiama, tačiau, mano manymu, tai negali būti vienintelis dalykas, kuriam skiriamas dėmesys. Pavyzdys, kuris šiuo metu man atrodo labai aktua-lus, - statistikos departa-mento pateikti ir plačiai aptariami duomenys apie skurdo rodiklius. Skurdo rizikos dydis Lietuvoje paaugo 0,3 procento ir man labai juokingai atrodo tie apžvalgininkai, kurie šį pokytį aiškina pandemijos įtaka. Pandemija niekaip negalėjo nulemti šio rodiklio, nes duomenys, kuriais šiuo metu operuo-jama, yra apdoroti 2020 metais, tačiau atspindi 2018-2019 metų pokytį. Šį vėlavimą būtina su-prasti vertinant skurdo mažinimui naudojamų priemonių efektyvumą,

planuojant kitus veiksmus. Gali būti, kad aš esu naivus manydamas, jog valdantieji nežino, jog kalba apie dvejų metų senumo duomenis, galbūt tiesiog renkamasi šį faktą ignoruoti, nes taip patogiau pagrįsti savo sprendimus, tačiau, bet kuriuo atveju, man atrodo, svarbu kalbėti apie skaičių, o ne įsivaizdavimo atspindimą tikrovę.

- Kaip buvęs SADM ministras, kaip verti-nate biudžeto projektą, ar jis padės sumažinti skurdą?

- Patys valdantieji pristatomą biudžetą va-dina socialiniu ir nuolat akcentuoja, kad jų pri-oritetas yra socialinė sritis. Smagu girdėti, bet liūdna, kad skaičiai to nerodo. Nors socialinei sričiai skiriamas ženklus padidėjimas, biudžeto augimas procentiškai labiausiai numatomas kitose srityse, kai jau turbūt visi žinome, kad būtent socialinė sritis yra labiausiai neprifinan-suota, palyginti su kitų Europos Sąjungos šalių biudžetų vidurkiais. Turime didelius skurdo rodiklius ir, tik kiekvienu biudžetu išskirtinai prioritetizuojant socialinę sritį, skurdas mažėtų.

Absoliučiai didžiausią socialinės sri-ties biudžeto dalį planuojama skirti pagyv-enusiems asmenims ir neįgaliesiems – tai yra gerai, šios grupės iš tiesų yra kur kas didesniame skurde negu likusi visuomenė. Deja, skurdas sprendžiamas labai netolygiai ir kitos pažeidžiamos grupės – vieniši tėvai, daugiavaikės šeimos, vaikai – praktiškai paliekamos be jokio dėmesio. Tad labai

tikėtina, kad jų patiriamas santykinis skurdas 2022 metais augs. Dėl darbuotojų stokos ir Vyriausybės numatytų didinimų smarkiai augsiantis darbo užmokestis panašiai di-dins ir santykinio skurdo ribą, o tie, kurių mažos pajamos, nespės jų auginti panašiu tempu ir liks žemiau skurdo ribos. Gaila, kad atsisakoma veikiančių pagalbos programų - pavyzdžiui, pradinukų nemokamas maitinimas „užšaldomas“ ties 2-a klase, kitoms pradinėms klasėms, kaip buvo planuota, jo suteikti nesiūloma, nors visi ilgalaikiai tyrimai patvir-tina tokios priemonės naudą mažinant vaikų skurdą, formuojant tinkamus mitybos įpročius.

- Dar vienas svarbus šio sezono žingsnis - senatvės pensijos reforma. Žmonės piktinasi, kad pensijos labiausiai didės tiems, kurie ir šiuo metu jas gauna didžiausias, o 35 metų ir didesnį stažą turintys, tačiau mažesnį užmokestį gavę senjorai reformos poveikio praktiškai nepajus. Ar jūsų frakcija siūlė alternatyvą?

- Taip. Nejmanoma sumažinti skurdo pensiją mažiausiai pakeliant labiausiai skurstantiems. Turint beveik 40 procentų skurdo lygį tarp pensininkų ir 8 procentų infliaciją, yra socialiai neteisinga sparčiau didinti tik individualiąją pensijos dalį, kaip siūlo valdantieji.

Kartu su Tomu Tomilinu ir kitais frakcijos nariais siūlėme vienodai didinti ir bendrąją, ir individualiąją pensijos dalis, būtent toks didini-mas iš tiesų teigiamai veiktų skurdo situaciją,

»»»

► Linas Kukuraitis: pasiūlėme vienodai didinti ir bendrąją, ir individualiąją pensijos dalis, būtent toks didinimas iš tiesų teigiamai veiktų skurdo situaciją, nes jį labiau pajustų mažas pensijas gaunantys senjorai.

nes jį labiau pajustų mažas pensijas gaunantys senjorai.

Kitas Demokratų frakcijos „Vardan Lietuvos“ atstovų siūlymas - stažo

įtaką pensijos dydžiui mažinti nuosekliai, per keletą metų, kad esami pensijų gavėjai nepajustų socialinio neteisingumo šoko, kai jų sukauptas stažas ir mokėti mokesčiai staiga

netenka vertės.

Mes siūlome efektyviau spręsti skurdą, įvesti daugiau socialinio teisingumo, sumažinti neigiamą infliacijos įtaką senjorų pajamoms bei kurti neiškraipytą sistemą, kai sukauptas stažas yra svarbus. Viliamės, kad mūsų modeliui bus pritarta ateityje, kol kas valdantieji turėjo balsų jo nepriimti.

- Nors dirbate opozicijoje, panašu, kad nuolat siūlote konkrečias pataisas, ar čia nėra tokia buvusių „valdančiųjų inercija“? Ar dabartiniai valdantieji kreipia dėmesį į jūsų pastangas, ar kam nors iš viso pritariama?

- Leiskite pateikti konkretų pavyzdį. Pavasarį kartu su Rima Baškiene, Laima Nagiene, Tomu Tomilinu ir kitais pateikėme projektą, numatantį didesnę valstybės remiamų pajamų koeficientą būsto šildymo išlaidų

► Seimo nariai Linas Kukuraitis (dešinėje) ir Tomas Tomilinas ypač daug dėmesio skiria socialinei sričiai.

► *Naujos Seimo Demokratų „Vardan Lietuvos“ frakcijos seniūno pavaduotoju tapo Linas Kukuraitis.*

kompensacijai apskaičiuoti. Prasidėjus šildymo kainų šuoliui, būtent šis teisės aktas tapo esmine kainų augimo amortizavimo priemone. Patys valdantieji nieko nepasiūlė.

Ketvirtadalis Lietuvos gyventojų neturi pakankamai lėšų sumokėti už būsto šildymą šaltuoju laiku, kaupiasi sąskaitos, skolos, o taupyti tenka visus metus. Negana to, Europos Sąjungos statistikos duomenimis, 26,7 proc. Lietuvos gyventojų neišgali pakankamai šildyti būsto. Pagal šį rodiklį atrodome bene prasčiausiai visoje Europos Sąjungoje, sudėtingesnė padėtis tik Bulgarijoje. Žemiau skurdo ribos dažniausiai atsiduria senyvo amžiaus žmonės, vienišos mamos, daugiavaikės šeimos su mažamečiais vaikais ir kitos pažeidžiamos grupės, kurių pajamų neužtenka net būtiniausiems išgyvenimo poreikiams patenkinti. Jų situacija tampa tragiška prasidėjus šildymo sezonui.

- Jums ir Tomui priekaištaujama, kad per daug rūpinatės nepasiturinčiais, juos taip išlepinote, kad nėra kam dirbti. Dabartinė dešiniųjų vyriausybė labai daug kalba apie individualias pagalbos priemones, individualų požiūrį į kiekvieną skurstantįjį ir daug mažiau apie stambias valstybines programas, tokias kaip jūsų kadencijoje įvesti vaiko pinigai.

- Iš visos savo darbinės ir gyvenimiškos patirties galiu pasakyti, jog individualus požiūris geras ir teisingas, tikrai jį palaikau. Ir drauge turiu konstatuoti, jog socialinės paramos individualizavimas yra antrasis žingsnis.

Pritaikyti socialines paslaugas asmeniui, gilintis į jo situaciją, spręsti problemas būtina, tačiau tai turime daryti tik žengę pirmąjį žingsnį - maksimaliai sumažinę socialinę nelygybę. Nėra kam dirbti ne todėl, kad visi tapo pašalpiniais, o todėl, kad per ilgai Lietuvoje toleravome dirbančiųjų skurdą, per daug žmonių emigravo, patyrė socialinę ir psichologinę atskirtį. Didžiojuosiu tuo, kad praeitoje kadencijoje, esant dideliu ekonominiu augimui, pavyko sumažinti pajamų nelygybę. Pažangiausios ir turtingiausios šalys, į kurias lygiuojamės, kur emigruoja mūsų žmonės, tai daro nuolat.

- Tai kokios priemonės, jūsų manymu, būtų ištis veiksmingos ir keistų situaciją iš esmės?

- Kol kas labai sunku nuspėti, kokia bus pandemijos įtaka skurdo rodikliams, viena vertus, paprastai per finansines krizes santykinis skurdas krenta, kita vertus, ši pandemija nėra įprasta finansų krizė, nes darbo užmokestis augo gana sparčiai - 10 procentų. Tiek ekonomikoje, tiek ir paramos srityje netrūko improvizacijos, nes niekas iš tiesų nežinojo, kaip tinkamai dorotis su užklupusia situacija. Tiesa, statistikos departamentas prognozuoja,

jog santykinis skurdas mažės, tad dabartiniai valdantieji, pasiremami šia statistika, galės sakyti, jog tai jų nuopelnas, ir patogiai pamiršti „vienkartinių priešrinkiminių priemonių“ įtaką žmonių gyvenimui arba faktą, kad jos iš tiesų buvo savalaikės ir reikalingos.

Jau minėjau, kad šių metų socialinės srities biudžetas skirtas senjorų ir neįgaliųjų skurdui mažinti, be dėmesio paliktos kitos pažeidžiamos grupės ir, tikėtina, jų situacija blogės. Neseniai SODRA paskelbė, jog šių metų darbo užmokesčio augimas sieks 16,6 procento, galima prognozuoti, jog skurdo riba irgi augs panašiai. Visos šios prognozės galios ir 2021-2022 metų pokyčiui, kurį pamatysime tik 2023 metais.

Socialinei politikai Lietuvoje šiuo metu labiau reikia masiškumo ir universalumo - kuo daugiau „įdėti“ į skurdo riziką patiriančias grupes. Turime kalbėti apie švietimo, perkvalifikavimo, užimtumo programų prieinamumą, masiškai spręsti neįgaliųjų, bedarbių, regionų gyventojų patiriamas problemas. Tik sėkmingai žengę šį žingsnį ir sumažinę grupių, atsiduriančių skurdo rizikoje, skaičių, galėsime kalbėti apie paslaugų individualizavimą ir tikrai kokybiškai bei laiku tai atlikti.

Priešingu atveju, susiduriame su rizika per medžius nebematyti miško - sprendami konkretaus žmogaus problemos, rizikuojame palikti daugybę žmonių, patiriančių tokius pat iššūkius, už borto. Santykinio skurdo neveiksime vien individualiomis priemonėmis, kad ir kokios reikalingos ir laukiamos jos būtų, pirmiausia turime užtikrinti savalaikiškumą, tiek vertindami statistikos duomenis, tiek ir planuodami tolesnį veikimą.

Užsak.Nr. 1111

Tarp Lietuvos kultūros tarybos strateginių organizacijų – Anykščių menų inkubatorius

Viena iš Lietuvos kultūros tarybos finansuojamų sričių – „Strateginis kultūros ir (ar) meno produktus ir (ar) paslaugas kuriančių ir (ar) teikiančių organizacijų finansavimas“.

Lietuvos kultūros taryba, remdamasi ekspertų rekomendacijomis, atrinko 17 kultūros ir meno organizacijų, kurioms trejus metus bus skiriamas strateginis finansavimas. Tarp atrinktų organizacijų yra ir Anykščių menų inkubatorius – menų studija.

Pasak Lietuvos kultūros tarybos ekspertų, daugelis atrinktų organizacijų yra stiprios lyderystės nevyriausybiniam kultūros sektoriuje pavyzdžiai. Vertinant kultūros ir meno organizacijų paraiškas, visų pirma buvo vertinama organizacijos veiklų kultūrinė, meninė kokybė, kultūros prieinamumo didinimas, edukacinės veiklos, organizacijos valdymas: strateginis planavimas, vadybiniai pajėgumai, biudžetas ir finansų valdymas, pastarųjų trejų metų vykdytų veiklų kokybė ir svarba.

Anykščių menų inkubatoriui strategijos įgyvendinimas - galimybė Anykščius pozicionuoti kaip kūrybinį miestą, skatinti visas miesto kultūrinės veiklas ir į esamas įlieti naujų, pasidalyti savo patirtimi su kitais regiono miestais. Parengtoje strategijoje didelis dėmesys skiriamas šiuolaikinės profesionaliosios kultūros pasiūlai didinti ir regiono gyventojams įtraukti. Kultūra Anykščiuose yra varomoji jėga, burianti bendruomenę, skatinanti kūrybines iniciatyvas, kūrybinių verslų ir turizmo objektų kūrimąsi bei plėtrą.

Į strategijos planą įtraukti renginiai didins miesto patrauklumą svečiams, taps paskata Lietuvos ir užsienio turistams apsilankyti

Anykščiuose. Miestas, išsiskiriantis šiuolaikinės kultūros ir meno vystymu, gebėjimu inovatyviai įveikinti paveldą, garsės kaip turistus traukianti erdvė. Strategijoje prioritetas teikiamas veikloms, pasižyminčioms ilgalaikiu poveikiu, jų tęstinumo galimybėmis, skatinančioms partnerystę bei bendradarbiavimą, darančioms įtaką intelektualinės nuosavybės panaudojimui ne tik kuriant estetiškes vertybes, bet skatinant ir menininkų materialinės gerovės augimą.

Anykščių menų inkubatoriaus strategija bus įgyvendinama tokiu metu, kai kultūrinių projektų įgyvendinimas susijęs su įvairiomis rizikomis, todėl esame apgalvoję ir numatę itin lanksčius kūrybiškus sprendimus, kurie užtikrins čia aprašytą poveikį regiono visuomenei.

ANYKŠČIŲ
MENŲ
INKUBATORIUS

ANYKŠČIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖ

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

Mielieji anykštėnai,

Utenos krašto „Aukštaitiško formato“ skaitytojai,

Sveikindamas visus su artėjančiomis Metų šventėmis, noriu pasidžiaugti, kad Covid -19 pandemija, karantinas nesustabdė Anykščių judėjimo į priekį. 2021 metais buvo sparčiai renovuojami daugiabučiai, mieste, sutvarkius dar vieną apleistą pastatą, duris atvėrė privati klinika, sprendžiant gyvenamojo ploto trūkumo problemą, renovuotas avarinės būklės technologijų mokyklos bendrabutis virto daugiabučiu gyvenamuoju namu. Vienoje ilgiausių mieste Žvejų gatvėje paklotas naujas asfaltas, baigti vieno didžiausių Anykščiuose Tiltų gatvės komplekso projekto su unikaliu apšvietimu statybos darbai, atidaryta unikali glampingo tipo stovyklavietė „Teka-teka“, šveicarų poilsio namai „Palaima“ prie Rubikių ežero ir kita. Anykščiai 2021 metais laimėjo vasaros turizmo sostinės titulą, o Arklio muziejus Niūronyse pripažintas geriausiu amatų centru šalyje. Taigi, turime kuo džiaugtis ir į 2022-uosius žengti su naujais planais ir viltimis.

Dar kartą sveikinu visus su artėjančiomis šventėmis. Linkiu sveikatos, vilties, kad pandemija greitai baigsis, linkiu šviesių Šventų Kalėdų ir kalėdinių stebuklų išsipildymo, linkiu gražių, turtingų ir viltingų Naujųjų metų!

**Sigutis Obelevičius,
Anykščių rajono savivaldybės meras**

Anykščiai - Kalėdų senelio rezidencija

Kviečiame ieškoti angelų

Vaida Jucienė, Anykščių rajono mero patarėja:

- Šiais metais Kalėdos Anykščiuose bus ypatingos. Didelė komanda organizuoja šį šventinį laikotarpį, kurio pagrindinė tema – angelai.

Kodėl angelai šiais metais Kalėdų rezidencijoje? Todėl, kad Anykščiai yra vieta, kurioje esama „dieviško įkvėpimo“. Tai miestas, į kurį gera sugrįžti, kur užplūsta malonūs jausmai, ramybė... Šiais metais įmonė, laimėjusi pirkimą miesto puošimui kalėdiniu laikotarpiu, pasiūlė naudoti Anykščiams Angelo vaizdinį ir pagal tai susiformavo labai aiškus ir patrauklus šių metų Anykščių kalėdinis įvaizdis – angelai. Miestą puošia didieji angelai, jų net 21, keletas jų su paslaptimi. Angelai turi sentencijas. Visą gruodžio mėnesį, kiekvieną savaitę kviesime anykštėnus ir miesto svečius ieškoti angelų su atitinkamomis sentencijomis, su jais nusifotografuoti ir atsiųsti nuotrauką į Anykščių rajono savivaldybės socialinio tinklo „Facebook“ profilį. Pirmieji nusifotografavę laimės specialius prizus. Detali informacija bus pateikiama Anykščių rajono savivaldybės internetiniame puslapyje ir socialinių tinklų profiliuose.

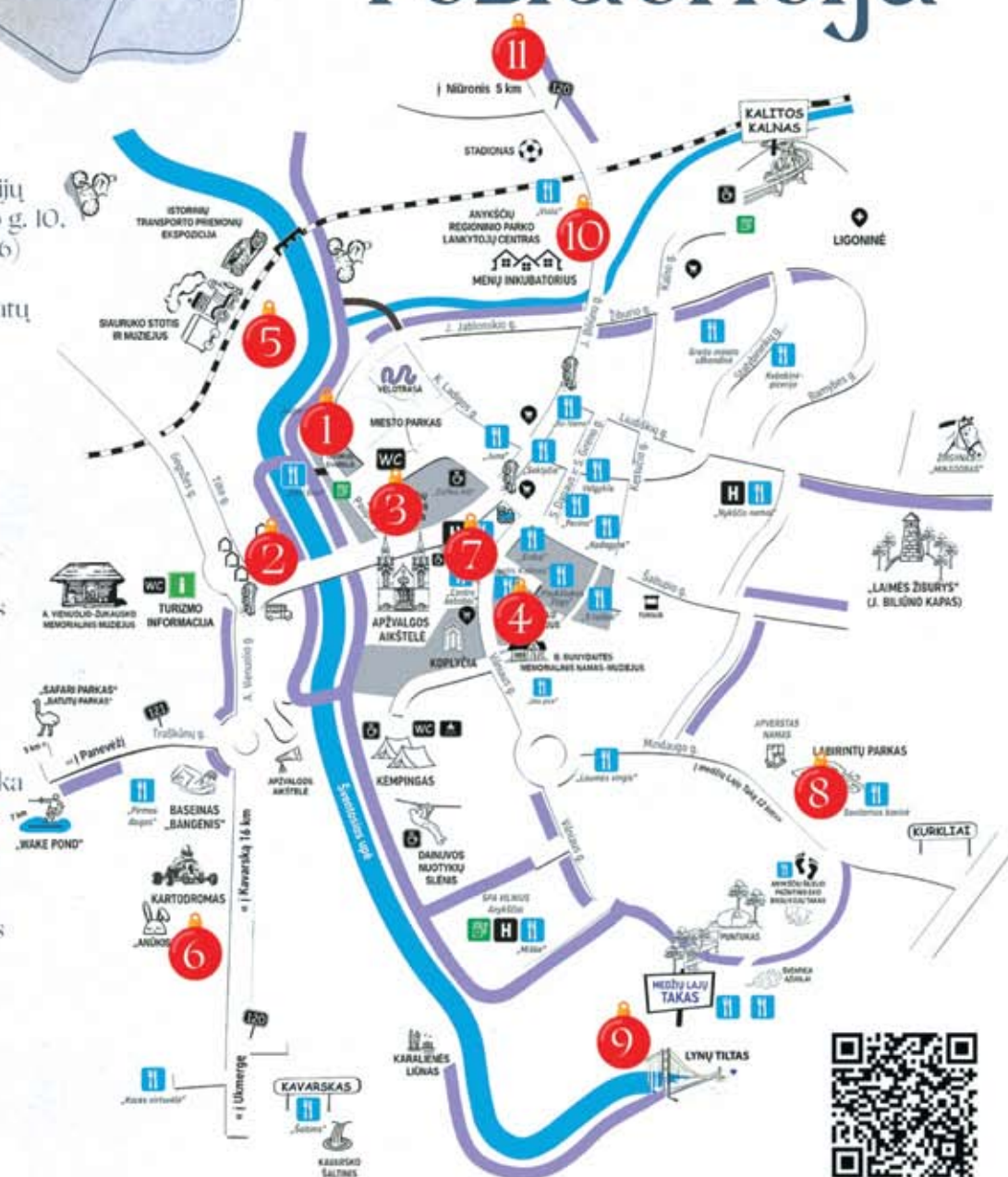
Visiems linkiu ramumo jausmo, supratimo ir jaukių didžiųjų metų švenčių artimųjų rate.

ANGELŲ ŽEMĖLAPIS Kalėdų rezidencija

- 1 Kalėdų senelio rezidencija „Istorijų dvarelis“ (Paupio g. 10, +370 633 44 506)
- 2 Tilto gatvės pastatų kompleksas
- 3 A. Baranausko aikštė
- 4 Angelų muziejus
- 5 Siaurojo geležinkelio stotis
- 6 Anūkis
- 7 Anykščių L. ir S. Didžiulių biblioreka
- 8 Labirintų parkas
- 9 Medžių lajų takas
- 10 Anykščių menų inkubatorius
- 11 Sporto klubas „Vikartas“

Eilėraščiai – tarsi pėdsakai iš vaikystės...

Uteniškė poetė, vertėja Regina Katinaitė-Lumpickienė, užaugusi apsupta gamtos ir senelių meilės Juknėnų kaime, iš vaikystės pasiėmė visa, kas geriausia: pagarbą žmogui, gyvybei, savo kalbai bei tarmei. Juknėnuose, tame pačiame sodžiuje, išaugo net du poetai: ponios Reginos brolis – Utenos rajono savivaldybės meras Alvydas Katinas – taip pat rašo eiles, o Reginos Katinaitės - Lumpickienės kurti eilėraščiai yra ypatingi. Jie parašyti tarmiškai. Pagal jos eiles kuriamos dainos, statomi spektakliai, jos kūryba ką tik įvertinta Anykščių rajono savivaldybės Antano Baranausko literatūrine premija.

... Sigita Pivorienė ➤

Šviesiausi atsiminimai – iš vaikystės

R. Katinaitė-Lumpickienė užaugo pas senelius, gyvenusius Utenos rajono Juknėnų kaime. Rašytoja vaikystę prisimena kaip itin šviesų laiką ir teigia, kad tokia aplinka, be jokios abejonės, padarė didžiulę įtaką jos kūrybai.

„Mano tėveliai daug dirbo, tuomet mamytės labai mažai gaudavo motinystės atostogų, todėl buvau palikta su seneliais. Tėvai dirbo Utenoje ir, būdavo, dviračiais pas mane parmina į kaimą: buvau naujagimė, pirmas vaikas šeimoje. Na o senelių meilė buvo be krašto. Jie buvo labai šviesūs žmonės. Senelis Jonas – gamtos mylėtojas, visur kartu vedžiodavosi, pasakodavo apie žvėrelius, paukščius. Močiutė Uršulė buvo darbštuolė bitelė – visur spėdavo: ir laikraštį paskaityti, ir poezijos knygą iš lentynos išsitraukti. Ir mums skaitydavo. Vėliau tą poeziją skaitydavau pati, – į vaikystės prisiminimus leidosi rašytoja. – Senelis labai mėgdavo klausyti radijo vaidinimų, tuo metu tai buvo kažkas fantastiško. Ir aš kartu sėdėdavau ir klausydavau. Supratau ne viską, bet vis tiek klausydavau ir senelis man to nedraudė. Kiek pamenu, mums visuomet buvo daug kalbama, aiškinama, rodoma. Kai buvo gamta, gyvuliukai, močiutės nuostabiausios senovinių gėlių darželis. Visi papročiai, darbai – mes visur buvome kartu. Tai buvo labai didžiulis auklėjimas, kuris taip ir paliko savo pėdsakus: prierašumą, meilę, tikėjimą, atsakomybę“, – svajingai pasakojo R. Katinaitė-Lumpickienė.

Likę ir daugiau stiprių ir gražių prisiminimų iš vaikystės: „Eidavom į Vajasiškio bažnyčią, kuri yra Zarasų rajone, apie 4-5 kilometrai nuo Juknėnų. Per kermošius, atlaidus eidavom su močiute į pamaldas. Pamenu, kažkada į bažnyčią ėjom basos. Netoli Vajasiškio tekėjo upeliukas. Ten nusimazgojom kojas ir apsiavėm batais, kad jie švarūs būtų, norėjom tokios gražios būti! Ten buvo ir mano pirmoji Komunija, toje medinėje Vajasiškio bažnyčioje, – labiausiai iš vaikystės įsirežiusius prisiminimus skaityto-

Violetos Matelienės nuotr.

➤ Rašytoja, poetė, vertėja Regina Katinaitė-Lumpickienė kuria eilėraščius uteniškių patarme. Moteris teigia, kad tarmė ją lydėjo visą gyvenimą.

jams papasakojo poetė. – Senelis buvo kaimo žmogus, tačiau su nepaprasta pagarba kitam. Praėjo šitiek metų, o aš prisimenu: į Vajasiškį iš Juknėnų arkliu kinkytu vežimu vežė laidoti žmogų. Senelis atsistojo prie žydinčios vyšnios, nusiėmė kepurę ir atsiklaupė. Man iki dabar šitas vaizdas įstrigęs: kokia yra pagarba žmogui išlydint jį. Kaip tokie dalykai galėjo nepalikti pėdsakų? Viskas liko“.

Pirmojo eilėraščių rinkinio pavadinimas turėjo būti „Tik viltis“

Jau nuo vaikystės savyje poetės gyslelę užčiuopusi R. Katinaitė-Lumpickienė yra išleidusi bene dešimt eilėraščių rinkinių, taip pat parašiusi inscenizacijų teatrui, išvertusi eilėraščių iš vengrų, rusų, lenkų, baltarusių, ukrainiečių kalbų. Pačią kūrybinio kelio pradžią prisimenanti moteris yra dėkinga tiek puikiai vaikystei bei seneliams, tiek vėliau jos kelyje pasitaikiusiems nuostabiems žmonėms.

► Močiutė Uršulė ir senelis Jonas mažąją Reginę, kai jos tėveliai dirbo, augino Juknėnų kaime. Nuotraukoje – Regina ant močiutės rankų, šalia – mama ir senelis.

R. Katinaitė-Lumpickienė išleido savo pirmąjį eilėraščių rinkinį aukštaičių uteniškių tarme, kuris pavadintas „Gegutės abrusėliai“. Kodėl poetė nusprendė rašyti būtent tarmiškai, teigia iki šiol tiksliai pati nežinanti, tačiau jos gyvenime tarmė visuomet buvo labai svarbi.

„Daug tų prielaidų. Vaikystėje, paauglystėje šnekėjome tarmiškai. Juknėnų kaime ir mano tėvai, ir seneliai, ir kaimynai šnekėjo tarmiškai. Man tas kalbėjimas buvo labai gražus“, – kalbėjo rašytoja ir sakė, kad mokykloje mokytojai griežtai reikalavo kalbėti bendrine kalba, tačiau, vieni iš kitų pasišaipydami, tarmišką žodį vaikai vis tiek pasakydavo.

„Mokykla buvo ta vieta, kur aš mokiausi, kad nereikia maišyti tarmės su bendrine kalba. Bet aš labai mylėjau ir gerbiau savo senelius, artimuosius, ir visada galvodavau: nejaugi jie netaisyklin-gai kalba? Mano mylimieji, mano autoritetai! Taip, mokykloje reikia, bet tik pareinu į savo kaimą – viskas yra tarmė“, – pasakojo R. Katinaitė-Lumpickienė.

Palikusi mokyklos suolą ir Vilniaus pedagoginiame institute (dabartiniame Lietuvos edukologijos universitete) baigusi lietuvių kalbą ir literatūrą, R. Katinaitė-Lumpickienė ėmė dirbti kultūros srityje, o ten kartais, teigia, tiesiog prireikdavo tarmės: „Tarsi pasaldinti, paprieskonuoti kalbą. Ir aš tuo, ką moku, ką savyje nešiojuosi, naudojausi. Su amžinatilsį kolega Jonu Urbonu dešimt metų vedėme respublikines kapelių šventes „Linksmoji harmonika“ būtent tarmiškai. Tais Atgimimo laikais tarmės labai ėmė populiarėti, tad mus net filmuodavo televizija! Ir pradėjome taip tolyn ir tolyn, vis daugiau tarmę atsiminti, su ja eiti į žmones“, – savo tolesnę draugystę su tarme prisiminė pašnekovė.

Ištakos, kada tarmė labai stipriai atėjo į viešąjį jos gyvenimą, atsivėrė prieš trisdešimt metų, kai gavo pasiūlymą parašyti inscenizaciją teatrui tarmiškai: „Vieną dieną šviesaus atminimo režisierė Alma Eigerdienė man sakė: „Gal tu gali parašyti tarmę teatrui inscenizaciją pagal Antano Miškinio „Žaliaduonių gegužę?““ Režisierė žinojo, kad aš moku tarmę, kad esam su Miškiniu iš to paties kaimo. Aš ėmiausi ir sukūriau tą inscenizaciją būtent tarmė. Utenos teatras „Žaliaduoniai“ pastatė tą pjesę, mes su Alma gavome – aš už parašymą, ji už pastatymą – Boriso Dauguviečio premiją“.

Paskui poetė įvairiuose renginiuose nevengdavo tarmės, kaip pati sako, kalbą „pasaldindavo“.

„Kiek vėliau, gal 2003 metais, pakviesta

„Poetu, esu linkusi manyti, žmogus gimsta. Be abejo, dirbant galima daug ko išmokti, teisingai rašyti, bet vis tiek kažkas tavyje turi nuo vaikystės kirbėti. Net nežinau kas. Noras girdėti eiles, skaityti ir keistas noras imti ir parašyti. Galvoju, kad tai yra duota. Galbūt giminės linijoje padovanota, – apie tai, ar poetu gimstama, ar tampama, svarstė R. Katinaitė-Lumpickienė ir vėl prisiminė meniškos sielos močiutę. -Mano močiutė mėgo poeziją, knygas, kūrė kažką panašaus į liaudies dainas. Ji jų neužrašinėjo, bet mokėjo atmintinai. Kai eidavome per pievą ar darbus dirbdavome, ji nuolat kažką pusiau dainuodavo, pusiau deklamuodavo ir tie žodžiai man buvo nežinomi. Aš klausdavau, iš kur šios dainos, o ji atsakydavo: „Ai... čia aš pati“. Ji turėjo tokią dovaną. O kai paaugau, galvoju, kad gyvenimas ilgas ir kad aš suspėsiu tas dainas užrašyti. Vis vėliau ir vėliau... O viskas baigėsi tuo, kad neliko močiutės ir neliko jos dainų, eilių. To gailiuosi visą gyvenimą“.

Pirmąją knygą rašytoja išleido prieš trisdešimt vienerius metus. Ir, kaip pati sako, tai nutiko visai netyčia.

„Ką galėčiau pasakyti apie pirmąją savo knygą? Ji susijusi su gerais žmonėmis. Tai buvo 1990 metai ir aš apie jokiais knygas negalvojau. Rašiau į sąsiuvinius, o kai buvau moksleivė, mano eilėraščių buvo spausdinama vietos laikraščiuose. Pirmasis eilėraštis buvo išspausdintas „Lietuvos pionieriuje“, paaugliams skirtame laikraštyje. Jis tuomet buvo labai populiarus. Oi, pamenu, tada mokykloje tapau labai didelė poetė!“, – savo pirmąsias

eiles, išėjusias į viešumą tada, dar būnant penktokė ar šeštokė, prisiminė pašnekovė.

„Bendravau su „Utenos Indra“ leidyklos vadovais ir įkūrėjais Antanu ir Žaneta Kibickais. Antanas buvo žinomas literatas, dar ir laikraštyje dirbo. Skambina man kartą ir sako: „Regina, žinai ką... Duok man savo eilėraščius, pagalvoju, reikia juos išleisti“. Aš rimtai į tai nežiūrėjau. Atidaviau jam šūsnį eilėraščių ir net pamiršau, kad atidaviau, nes tikrai nieko nesitikėjau, – šypsojosi rašytoja, – o po kiek laiko jis man sako: tave nori redaktorius matyti.“

Tačiau taip, kaip poetė labiausiai norėjo, savo knygos pavadinti negalėjo. „Norėjau, kad rinkinys vadintųsi „Tik viltis“, bet buvo tokie laikai – tais metais jau buvo išėjusi kažkieno knyga pavadinimu „Viltis“ ir man registruoti tokio pavadinimo nebeleido. Tuomet, po ilgų mąstymų, knygą pavadinau „Išeinančio gruodžio žvaigždės“. Tokia buvo mano pirmoji knyga – ji atsirado be jokių mano pastangų. Aš visą gyvenimą lieku dėkinga Kibickams“, – pasakojo dabar jau visoje Lietuvoje gerai pažįstama poetė R. Katinaitė-Lumpickienė.

Pirmoji knyga sulaukė pasisekimo. Didelė dalis knygos eilėraščių yra dainuojami. „Dažniausiai nauja mano knyga išeina kas dveji metai, bet buvo ir ilgesnių pertraukų“, – apie kūrybos tėkmę kalba poetė.

Eilėraščiai – „utenietiški“

Daugiau nei prieš penkiolika metų

Regina Katinaitė- Lumpickienės asmeninio albumo nuot.

► R. Katinaitės-Lumpickienės brolis Alvydas Katinas – Utenos rajono savivaldybės meras – taip pat poetas, išleidęs tris savo kūrybos knygas.

buvau į Raudondvarį, į Garnių šventę. Folkloristas Algirdas Svidinskas ją organizavo, ten tarmiškai paskaičiau savo eilėraščių. Rašiau tuomet bendrine kalba, bet renginiuose tarme paskaityti – kodėl nepabandžius? Net nežinau, kodėl man tuomet buvo toks ūpas. Ten žmonės mane taip gražiai priėmė, ypač mano tarmiškus eilėraščius: labai nustebau. Po renginio prie manęs priėjo žmonės prašė knygų, kurias galėtų įsigyti. Tuomet net negalvojau apie knygas, bet po šio renginio viskas pasikeitė ir po kiek laiko išėjo „Gegutes abrusėliai“, – apie idėją išleisti eilėraščių knygą tarmiškai papasakojo autorė.

Rašytoja mano, kad kai kam tarmiškai eilėraščiai kelia nostalgiją, prisiminimus, kažkam teikia džiaugsmą ar sugrąžina, o paklausta, ar žinanti daugiau rašytojų, rašančių tarmiškai, sakė: „Sunku pasakyti, kiek yra kuriančių tarmiškai, bet, kiek žinau, tarme rašo Vladas Braziūnas, Viktorija Daujotė, kurios žemaitiškai parašyta kūryba man labai patinka“.

Šiais laikais tarme kalbančiųjų vis mažiau: nyksta kaimai, o drauge su jais – ir tarmės. Jaunuoliai dažnai gėdijasi kalbėti tarmiškai, ypač jei studijuoti į didmiestį atkeliavai iš rajono. Neretai už tarmišką šneką jie gali būti išvadinti kaimiečiais ar pašiepti.

Todėl R. Katinaitės-Lumpickienės kūryba yra labai svarbi uteniškių patarmei išsaugoti. To tikisi ir pati rašytoja: „Aš labai viliojusi, kad mano kūryba bent kažkiek prisideda prie tarmės išsaugojimo. Mano knygos „Udeniu ugniu žalynais“ leidybą rėmė ir Lietuvių kalbos draugija, tad, pagal

taisykles, dalis knygų turi jai atitekti. Tuomet knygos yra dovanojamos studentams, svečiams... Galvoju, jeigu universitetas – o jame yra studentų – paėmė, vadinasi, ji eina į pasaulį ir tai turi reikšmės tarmei išlikti. Juk ją skaitys jauni žmonės“, – vylėsi poetė.

„Juk kiekvienas kaimas turi ar kitokį tarimą, ar specifinį žodį. Mano tėtis sakydavo „žėdnas“, o mama – „kožnas“. O jų tėviškes skiria mažiau nei dvidešimt kilometrų“, – tarmės žavumu džiaugėsi ponija Regina ir susimąstė: „Kartais galvoju – kaip aš šneku? O šneku kaip šneku (juokiasi), jau reikia pagalvoti, ką kaip sakau. Jei nuoširdžiai, atvirai šneki, tuomet nekontroliuoji savo kalbos. Be to, jaunystėje teko bendrauti su žemaičiais, o jie taip savo tarme didžiuojasi, visur ją kalba. Pagalvojau: jeigu žemaičiai „nesigėdija“, tai kodėl Aukštaitijoje taip nėra? Kodėl mes negalime duoti laisvės savo senajai kalbai? Tai mane irgi įkvėpė. Niekada su niekuo „kirvių nesukryžiuoju“, bet pagalvojau: jų tarmė labai graži, bet mūsų – šitokia daininga!“

Verčiant eilėraščius svarbiausia pajusti autorių

R. Katinaitė-Lumpickienė ne tik pati

Regina Katinaitė-Lumpickienė
(Aukštaičių uteniškių tarme)

PRIEŠAUŠRY

nežinau
kaks dabar umžius

stoviu in kalna
nepažįstama man pasaulia

a kaks neaprėpiamas ilgesys
kaks laukimas

vėjas ataneša juos
kaip jūržalių kvapų

ti talybej baltų pramate
marių lopšį sūpauja

mana lūpam teka jas lapšine
ir brėkšta iš tyka

KALBAS PRIEŠAUŠRY

tylas laškėlaj kūdikėlis silsis
apgėlėjis sapnų až savi didesnį

paraič nama
ale durys sudege
a pelanus
išnešioja strazdai
pa Aukštaitijų

daug narėjau gal daugiau
negu duota

ragis aič ir aič par srietų išsižiojus
na ja grožia slaptlingiausia

neskubink jau žinau:
laikas teka tik venon pusan
nars saka – žeme apvali

kaip uonaravai rietem nosis
gyvenimas – mes
mes – gyvenimas
be mūsų – nu niekaip

jakinga ir graudu
kai viskas slysta nuplaukia
ne abiem runkam nesutūrėsi

taks dalikotnas dūmelis

► Antano Baranausko literatūrinė premija tarmiškai rašančiai rašytojai ir vertėjai Reginai Katinaitė-Lumpickienėi buvo įteikta Anykščių L. ir S. Didžiulių viešosios bibliotekos salėje.

kuria poeziją, bet ir verčia eiles iš kitų kalbų. Teigia, kad šis darbas yra labai įdomus, tačiau ir atima daug jėgų, todėl anksčiau noriai imdavusis vertimo, o dabar prieš tai labai pagalvojanti.

„Pagrindinė kalba, kurią aš besąlygiškai moku – tai rusų. Iš šios kalbos esu vertusi daugiausia. Ne knygomis, bet pluoštais. Su pagalba esu vertusi iš lenkų, baltarusių, ukrainiečių kalbų. Versti tikrai labai nelengva. Tenka ilgai galvoti, juk kitoje kalboje tie patys pasakymai, frazeologizmai yra kitokie. Tai, kas yra gimtoji kalba ir ne gimtoji, – du skirtingi dalykai. Taip pat ir didžiulė atsakomybė: bet ko neparašysi“, – kabėjo poetė.

„Būdama Vengrijoje susidraugavau su vengrų poetu, taip pat jau šviesaus atminimo, Karoliu Čehu (Karoly Cseh). Aš mokėjau rusų kalbą, jis – taip pat, ir mes sutarėme per tą trečiąją kalbą versti. Jis man padėjo išversti vengrų poetus į lietuvių kalbą, o aš jam – lietuvių autorius į vengrų. Lietuvoje išleidau penkiolikos vengrų autorių poezijos rinktines „Paukščiai vaikšto dangaus takais“, o Karolis Vengrijoje publikavo daug mūsų šalies poezijos įvairiuose žurnaluose ir taip pat ruošė rinkinį, bet jam taip ir nepavyko jo išleisti: pats išėjo į Amžinybę...“ – apgailestavo rašytoja.

Poetė teigė, kad šie vertimai ją labai stipriai paveikė: „Rytietiška kultūra ir jų mintys, stilius... Po šio rinkinio išėjimo man buvo sunku nuo jo atsiplėšti. Norėjau rašyti toliau, bet negalėjau. Tada dar labiau panirau į tarmę“.

Inscenizacijose teatrui – kuo mažiau smurto

Inscenizacija teatrui „Žaliaduonių gegužė“ pagal A. Miškinio to paties pavadinimo kūrinių buvo graži šio darbo pradžia, kurio taip pat R. Katinaitė-Lumpickienė mielai ėmėsi. Moteris yra parašiusi dešimt tokių inscenizacijų, dvi iš jų – tarmiškai.

„Inscenizacijas dažniausiai rašau vaikų lėlių teatrui, jų iš tiesų esu parašiusi nemažai. Šiuo metu vienuolika prieš akis. Esu įsipareigojusi ją parašyti pagal lietuvių liaudies pasaką. Šis darbas man patinka. Remiuosi pasakojimais, bet kuriu tai inscenizacijai tinkamas detales, – pasakojo rašytoja. – Dauguma pasakų baigiasi baisiai: nukirto, nuplovė, užmušė, išdūrė, užkasė. Mano pasakos baigiasi laimingai“.

Beje, ir pagal pačios Reginos Katinaitės-Lumpickienės kūrybą yra statomi spektakliai: 2017-aisiais Tarptautiniame mėgėjų teatrų festivalyje ARTimi režisierius Šarūnas Kunickas pristatė spektaklį pagal autorės tarminę poeziją „Udeniu ugniu žalynais“.

Prie bendro stalo apie darbą nesikalba

R. Katinaitės-Lumpickienės brolis Alvydas Katinas – ilgametis Utenos rajono savivaldybės meras – taip pat rašo poeziją, yra išleidęs tris poezijos knygas. Ar rašo meras tarmiškai? „Šnekėti puikiai šneka, bet rašyti – ne. Tiesa, vieną eilėraštį tarme yra parašęs. Jis be pavadinimo, bet turi dedikaciją – „Seserei Reginai, rašančiai tarmiškai“, – juokėsi pašnekovė ir pridūrė, kad brolis tikrai esąs stiprus rašytojas.

Ponia Regina turi ir seserį Janiną, kuri taip pat esanti meniškos sielos. „Sesuo turi dovaną tapyti, tik, deja, labai mažai ja naudojasi. Ji ir brolio, ir mano eiles skaito, vertina, paskaičiusi ir apsisverčia... Mes sakom, kad turi būti

skaitytojų, ne vien rašytojai!“ – pasakojo poetė.

Paklausta, ar, susėdę prie bendro stalo, poetai pakritikuoja vienas kitą, duoda vienas antram patarimų, R. Katinaitė-Lumpickienė sakė, kad dabar tokie pokalbiai vyksta labai retai.

„Mėgsta mane brolis pakritikuoti gan griežtai, bet taip „sveikai“. Jis yra poros mano knygų redaktorius. Dabar prie to bendro stalo ne taip ir dažnai susėdame, tad daugiau džiaugiamės bendravimu, prisiminimais. Kūrybos ir darbo stengiamės neliesti“, – teigė R. Katinaitė-Lumpickienė ir paaiškino kodėl. – Pamenu, buvo tarybiniai laikai, tuomet mes su broliu dirbome kultūros skyriuje: aš – kultūros paminklų apsaugoje, o jis buvo paskirtas kultūros skyriaus vedėju. Kai parvažiuodavom į kaimą, imdavom spręsti problemas. Kol mama pasakė: „Vaikai, jūs darbe kaip nors, bet čia kad negirdėčiau besiginčijančių“. Ir, žinokite, taip suveikė! Iki šiol apie darbą nešnekam. Tada buvom labai jauni, maksimalistai, kiekvienas įrodinėdavom savo tiesą“.

R. Katinaitė-Lumpickienė užaugino sūnų Mindaugą, turi anūkę bei anūką. Moteris džiaugiasi, kad ir šie neatitolo nuo tarmės, ją moka. „Anūkei jau 16 metų, tai ji nebelabai nori viešai kalbėti tarmiškai, o mažasis, kuriam aštuoneri, noriai kalba, nors tėvai jau kartais pasako, kad gal nereikia“, – juokėsi rašytoja.

Rašytojai – Antano Baranausko literatūrinė premija

R. Katinaitės-Lumpickienės kūryba yra įvertinta ne vienu apdovanojimu. Pats „šviežiausias“ – tai Antano Baranausko literatūrinė premija, kurią 2010 m. įsteigė Anykščių rajono savivaldybė, bendradarbiaudama su Lietuvos rašytojų sąjunga. Ši premija skiriama už knygas, skiepijančias meilę Lietuvos gamtai ir A. Baranausko gimtinės aplinkai.

„A. Baranausko literatūrinę premiją man skyrė komisija. Kai išgirdau, kad buvo svarstomos mano knygos, labai susijaudinau. Ši premija yra prestižinė, tai juk Antanas Baranauskas, tai – Aukštaitijos žemė! Jos gavimas man yra didžiulis įvertinimas“, – apdovanojimu džiaugėsi rašytoja, poetė, vertėja R. Katinaitė-Lumpickienė.

Gyventi šiuolaikiniame pasaulyje yra būtinybė, tačiau klaidinga tapti jo dalimi

- Mokytojo ir kunigo profesijos kiek panašios: jos abi susijusios su tarnyste, kuri neturi pabaigos nei mokytojo, nei kunigo darbe, uždarius mokyklos ar bažnyčios duris, - sako Anykščių Jono Biliūno gimnazijos anglų kalbos mokytojas Andrius Vitkūnas. Baigęs kalbotyros mokslus, studijavęs kunigų seminarijoje, o po to pradėjęs mokytojauti, jis stažavosi JAV, su tarptautiniu mainų projektu moksleiviams „Comenius“ apkeliavo daugybę Europos šalių, pasakojo apie savo kelią, požiūrį į mokytoją, darbą su vaikais ir anglų kalbą.

... Austėja Šmigelskaitė >

- Kaip pasirinkote mokytojo kelią? Jei neklystu, prieš tai studijavote kunigų seminarijoje?

- Magistrantūros laikais (mokytojas Vytauto Didžiojo universitete baigė kalbotyros studijas – aut. past.) dirbau mokykloje – priešpiet vesdavau pamokas, o paskui eidavau į paskaitas. Mokytojo darbas visada buvo šalia manęs – mano mama buvo mokytoja. Tais laikais, be to, mokytojo profesija buvo gerbiama, į mokytoją aš ar mano bendraklasiai žiūrėdavom su pagarba. Taigi, prieš kunigų seminariją mokytojavau porą metų. O seminarijos idėja man kirbėjo daug metų: paskutinėse klasėse, kai priėjau sakramentų (nes sovietmečiu to padaryti negalėjau), iš arti pamačiau bažnytinį gyvenimą. Vienuolliktoje – dvyliktoje klasėse pradėjau ir patarnauti bažnyčioje. Tuo metu kaip tik susipažinau su monsinjoru Albertu Talačka, labai šviesiu žmogumi, jo pavyzdys mane visada traukė. Jau įstojęs į universitetą, pirmame kurse, dar vis grįždavau, užbėgdavau, mes pasikalbėdavom. Jis manęs nespaudė, netraukė, bet vis pagalvodavau, jog galbūt ne dabar, iš karto po dvyliktos klasės, bet galbūt vėliau. O kai baigiau universitetą, magistrantūrą, reikėjo atsakyti į šį klausimą – ar stoju, ar ne. Ir pašaukimas mane tuo keliu vedė: nusprendžiau pabandyti ir įstojau. Tam tikra prasme mokytojo profesija ir kunigo pašaukimas man visai nesikirto: tai buvo tarsi tąsa, visiškas realizavimasis, nes abi šios profesijos yra tarnystė. Seminarijoje mokiausi iki ketvirtą kurso - tai buvo jau dešimt studijų metų, skaičiuojant šešerius metus magistrantūros ir ketverius seminarijoje. Pagalvojau, kad man reikia poilsio, atsitraukti, viską pergalvoti. Tas atsitraukimas užtruko iš pradžių metus, tada antrus: pradėjau dirbti mokykloje, o laikas nebuvo didelis mano sąjungininkas. Tų klausimų

► Šv. Mišiose vyskupas J. Tunaitis trečiojo kurso klierikui Andriui Vitkūnui įteikia sutaną.

kildavo ir likdavo vis daugiau ir daugiau, tad likau akademinėse atostogose tretiesiems metams ir galiausiai supratau, jog nebegrįšiu (į seminariją – aut. past.). Supratau, kad pradėjau mąstyti kaip pasaulietis, nutolau, jau buvau pritapęs mokykloje, ir taip jau išėjo, jog ir pasilikau mokykloje. Nuo tada, kai

pradėjau dirbti Antano Baranausko vidurinėje, praėjo devyniolika metų. O seminarijoje, sakyčiau, subrendau kaip žmogus – daug sutikta bendraminčių, daug dvasingų pokalbių. Labai labai šviesus laikotarpis. Aišku, gaila, kad neteko pabaigti (seminarijos – aut. past), bet, matyt, Dievas žino geriau.

- O kaip manote, ar toks spren-

>>>

► Šėlionės bendrabutyje, 1993 metai.

dimas, tarnystės pasirinkimas, apskritai yra įveikiamas labai jaunam žmogui, galbūt vos aštuoniolikos? Kaip tas jaunas žmogus turėtų susigaudyti, susiprasti, ar tai tikrai jam?

- Kunigystė, sakyčiau, greičiau ne tik profesija, bet gyvenimo būdas. Nors panašus ir mokytojo darbas, kuris didžiąja dalimi tampa gyvenimo būdu: tai nėra ta veikla, kuria užsiimi tik tam tikrą valandų skaičių per dieną, o paskui uždarai duris. Tai įsismelkia į tavo mąstyseną, į tavo būdą. Vis tiek, kai, sakykim, eini pro šalį ir matai jauną žmogų, na, elgiantis ne visai tinkamai, negali ramiai praeiti pro šalį, vis tiek turi kažką pasakyti, sudrausminti. Na, o kunigo kelio pasirinkimas yra labai radikalus pokytis, kai turi suprasti, ką tu turėsi paaukoti. Atsimenu, kai (dabar jau šviesaus atminimo) profesorius Jonas Jūraitis, dėstęs mums filosofiją, sakydavo: „Aš visada einu į kunigų šventimus pažiūrėti į tuos jaunus žmones, kurie dega tuo entuziazmu būti kunigais. Ir kai jie guli prieš altorių, prisiekia ištikimybę vyskupui, aš matau, jog jie nesupranta, kur jie eina, o aš suprantu, bet labai gražu, kad, gal ir nesąmoningai, jie tuo keliu eina“. Kaip ir mano atveju, kai pradėdi kelti klausimus - „ar aš tam sutvertas?“, „ar tai galiu?“, tai pradeda trikdyti. Kaip sakoma Šventajame Rašte, jei uždėjęs ranką ant arklų žvalgaisi atgal, tada jau nieko nebus, nes reikia žiūrėti pirmyn. O šiaip, po mokyklos įstojusį irgi buvo, tiesa, gaila, nė vienas jų kunigų netapo. Galbūt šitą kelią besirenkantiems turėtų būti ir kažkoks amžiaus cenzas. Vis dėlto reikėtų būti subrendusiems. Tada ir tas pasirinki-

► Andrius Vitkūnas, baigęs magistrantūros studijas VDU, po diplomų įteikimo su tuometiniu Anykščių Šv. Mato bažnyčios vikaru kun. S. Maksvyčiu. 1999 m. birželio 18 d. Kaunas.

mas yra kitoks.

- Kalbant apie mokytojo kelią, kaip bendraujate su vaikais? Kaip pavyksta susikalbėti su mokiniais, kurie nenori klausyti? Mano prisiminimuose įstrigote kaip mokytojas, kuriam niekada nereikėjo kelti balso, trenkti durimis.

- Reikia tinkamo charakterio. Turėjau kolegę, kuri visada pasitelkdavo humoro jausmą. Aš humoristas niekada nebuvau, bet mano būdas, matyt, iš prigimties yra ramus. Viduj ir verda, ir vyksta visokių dalykų, tačiau išorėje to nesimato. Kai kurias situacijas tiesiog reikia išlaukti, nepulti. Karšta reakcija dažnai pagimdo konfliktą. Kuo ilgiau dirbu pedagogu, tuo labiau įsitikinu, jog kartais reikia išlaukti, kartais pats mokiniys supranta, nors kartais reikia jam ir pasakyti, bet rėkimu, atviru konfliktu nieko nepasieksi. Nors kartais būna visko. Esu turėjęs klasę su daugeliu specialiųjų poreikių mokinių, ir kartais tikrai pajusdavau, kad

netenku kantrybės, bet tada tiesiog pažvelgdavau pro langą, tiesiog kažkur dvasiškai pabėgdavau iš klasės. Grįžti po kelių sekundžių - ir viskas nuščiūva.

- Kalbant apie dėmesio, raidos sutrikimus, apie kuriuos dabar šnekama daugiau nei anksčiau, kaip manote, ar keičiasi Jūsų mokymo principas, ar lengviau mokyti žinant, jog kai kuriems mokiniams reikia kitokio dėmesio?

- Be abejo. Mažai žinojome apie specialiųjų poreikių turinčius mokinius, kaip prie jų reikėtų prieiti. Tų žinių tikrai buvo nedaug, ypač man, atėjusiam be pedagoginio išsilavinimo. Kai tų žinių turim daugiau, tai yra daug lengviau ir labai svarbu, ačiū Dievui, kad į tai nebežiūrima pro pirštus. Ir labai gerai, kad mokiniams, kuriems paskirta speciali programa, tai nėra joks nuosprendis, tai nepadaro jų antrarušių. Visi mes turim kažkokių poreikių, kur mums reikia didesnio dėmesio. Taip pat ir labai gabūs vaikai yra vaikai, turintys specialiųjų poreikių. Manau, kad čia nėra ko gėdytis, ir gerai, kad tėvai tai supranta, tų programų neatsisako, nes pradeda į jas žiūrėti kaip į pagalbą. Manau, kad tai yra kelias. Be to, vaikai, esantys ne tokie sėkmingi akademiškai, vis tiek duoda kažką savo klasei. Gerai, kad nebėra kalbų, kad specialiųjų poreikių turinčius vaikus vertėtų mokyti atskirai, specializuotose mokyklose.

- O kaip, būdamas mokytoju, tvarkotės su rutina? Įsivaizduoju, jog mokant kalbos, mažai kintančio dalyko, ji neišvengiamai ateina? Kaip nepametate savęs? Ar nesinori kartais mokyti kažko kito?

- Manau, kaip ir kiekvienoje profesijoje, rutina yra – ar būsi bankininkas, ar mokytojas, ar kunigas. Žinoma, kad surasti kažką naują tuose dalykuose sudėtinga, bet daug priklauso nuo žmogaus charakterio. Tau gali būti nuobodu kiekvieną dieną, bet gali atsikelti ir sugalvoti, jog šiandien man bus įdomu todėl, kad nors vieną dalyką darysiu kitaip. Kalba, gramatika, žodynas taip greitai nepasikeičia, bet vis dėlto tai priemonė kaip sriubai vanduo, kurioje plaukioja visi ingredientai. Galbūt kažkas nauja gali būti kažkoks klausimas, perskaitytas pasakojimas, filmukas, įnešantys naujų spalvų į pamoką. Nors su kalbos mokymu nėra lengva: dažnai vaikai ateina jau mokėdami anglų kalbą (arba manydami, kad jau moka, nors iš dalies tai tiesa - prieš dešimt metų taisant egzaminų darbus dar būdavo galima rasti ir „baltų eilių“, dabar tokių atvejų pasitaiko jau rečiau, vienaip ar kitaip - jie jau yra kalbos vartotojai) ir dažnai

nepritaria, kai kalbama apie taisyklingą kalbos vartojimą, stilių, tinkamą registrą, neretai replikuoja: „Ką čia tas Vitkūnas šneka? Niekas taip nekalba, kaip jis moko.“ Bet iš tiesų filologinės specialybės šiandien menkai patrauklios, kai kartais pradedu kalbėti apie kalbos filosofijos dalykus, matau, kad daugelis užsimerkia ir tikriausiai jau galvoja, jog tiek to, pakentės tas dvi minutes.

- O kaip jaučiatės, kai ne tik mokiniai, bet net mokytojai pradeda vartoti tiesioginius vertinius iš anglų kalbos?

- Mane tai erzina, nesivarginimas ieškoti savo kalbos žodžio - tai ne tik tinginystė, bet noras save pademonstruoti. Ačiū Dievui, mūsų mokykloje (Jono Biliūno gimnazijoje – aut. past.) tai nėra masinis reiškinys.

- Man visada buvo smalsu, kaip mokytojai, dėstytojai jaučiasi, kai

► *Mokinių darbų vertinimas. 2001 m., spalio, Anykščių Jono Biliūno gimnazija.*

juos vadina pavarde ar pravarde? Ar susitaukėte, kad kalbėdami mokiniai savo mokytojus vadina pavarde?

- Mes taip elgdavomės su savais mokytojais, manau, kad čia nieko keista ir kad visada taip bus. Kai kalbi apie kolegas jiems nesant, labai dažnai juos irgi vadini pavarde. Nežinau kodėl, bet taip jau yra. Apie pravardes - nežinau, jei jos neužgaulytos, manau, nėra nieko įžeidžiamo, juk ir bendraklasiai vieni kitus vadina pravardėmis. Tiesiog taip linksniau gyventi. Užsienyje įprasta mokytojus vadinti vardu, tada atsiveria artimesnis santykis, tai suteikia laisvės, o laisvė suteikia kūrybingumo.

- Ką manote apie mokytojo įvaizdį visuomenėje? Mokytojo profesija tarsi nebeturi anksčiau buvusios pagarbos, prestižo, o universitetai bando pritraukti daugiau pedagogikos studentų. Vilniaus Universitetas netgi siūlė nemokamas metų trukmės pedagogikos studijas baigusiems bakalaurą.

- Vartotojas, ko gero, nelabai susimąsto, kiek kainuoja būti mokytoju. Atrodo, jog už tai moka, ir viskas. Kartais mokytojas sudaiktinamas, aišku, ne visų mokinių, bet daugelio sąmonėje tu esi savotiškas televizorius. Gerai, kad kažkas išeidamas dar pagalvoja, kad jį reikia išjungti, nes jis irgi gali pavargti. O tu kalbi tarsi oro uoste: visi eina ir nežiūri, tave palieka per savaitgalį kabinete, tu ten dirbi toliau, o pirmadienį jie vėl tave susiranda. Kažkas pasakojo, jog su mokiniu susitiko netradicinėje erdvėje, ne mokykloje, o kažkokiam renginy, ir tam mokiniui buvo taip keista, kad mokytojai dar būna kažkur kitur, ne tik mokykloje. Tu kaip baldas, televizorius, pasmerktas gyventi mokykloje, joje ir gyveni. Tai suprasdami, manau, žmonės nenori rinktis tokio darbo.

- Mano manymu, dirbate su sudėtingiausią žmonių grupę - paauglius: ar darbas su jais Jūsų neužgauna? Juk toks darbas turėtų būti sekinantis.

- Žinoma, pirmadienį per pertrauką paleista replika, visai ne iš tavo mokinio atskriejusi kaip šūvis, gali tave sužeisti ir lydėti visą savaitę. Aišku, priklauso, kiek leidi save įžeisti. Tačiau, žinoma, žeidžia ir tylus smurtas: nedarbas pamokoje, provokavimas - tai kasdieninė duona, to negali išvengti, bet su metais į tuos dalykus pradėdi žvelgti kitaip - jie kyla iš pačio žmogaus,

nes laimingas žmogus taip nedaro, jis gali pakvailioti, bet tas, kuris elgiasi taip sistem- ingai, yra nelaimingas. Tada pradėdi žiūrėti kitaip. Mane, sakyčiau, labiausiai veikia rytinis neprabudimas, kai ateini į pamokas aštuntą ryto, o daugelis snaudžia. Aš suprantu, jaunas žmogus nori pamiegoti, bet pasijauti kaltas, kad turi mokytis, o miegoti leisti negali. Vos ne atsiprašinėji, jog paskaudės, bet neilgai. Bet vaikai dabar yra vartotojai. Nors, ko gero, ir aš taip elgdavausi. Su žmonėmis apskritai dirbti sudėtinga, o vaikai dažnai yra tėvų atspindžiai. Jei tėvai turėjo neigiamą patirtį su mokytojais, gana atvirai reiškia nepagarbą jiems, tai tuo pasiima ir vaikai.

- O kaip manote, kaip pagarbą mokytojams galima atkurti?

- Man atrodo, reiktų keisti požiūrį į švietimą ir mokslą, nes jie nebėra vertybės, taigi tas, kuris teikia tas paslaugas, nebėra gerbiamas. Reiktų nenusipiginti. Kartais pagalvoju, kodėl mano seneliai labai pagarbiai žiūrėjo į mokyto- jus? Todėl, kad mokslas buvo vertybė, ne visi galėjo tai sau leisti. Kai suprasime, kad mokslas nėra tai, ką tau bruka per nevalią, o tai, ko turi nusipelnyti, tada požiūris keisis. Nemokamas mokslas yra didelė vertybė, valstybė tai do- vanoja savo piliečiams, todėl dažnai vaikams nėra motyvacijos mokytis. Kam tada mokytis dar dvejus metus (gimnazijos paskutinėse klasėse – aut. past.) - negi vien tam, kad būtų daugiau pamokų, o mokytojai turėtų daugiau darbo?

- Turite teologo išsilavinimą. Kaip manote, ar reikėtų pasaulietinėse mokyklose dėstyti tikybą?

- Nors teologo diplomo neturiu, nes pradėtų studijų seminarijoje taip ir nebaigiau, tačiau apie tikybos dėstymą mokyklose manau, kad tai turėtų būti laisva valia grįstas pasirinkimas. Šiais laikais tikybos, kokią ją suprantame siaurąja prasme, niekas jau nebedėsto. Ją mokyklose pakeitė religinis ugdymas, apimantis ir kitų religinių bendruomenių išpažįstamas tiesas, vertybes ir dorovės principus. Religinis ugdy- mas drauge su etika yra dvi dorinio ugdymo alternatyvos, kurias mokiniai gali rinktis. Jei kalbėtume, ar jos abi iš viso reikalingos, pasakyčiau, kad be abejonės. Jos ne tik reikalin- gos, bet netgi būtinos, ypač paaugliams, vos ne kas dieną stovintiems pasirinkimo kryžkelėje. Su mokiniu, neturinčiu jokio dorinio išprusimo, būtų labai sudėtinga kalbėti apie meną, literatūrą ar gyvenimo filosofiją, kurios gyvybiškai svarbios generuojant idėjas kitose pamokose, tarp jų - ir anglų kalbos.

- **Bažnyčia išgyvena savotišką krizę: vis mažiau jaunų žmonių stoja į seminariją (jau tam tikrą laiką uždaryta Telšių kunigų seminarija), stinga kunigų, jie aptarnauja po kelias parapi- jas. Jūs, ketvirtame kurse pasitraukęs iš seminarijos, išsaugojote tikėjimą. Ar lengva šiuolaikiniame pasaulyje išlaikyti nenutrūkstamą santykį su nekintančio per šimtmečius mokymo archajiška bažnyčia?**

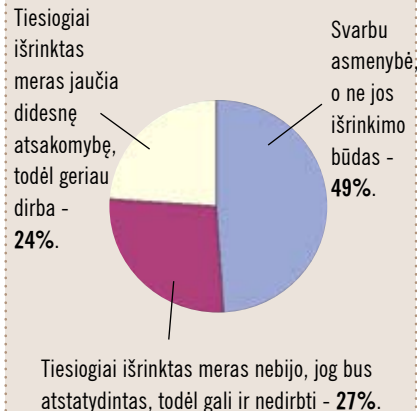
- Klausimą perfrazuočiau – ar lengva gyventi tiesoje su savo žmogiškąja prigimtimi šiuolaikiniame pasau- lyje, kuris ją stengiasi palenkti savo lūkesčiams ir norams? Aišku, kad ne. Juk ne Bažnyčia yra sustabarėjusi, o žmogaus prigimtis nuo žmogaus sukūrimo, jei norite, egzistencijos pradžios yra ta pati. Juk ir mylime, ir pavydime, ir nekenčiame taip pat, tik tam pasitelkiame įmantresnius būdus. Todėl Bažnyčiai, ko gero, vienintelei tenka didžiulis šių dienų iššūkis šią tiesą ginti ir skelbti, kaip tai ji darė nuo savo pradžios. Teneužpyksta broliai protes- tantai, tačiau, ko gero, visi sutiksime, jog protestantiškoji Bažnyčia yra daug liberalesnė, „labiau atsiliepianti“ į šiuolaikinio pasaulio poreikius. Tačiau ne iš vieno svečio, atvykusio iš Vakarų, teko girdėti, kad jie „baltai“ pavydi mums, kurių Bažnyčioje dar tyro tikėjimo dvasia. Bažnyčios tuštėjo ir pildėsi. Taip buvo ir taip bus. Nors gyventi šiuolaikiniame pasaulyje yra būtinybė, tačiau klaidinga būtų stengtis tapti jo dalimi.

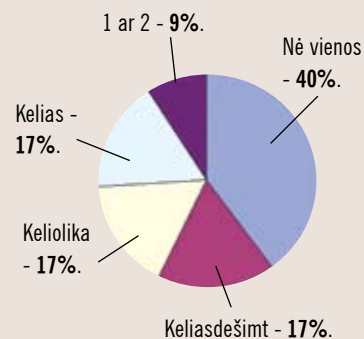
► Draugiškas šaržas. 1997 m., spalio. Krokuvos senamiestis.

www.anyksta.lt

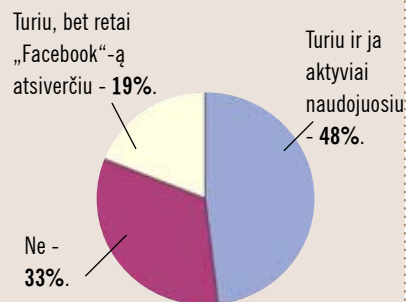
Ar merų rinkimo būdas turi reikšmės savivaldybių valdymui? (Balsavo 366 skaitytojai)

Kiek knygų šiais metais perskaitėte? (Balsavo 461 skaitytojas)

Ar turite „Facebook“-o paskyrą? (Balsavo 132 skaitytojai)

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Zarasuose Pirmasis pasaulinis karas dar tik prasidėjo

Gimęs Kaišiadorių rajone, tačiau nuo trejų metų Zarasuose gyvenantis istorikas, socialinių mokslų magistrantas, visuomenininkas Ramūnas Keršys pastaruosius dešimtmečius gyvena Zarasų krašto rūpesčiais, kaupia šio krašto istorinę medžiagą, savo darbais siekia, kad kurorto statuso siekiantis, išskirtinio gamtos grožio, turtingą praeitį turintis rajonas būtų žinomas, lankomas turistų bei poilsiautojų, kad jame gyvenantis jaunimas nenuobodžiautų ir turėtų ką veikti gimtinėje.

Zarasų turizmo ir verslo informaciniame centre projektų vadovu dirbantis, aktyviai Zarasų atvirojo jaunimo centro veiklos vystyme dalyvaujantis R. Keršys savaitgaliais organizuoja pažintinius žygius po krašto gamtines ir istorines vietas, veda ekskursijas.

... Jonas Junevičius >

Dvi vokiečių divizijos gyveno daugiau kaip trejus metus

Šiuo metu vienas pagrindinių jo darbų - Zarasų turizmo ir verslo informacinio centro kartu su Daugpilio

► Prie šio didelio bunkerio miške jau sutvarkyta aplinka, o Ramūnas Keršys rodo Pirmojo pasaulinio karo fronto žemėlapi.

rajono savivaldybė iki 2023 – iųjų įgyvendinamas projektas „Pirmojo pasaulinio karo turizmo kryptis ir ekspozicijos dėl lankytojų pritraukimo į pasienio regioną“, kurio bendras biudžetas siekia 731 tūkstantį eurų. Pasak R. Keršio, su šiuo projektu Pirmasis pasaulinis karas jam dar tik prasidėjo, nors gerokai anksčiau jau buvo ieškojęs ir aplankęs daug išlikusių šio karo gynybinių įtvirtinimų, sukaupęs nuotraukų ir dokumentų. „Per Zarasų kraštą ėjo fronto linija, čia daugiau kaip trejus metus gyveno ir kariavo dvi vokiečių

kaizerinės armijos divizijos - per 30 tūkstančių vokiečių kareivių, sukūrusių unikalią gynybos sistemą, atnešusių į kraštą daug kultūros ir buitės naujovių. „Kuriame tarptautinį karybos paveldo pažintinį taką maršrutu Turmantas – Medumi – Zarasai. Siūlysiu keliauti autobusais, dviračiais ir pėsčiomis, aplankant 2 būsimus muziejus, dešimtis išlikusių gynybinių

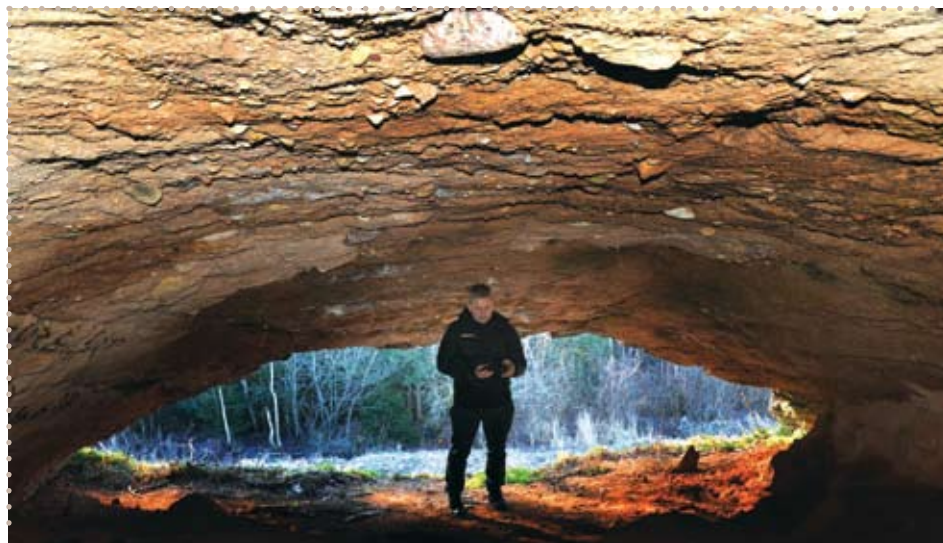
>>>

► Unikali nuotrauka. Virš Novoaleksandrovsko kabo dirižablis. Vokiečiai juos naudojo žvalgybos ir kitais tikslais.

► Originali ir viena vertingiausių Ramūno Keršio turimų nuotraukų. Pasažas Novoaleksandrovsko centre ir vokiečių kareivių kolonos. Dabar šioje vietoje stovi Zarasų savivaldybės administracijos pastatas.

► Parako sandėlio pastogėje.

miesto ir rajono gyventojų privalėjo priimti gyventi ne mažiau kaip po 8 vokiečių kareivius. Vokiečiai laikė labai daug arklių, kurie karo pradžioje krisdavo, jų mėsa vokiečiai maitino rusų belaisvius, kurių irgi buvo nemažai ir kuriuos jie išnaudojo, statydami karui pritaikytą infrastruktūrą Zarasų rajone. Tačiau vokiečiai į šiuos kraštus atnešė ir kai ką gera: higieną (mobiliąsias pirtis – jos buvo naudojamos tik kariuomenės tikslams), aukštesnį kultūros lygį, lauko fortifikacijų statyboms naudotą betoną ir... fotografiją. Jie fotografavo ir iš

lėktuvų, dirižablių, balionų, bažnyčios bokštų, tad Zarasai, kaip joks kitas miestas, gali didžiuotis turintys daugybę kokybiškų to laikmečio nuotraukų. Vokiečiai paliko daugiau kaip dešimtį savo kareivių kapinių. Antrasis pasaulinis karas Zarasuose truko trumpiau, tačiau pats miestas nukentėjo daug labiau, atsitraukdami bolševikai Zarasus sudegino, išliko mažiau kaip pusė miesto pastatų. Pirmojo Pasaulinio karo reikšmė Lietuvoje tinkamai neįvertinta, palietusi daug šeimų, daug kraujo išlieta - ne tik kareivių, taip pat ir vietos gyventojų. Tačiau šio karo baigtis ir rezultatai sudarė sąlygas Lietuvai tapti nepriklausoma valstybe“.

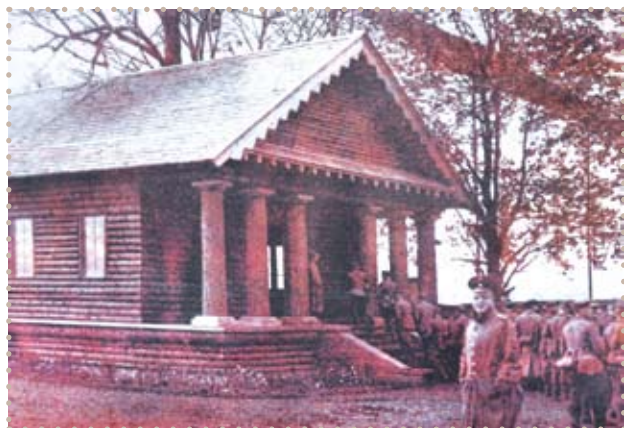
Stabtelime prie atokiau nuo kelio esančio masyvaus akmens su iškaltomis raidėmis. Pasak Ramūno, jį Siauruko bėgiais traukiniu atvežė vokiečiai ir pastatė ant savo kareivių kapų. Tai liudija ir tuomet ant akmens iškaltas užrašas bei aplink esantys akmenimis pažymėti karių kapai, kurių vienas teišlikęs. Ramūnas rodo išdidintą

bunkerių, kapinių, paminklų“, - sako Ramūnas, man pasiūlęs pavažiuoti Latvijos pasieniu palei buvusią fronto liniją, pamatyti karybos paveldą.

Vokiečių kapų paminkle sovietai įamžino tarybinius karius - išvaduotojus

Iš tuometinio Novoaleksandrovsko (taip iki 1919 – ujų vadinosi Zarasai) pasukame link Turmanto, kuris įsikūręs prie Lietuvos, Latvijos ir Baltarusijos valstybių sienų sankirtos. „Septyni ežerai supa Zarasus, o rajone jų net 324. Unikalus kalvotas kraštovaizdis parankus gynybinėms kovoms. Čia buvo sustabdytas Livonijos ordino skverbimasis į Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemes, čia net trejiems metams įstrigo vokiečių ir rusų frontas Pirmajame pasauliniame, o jų fortifikaciniai įrengimai buvo naudoti ir Antrajame pasauliniame kare, ir Lietuvos partizanų kovose, - pasakojo R. Keršys, rodydamas nuo kalvos atsiveriančias jau ir Latvijos toumas. - Šiam kraštui langu į Europą tapo 1859 -1962 metais nutiestas geležinkelis, sujungęs Varšuvą per Vilnių su Peterburgu. Dabar traukiniai kursuoja iš Vilniaus iki Turmanto, kelis kartus per savaitę atvažiuoja iš Daugpilio. Vilniečiai gali traukiniu atsivežti dviračius ir keliauti po Zarasų kraštą. Beje, vokiečiai karo metais ne tik pasinaudojo esamu geležinkeliu, bet buvo nutiesę karo reikmėms naudotą jo atšakų. Ne ką

mažiau reikšmingas ir kelio traktas Varšuva – Peterburgas, nutiestas per pačius Zarasus ir net paženklintas kelio paminklu, kurio atvaizdas vėliau tapo ir Novoaleksandrovsko herbu. 1915 – aisiais fronto linija Zarasuose sustojo trejiems metams. Vokiečiai neįstengė paimti Daugpilio tvirtovės, pastojusios kelią į Sankt - Peterburgą, bet trauktis nesiruošė, tad statė sunkiai įveikiamus gynybinius, net iki šių dienų išlikusius bunkerius, amunicijos sandėlius. Fronto atkarpą laikė dvi vokiečių divizijos, turėjusios apie 32 tūkstančius karių. Gyventojams buvo liepta palikti savo namus ir atsitraukti 16 kilometrų nuo fronto linijos. Po karo grįžę, savo namų jie neberado. Dalis

► Novoaleksandrovske karo metais veikė teatras vokiečių kariams.

► Novoaleksandrovske centre - vokiečių kareiviai.

► *Prie akmens, kuriame iškalti padėkos žodžiai tarybiniais kariams išvaduotiems, Ramūnas Keršys rodo Pirmojo pasaulinio karo laikų nuotrauką, kurioje matome, kad šis traukinio atsivežtas masyvus akmuo skirtas vokiečių kareiviams ir yra jų kapinėse...*

nuotrauką, kurioje matomas paminklas, matyt, ką tik pastatytas. Tačiau dabar aš ant paminklo sunkiai, tačiau lietuviškom iškaltom raidėm įskaitau, kad jis skirtas šias apylinkes 1944 metų vasarą vadavusiems tarybiniais kariams. Tokio likimo paminklinis akmuo sulaukė sovietmečiu, o kapus žymėję akmenys, tikėtina, iškeliavo į sovietų valdžios statomų fermų pamatus...

Mokykloje bus karo muziejus

Herbą turintis, trečią šimtmetį pradėjęs skaičiuoti Turmanto miestelis - dabar seniūnijos centras, turintis geležinkelio stotį, bažnyčią, cerkvę ir Tilžės gatvę, kaip skelbia iškaba, įsikūrusią pagrindinę mokyklą (beje, ką tik baigęs istorijos studijas, joje mokytojavo R. Keršys). Išties, peržengus jos slenkstį, pasigirdo vaikų klegesys, tačiau mus pasitikęs mažosios bendrijos „Rimvaša“ vadovas Rimantas Šalna, įrenginėjantis Pirmojo pasaulinio karo muziejų Turmante, sakė, kad mokykloje tik aštuoni pradinukai, besimokantys jungtinėje klasėje, o tai reiškia, kad mokykla galbūt gyvuoja jau paskutinius metus. Didžiojoje, maždaug 100 kv. m. erdvėje vyko apdailos darbai. Čia, pasak R. Keršio, metų pabaigoje įsikurs Pirmojo pasaulinio karo muziejus, kuriam eksponatai jau renkami. „Vertingų eksponatų ieškome, kai ką jau esame sukaupę, dalį jų tikimės gauti iš muziejų panaudos būdu, įsigyti aukcionuose, - sakė R. Keršys. - Dėl Pirmojo pasaulinio karo laikmečio tyrimo esame pasitelkę mokslininkus, istorikus. Šiokios tokios problemos kyla dėl to meto ginklų eksponavimo, nes ginklai yra ginklai,

► *Vokiečiams raustis į žemę šlaite kapinės buvo ne kliūtis.*

taid gali tekti eksponuoti ir muliažus. Jau dabar ekskursijose naudojame vokiečių darytas nuotraukas. Tokių turiu penkias dešimtis originalių, o skaitmeninių apie tūkstantį. Manau, kad dalis jų bus muziejaus ekspozicijoje“. Jo kolekcija – tikra vertybė, ją R. Keršys aprodė mums sugrįžęs į centrą.

Paslapčių dar daug

Dalis gausaus karinio paveldo objektų yra prie pat asfaltuoto kelio, vedančio Turmanto, Kimbartiškės ir Tilžės kaimų link, tačiau yra tokių, prie kurių tenka važiuoti painiais miško keliukais, eiti mišku prie užpelkėjančių vandens telkinių, brautis per krūmus.

Prieš pat Turmantą, prie kelio, tarsi supiltas piliakalnis su styrančiais betono luitais stūkso buvęs parako sandėlis. Jo vidus iš dalies užpiltas žemėmis, tačiau palypėję atsidūrėme aptrupėjusio, grėsmę keliančio betono pastogėje. Akivaizdu, kad turistams čia patekti nesaugu, todėl lankytis nebus galima, o išvalius milžinišką kiekį žemių statinys gali sugriūti. Kai kurie iš esamų objektų tinkami juos pristatyti, neužeinant į pastatų vidų. Netoliese, ant kalnelio, kurio šlaitas nusėtas duobių, gūžiasi senos kapinės. „Ten apsikasę budėjo ir gyveno kareiviai, - pastebi R. Keršys. Toje vietoje esantys kapai kareiviams nebuvo kliūtis, o tokie atramos punktai fronto linijoje buvo išsibarstę kas kilometrą. Kai kur ant aplinkinių kalvų buvusius bažnyčių bokštus jie nuardydavo, kad jie netarnautų kaip orientyrai prieš artilerijai“.

Visai kas kita su dviem Kimbartiškės kaime esančiais bunkeriais. Jų metro storio sienos ir žemėmis užpiltas stogas karo metais jame buvusius kareivius patikimai saugojo nuo artilerijos sviedinių sprogimų, ko gero, jie atlaikytų ir branduolinės bombos sprogimą. Abu gerai išsilaikę, tik vienas šiek tiek, matyt, sovietmečiu perdarytas, jame dar jaučiamas ir dyzelino kvapas: ko gero, tuo metu tarnavo kaip degalų saugykla.

Privažiuojame Tilžės kaimelį, didžiausią Lietuvoje Drūkšių ežerą, kuriuo tęsiasi Lietuvos – Baltarusijos siena. Kito kranto beveik nematyti. Ramūnas pasakoja, kad karo metais

► „Čia bus Pirmojo pasaulinio karo muziejus“, - sako Ramūnas Keršys ir mažosios bendrijos „Vašuoka“ vadovas Rimantas Šalna prie Turmanto mokyklos, kurioje dar mokosi 8 pradinukai.

po pasaulį, su Zarasais nesusiję žmonės ne visuomet supranta jų vertę, dalis jų nugulė muziejuose, su kuriais bendradarbiauju, privačiose kolekcijose arba retsykiais atsiranda įvairiuose aukcionuose. Dėl kelių atvirukų esu plačiau piniginę ir aš atvėręs. Stengiuosi surasti prieš šimtmetį įamžintą vietą, po to ją dabar nuofotografuoti, palyginti. Tačiau mano tikslas yra ne šias istorines vertybes kaupti, bet jomis dalytis. Vesdamas ekskursijas, galiu parodyti, kaip viena ar kita vieta atrodė prieš šimtmetį“. Beje, ir man kelionėje iki Drūkšių parodytos išdidintos nuotraukos, žemėlapiai padarė stiprų įspūdį.

Nepalieka jaunimo reikalų

Keršys dešimtmetį, iki 2013 –ųjų, dirbo Zarasų savivaldybės vyr. specialistu darbui su jaunimu, vienu metu net buvo Nacionalinės jaunimo reikalų koordinatorių asociacijos steigėju ir prezidentu, tačiau ryšiai su jaunimu, rūpinimasis jo problemomis niekada nenutrūko. Dabar jis dažnas Zarasų kultūros centre įsikūrusio veiklaus Zarasų atvirojo jaunimo centro projektų vadovas, turintis idėjų dėl jaunimo mokymų, socializacijos, projektinės veiklos. „Kaip gali nerūpėti jaunimo perspektyvos, jeigu su žmona Sigita, kuri dirba Švietimo ir kultūros skyriaus vedėja, auginame dvylikametę dukrą Saulę ir šešiolikametį sūnų Ugnį“, - atsisveikindamas šypsojosi Ramūnas Keršys.

ežeras kanalu buvo sujungtas su netoliese matomu Bestinio, o šis - su Skirno ežerukais. Tai buvo priešui sunkiai įveikiama, pasitelkus čia esančias gamtines kliūtis, gynybai pritaikyta fortifikacija.

Grįždami pasukome tiesiu kaip strėlė miško keliu, kuris gal kadaise buvo ir geležinkelio pylimu. Netoli kelio randame jau didelį bunkerį, kurio konstrukcija panaši į jau matytojo. Dar giliau į mišką pavažiavus, Šakių kaime, ant kalvelės, didžiulės vokiečių karių kapinės su paminklu, kuriame galima įskaityti skaičius. R. Keršio nuomone, čia įrašytas divizijos brigados numeris, nors paveldo specialistai, vertinę objektą, užrašė, kad tai palaidotų karių skaičius. Nežinomųjų, susijusių su daugiau kaip 60 – čia lankytinų karo laikų objektų, dar labai daug. Nemažai paslapčių išaiškėja R. Keršio organizuojamuose pėsčiųjų žygiuose, skirtuose Zarasų krašto istorijai, kultūrai, gamtai pažinti. „Šį rudenį savaitgaliais organizavome 8 žygius, kuriuose dalyvavo po 20 – 30 smalsių žmonių, kurie pasidalija savo turimomis žiniomis, - sakė R. Keršys. – Žygyje „Mesk kelią dėl takelio“ pėsčiomis įveikėme 23 kilometrus, įsimintini žygiai buvo „Pažink Antazavę“, „Zaraso ežero paslaptys“, žygis po senąsias Kuršo dvarvietes – Stelmužę, Raudinę, o artimiausią žygį planuojame po istorines Švento – Laukesos ežerų vietas“.

Atvirukus pirkto net aukcionuose

Sugrįžęs į biurą, vartau albumėlį, kuriame sudėtos originalios Pirmojo pasaulinio karo nuotraukos

verčia aiktelėti. Virš Aleksandrovsko pakibęs dirizablis, miesto centre marširuojantys vokiečių kareiviai ir netgi jiems skirtas teatras, kareivio laiškas... Kompiuterio ekrane R. Keršys sklaido skaitmenines vokiečių generolo Fosterio albumo, kurio originalas yra vokiečių muziejuje, nuotraukas. „Senienomis domėjausi ir anksčiau, tačiau intensyviau kaupti išlikusias Pirmojo pasaulinio karo nuotraukas, piešinius, atvirlaiškius pradėjau dirbdamas Zarasų turizmo ir verslo informaciniame centre. Tą savybę, matyt, būsiu paveldėjęs iš ilgametės kraštotyrininkės, kelių knygų autorės, savo mamos Laimos Riaubiškienės. Turiu penkias dešimtis originalių nuotraukų, o skaitmeninių – apie tūkstantį, - sakė R. Keršys. – Šios vertybės plačiai pasklidusios

► Šie gerai išsilaikę bunkeriai glūdi prie pat kelio į Tilžės kaimą.

Alantos akiračiai

Aukštaitijos PRC direktoriumi dar penkerių metų kadencijai išrinktas Vladas Pusvaškis

2021 m. spalio 5 d. vyko konkursas Aukštaitijos profesinio rengimo centro vadovo pareigoms užimti. Slapto balsavimo būdu mokyklos vadovą rinko kompetentinga komisija.

Komisijos nariai, pagal savo interesų sritį pasirinkę tam tikrą kompetenciją, uždavė klausimus kandidatui Vladiui Pusvaškiui, pretenduojančiam užimti mokyklos vadovo pareigas. Pokalbio metu kandidatas labai išsamiai, aiškiai ir profesionaliai atsakė į visus jam uždėtus klausimus. Atsakymuose atsispindėjo ilgametė patirtis, įsigilinimas į visus mokykloje vykstančius procesus, ambicingi, novatoriški ateities planai, puikūs ištekliai valdymo gebėjimai, gebėjimas bendradarbiauti tiek su ugdytinių tėvais, asociacijomis, socialiniais partneriais, tiek su kitomis švietimo įstaigomis ne tik Lietuvoje, taip pat ir užsienyje. Taip pat kandidatas pademonstravo puikius oratorinius įgūdžius, gebėjimą išgirsti, išklausti, suprasti. Buvo labai įdomu išgirsti realių pavyzdžių iš ilgametės darbinės patirties, kaip profesionaliai ir diplomatiškai kandidatas geba spręsti konfliktines situacijas, pasitelkdamas empatiją ir žmogiškumą. Išklauius kandidatą, buvo rengiamas slaptas balsavimas. Susumavus balus, Aukštaitijos profesinio rengimo centro direktoriumi dar penkerių metų kadencijai buvo išrinktas Vladas Pusvaškis. Šias pareigas V. Pusvaškis užima nuo 1985 metų. Aukštaitijos profesinio rengimo centras yra puikus profesionalaus vadovavimo pavyzdys. Nuolat tobulinama mokyklos infrastruktūra, diegiamos naujos technologijos, palaikoma puiki atmosfera tarp kolektyvo narių, aktyviai dirbama su įvairiais partneriais, tobulinama ugdymo kokybė, efektyviai pritraukiamos

ir panaudojamos lėšos. Aukštaitijos profesinio rengimo centro kolektyvas dar kartą sveikina Vladą Pusvaškį, didžiuojasi turėdamas tokį energingą, racionalų, reiklų, bet kartu ir labai žmogišką vadovą ir linki jam naujų idėjų, nuolat papildančių jo energijos rezervuarus.

Justina Purlytė, Aukštaitijos PRC profesijos mokytoja, mokyklos atstovė direktoriaus rinkimų komisijoje

Anykščiai – tolerancijos miestas

Kiekvienais metais mokyklos bendruomenė prisijungia prie pilietinės akcijos ir lapkričio 16-ąją mini Tolerancijos dieną. Šios dienos idėja 2021 metais – Tolerancijos miestas. Susirinkusieji į pilietiško akciją diskutavo apie žmonių tarpusavio santykius mūsų mieste, požiūrį į atvykstančius, toleranciją/netoleranciją kitam ir kitokiam. Renginyje mokiniai sukūrė plakatą „Anykščiai – tolerancijos miestas“.

Nacionalinė suaugusiųjų mokymosi savaitė „Mokaisi – gyveni, gyveni – mokaisi“

Šiais metais mūsų mokykla tradiciškai prisijungė prie Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos inicijuojamos suaugusiųjų švietimo savaitės, vykusios lapkričio 15-21 dienomis. Įvyko du renginiai. Mokymuose „Saugumas kelyje“ profesijos mokytojas Virginijus Skairys pristatė kelių eismo taisyklių naujoves, įsigaliosiančias nuo 2022 m. sausio 1 d.. Mokytojas, pasitelkęs į pagalbą vaizdines informacines technologijas, supažindino su vairuotojo pareigomis pėstiesiems, pėsčiųjų ir keleivių pareigomis bei reikalavimais dviračių vairuotojams, analizavo problemines situacijas kelyje ir atsakė į renginio dalyvių klausimus.

Kūrybinių dirbtuvių praktiniame užsiėmime profesijos mokytoja Aušra Povilonienė supažindino su siuvėju sukirpėjo profesija. Susirinkusieji išbandė savo jėgas siūdami įvairias siūles skirtingomis siuvimo mašinomis, o pasitreniravę pasisiuvo kulinarinę pirštinę. Mokyti niekada ne vėlu!

Sveika gyvensena: emocinė ir fizinė sveikata, pozityvus mąstymas

Susitikti su jdomiais ir pozityviais žmonėmis – didelė dovana. Mūsų mokykloje įvyko du susitikimai su Vilniaus Žemynos progimnazijos mokytoja Gintare Razulevičiūte. Tai didelės vidinės stiprybės asmenybė, kuri, net ir patyrusi skaudžių likimo smūgių, niekada neprarado pozityvaus požiūrio į gyvenimą. Pirmame susitikime lektorė kalbėjo apie emocinės ir fizinės sveikatos svarbą, o antrame – aptarė klimato kaitos problemas, kurios keičia pasaulį ir mūsų visų gyvenimus. Renginio pabaigoje mokytoja Gintarė palinkėjo nepasiduoti pesimizmui, įsitraukti į jdomias veiklas, veikti, būti sveikiems ir laimingiems. Ji paliko visiems kibirkštėlę savo entuziazmo ir meilės gyvenimui, kas benutiktų!

Stažuotė Lenkijoje

Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos iniciatyva VšĮ Trakų švietimo centras organizavo stažuotę Lenkijoje „Netradicinių suaugusiųjų mokymo aplinkų plėtojimas“.

Spalio 26-30 dienomis Aukštaitijos PRC mokytoja Vida Šeikienė į stažuotę vyko kartu su kolegomis iš Šilutės, Vilniaus, Kaišiadorių, Panevėžio, Trakų, Kalvarijos suaugusiųjų ir jaunimo mokymo įstaigų. Stažuotės tikslas – susipažinti su suaugusiųjų mokymo aplinkų plėtojimu švietimo įstaigose, kurios specializuojasi suaugusiųjų, turinčių mokymosi arba socializacijos problemų (išskirtų iš švietimo sistemos, nuteistieji ir pan.). Grožėjomės puikiais rudeniškais gamtos vaizdais, nukeliavome daugelį kilometrų, susipažinome su jaunimo verslumo skatinimu, romų integracija, pagalba kaliniams, prieš jiems išeinant į laisvę, ir pagalba jaunimui su negalia. Savanoriško darbo bendrijoje Nowy Sącz mieste mokytojai susipažino su atskirų sektorių veikla, gilinosi į tai, kaip organizuojamas darbas su nepalankioje padėtyje esančiu jaunimu, vykdomais projektais, praktiniais profesiniais užsiėmimais. Buvo pristatyti pataisos namuose vykdomi projektai, pamokos kaliniams, baigusiems bausmę, pagalba jiems įsidarbinant. Tarptautinių projektų Lenkijoje vadovas Leszek Olech supažindino su projekto „Lenkijos ir Lietuvos kelias į verslumą“ skatinimo veikla, su Erasmus, ES šalių vykdomomis mainų programomis. Susitikome su Nowy Sącz miesto meru, administracijos vadovais. Buvo pristatyta bendruomenės jaunimo veikla ir miesto sąsajos su Lietuva. Mes pristatėme savo mokyklas, darbo su suaugusiais ir turinčiais mokymosi sunkumų mokiniais problemas Lietuvoje. Projekto metu stažuotės dalyviai tobulino bendrąsias kompetencijas, kėlė kvalifikaciją, plėtė akiratį ir dalijosi ugdymo proceso patirtimi.

Vida Šeikienė Aukštaitijos PRC

Renginys - konferencija „Sveiko, ekologiško maisto šventė“

2021-11-25 Aukštaitijos profesinio rengimo centre vyko renginys - konferencija „Sveiko, ekologiško maisto šventė“.

Buvo pristatomas vietovių projektas „Ekologinių ūkių veiklos pristatymas ir plėtos skatinimas“ pagal VPS priemonę „Regioninių produktų kūrimas panaudojant krašto kultūros ir istorijos paveldą“, patvirtintą VPS vykdytojos Molėtų r. VVG „Keisdamiesi keičiame“ valdybos sprendimu 2021 m. kovo 4 d. Nr. VP-02. Projekto tikslas - viešinti Molėtų rajono ekologinių ūkių kuriamus regioninius produktus, veiklą ir skatinti plėtrą, suburiant ekologinių ūkių bendruomenę bei propaguojant ekologiškų produktų gamybą ir vartojimą rajono įstaigose. Vietos projekto tikslo atitikties VPS priemonės, pagal kurią yra teikiamas, tikslams yra tai, kad Molėtų rajone 2021m. sertifikuoti 76 ekologinės ir NKP gamybos ūkiai, kurie gamina augalininkystės, gyvulininkystės, žuvininkystės, medaus ir kt. ekologiškus, Aukštaitijos regionui būdingus produktus. Molėtų rajonas -

turizmo kraštas, pasižymintis gražiu kraštovaizdžiu, kurį puošia 300 ežerų, pasižymi puikiomis galimybėmis plėtoti ekologinį ūkininkavimą, neteršiantį gamtinės aplinkos ir prisidedantį prie tvaraus žemių naudojimo ir krašto kultūros išsaugojimo. Vietos projekto uždaviniai - sukurti naują interneto svetainę, kurioje bus eksplikuojamas interaktyvusis Molėtų r. ekologinių ūkių žemėlapis, pateikiama išsami informacija apie rajono ekologinius ūkius, įsigyti projekto įgyvendinimui reikalingas priemonės, organizuoti projektą viešinančius renginius, dalyvauti mugėje, pristatant Molėtų rajono ekologinių ūkių produktus ir plėtos galimybes. Projekto metu sukurta nauja rinkodaros priemonė: interneto svetainė pritaikyta mobiliųjų įrenginių ekranams su interaktyviuoju Molėtų rajono ekologinių ūkių žemėlapiu.

Vida Šeikienė, Aukštaitijos PRC

Mokiniai dalyvavo respublikiniame profesinio meistriškumo konkurse „Ruošk ratus žiemą...2021“

Lapkričio 11 d. Biržų technologijų ir verslo mokymo centro Vabalninko skyriuje vyko tradicinis respublikinis profesinio meistriškumo konkursas „Ruošk ratus žiemą...2021“.

Šiemet konkurse dalyvavo komandos iš šešių profesinio mokymo įstaigų: Aukštaitijos profesinio rengimo centro, VšĮ Panevėžio profesinio rengimo centro ir šiam centrui priklausančio Joniškėlio Igno Karpio žemės ūkio padalinio, Joniškio žemės ūkio mokyklos, Zarasų profesinės mokyklos bei Biržų technologijų ir verslo mokymo centro Vabalninko skyriaus. Į konkursą vyko mūsų mokyklos Technikos priežiūros verslo darbuotojo

specialybės mokiniai Arminas Liubertas ir Lukas Geradavičius. Mokinius lydėjo vyresnysis profesijos mokytojas Vytautas Limba. Konkurso metu dalyviai turėjo įveikti šešias užduotis: teorinį testą, detalių atpažinimo, techninių skysčių atpažinimo, traktoriaus rato keitimo ir guolių reguliavimo, figūrinio traktoriaus vairavimo bei suvirinimo užduotis. Konkurso dalyviams buvo skirtos trys prizinės vietos, 3 paguodos prizai bei išrinkti kiekvienos konkurso užduoties nugalėtojai. Mūsų mokinius Lukas Geradavičius tapo suvirinimo užduoties nugalėtoju.

Anykščių rajono gyventojai įteiktas Vilniaus universiteto Atminties diplomas

Liepos 1 dieną VU rektorius prof. Rimvydas Petrauskas Šv. Jonų bažnyčioje iškilmingai įteikė Atminties diplomus asmenims, kurie nukentėjo nuo totalitarinių režimų XX a. ir dėl permainingos Lietuvos istorijos neteko galimybės būti Vilniaus universiteto bendruomenės nariais. Septynių nominantų diplomus atsiėmė giminačiai, o trys nominantai, tarp kurių ir 93-ęj kavarskietė mokytoja Eleonora Vincentina Žemaitaitienė (mergautinė pavardė – Rudolevičiūtė), patys dalyvavo išskirtinėje šventėje ir po daugybės metų savo rankose laikė reikšmingą dokumentą, liudijantį apie ištaisytą istorinę klaidą.

1948 m. E. V. Žemaitaitienė buvo įstojusi ir priimta į tuometinio Vilniaus Valstybinio universiteto Gamtos mokslų fakultetą, geografijos skyriaus pirmą kursą, tačiau tų pačių metų rugsėjo 6 dieną iš studentų sąrašų buvo išbraukta dėl nutylėto fakto – sesers Vandos tremties. Be to, įvykių tėkmę sumaišė tai, kad Eleonora buvo patekusi į avariją, susižalojusi kojas.

... Lina DAPKIENĖ ➤

Dėl sesers tremties ir tuometinių buvusių istorinių peripetijų

Prisimindama įvykius, vykusius daugiau nei prieš septynis dešimtmečius, Eleonora pasakojo, kad kartu su dar dviem draugėmis turėjo lapelius ir reikėjo pasitikrinti sveikatą. Nelaimingas atsitikimas nutiko kryžkelėje, netoli nuo Aušros vartų. „Tai buvo lietinga diena. Su dviem seserimis Mimaitėmis ėjome pasitikrinti regėjimo. Daug žmonių vežimais važiuodavo: vieni veždavo krovinius, kiti – keleivius dengtais vežimais. Mes sustojome prie kryžkelės, aš – prie pat šaligatvio. Vežimas darė posūkį ir jo iena užsikabino man už palto. Spėjau pastverti ieną, mane atlaisvino, o kojas patraukė po vežimu. Smarkiai sužalojo abi kojas: viena – kruvina, kita – labai sutrenkta. Mane žmonės pakėlė, sustabdė keleivinį vežimą, įkėlė. Buvau nuvežta ir paguldyta į ligoninę. Pamenu, ligoninės vadovas buvo rusas, palata didelė, gal šešios-septynios lovos. Operacinėje man susiuvo dešinės kojos raumenis. Sužeista ilgai gulėjau „Raudonojo kryžiaus“ ligoninėje. Žaizda kažkodėl labai sunkiai gijo, niekaip negalėjo užsitraukti oda. Prašiau seselių, kad ligoninė nusiųstų į universitetą pažymą apie mano patirtą traumą, – prisiminimus pasakojo močiutė.

Apie tai, kas nutiko Eleonorai, nežinojo niekas. „Juk 1948-iejį, tuoj po karo, tai nebuvo jokių galimybių pranešti.

➤ Sulaukusi 93-ęjį buvusi pedagogė Eleonora Vincentina Žemaitaitienė patyrė, kas yra istorinis teisingumas, kuris senolei pasirodė kaip neįtikėtinas sapnas. Jos rankose - Vilniaus universiteto diplomas.

Viskas atsiskyrė... Vienui viena ilgai gulėjau ligoninėje. Sesuo manė, kad esu kažkur apsigyvenusi arba grįžusi į namus, mama manė, kad studijuojau ir apsigyvenau pas seserį. O aš dvi su puse savaitės – ligoninėje, negalėdama niekam apie tai pranešti“, – kalbėjo močiutė.

Kai žaizda šiek tiek apgijo, vis dar subintuotomis kojomis Eleonora pasiekė Vilniaus universitetą.

1948 m. rugsėjo mėnesį Eleonora dar parašė Rektoriui pareiškimą, kad dėl nelaimės kažkiek laiko negalės lankyti paskaitų ir prašė neišbraukti jos iš sąrašų: „Pranešu Tamsta Rektoriui, kad po įvykusios su manimi nelaimės negaliu vaikščioti ir lankyti Universiteto. Prašau neišbraukti manęs iš studentų skaičiaus“. Prie šio pareiškimo buvo pridėtas priedas – Vilniaus I-osios Tarybinės ligoninės pažymėjimas.

Po kelių savičių grįžusi į studijas,

► Eleonorai Rudolevičiūtei 20 metų

Eleonora savęs sąrašuose neberado. „Visų klausiau, bet niekas man negalėjo paaiškinti kodėl. Buvau pakankamai drąsi, tad, paraginta administracijos darbuotojos, kreipiausi į prorektorių. Jis mane išklaušė ir pasakė tik tiek: „nežinau, ateikit po trijų dienų“. Po tų trijų dienų davė atsakymą ir nurodė man nepriėmimo priežastį – pasakė, kad aš nuslėpiau faktą apie sesers Vandos tremtį, tad galiu vykti į namus, kad ir man nenuitiktų lygiai taip pat, kaip sesei. Aš padėkojau ir išėjau“, – su širdgėla atviravo senolė, o randas ant senutės dešinės kojos matyti iki šiol...

Eleonora ir šiandien puikiai atsimena, kad reikėjo pristatyti gimnazijos baigimo atestatą, gyvenimo aprašymą, Anykščių apskr. Kovarsko Vykdomojo Komiteto pažymėjimą apie socialinę kilmę ir kt.. „Pažymą aš pristaciau, bet apie sesers tremtį nebuvo užsiminta. Vanda buvo ištremta 1946 metais“, – konstatavo Eleonora.

[domu pastebėti tai, kad apie ištremtą Elenorą seserį Vandą Rudolevičiūtę Vilniaus universiteto Archyvo dokumentuose (konkrečiai – Eleonoros byloje) nėra minima, bet šis faktas yra užfiksuotas duomenų bazėje www.lietuvaibire.lt.

Eleonora neteko galimybės baigti studijas ir įgyti išsilavinimą. Nepelnytai išbraukta iš studentų sąrašų, ji 1948 m. rugsėjo 25 d. atsiėmė brandos atestatą ir nusiminusi bei sutrikusi grįžo namo, į Kavarską. „Grįžau į Kavarską. Nei mokslų, nei darbo... Namai konfiskuoti 1949 metais, žemė atimta, nacionalizuota. Tvyrojo baimė, kad ir mus – mamą, tėtį, mane – dar gali ištremti. Žemės turėjom 7 hektarus su trupučiu, bet vis tiek su baime gyvenom. Susirašinėdavome laiškais su draugėmis. Aš parašiau, kad mane

► 1948 m. Eleonora Vincentina Rudolevičiūtė pateikė prašymą studijuoti Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultete geografią. Prašymas buvo pateiktas liepos 29 d., o rugpjūčio 24 d. buvo užrašytas viza „Priimta“. Rugsėjo 6 d. pridėta antroji – „Nepriimta“.

išbraukė... Netrukus iš vienos draugės gavau laišką: „Abiturientus kviečia mokytojauti kaimo mokyklose. Yra Nuotekuose pradinė mokykla, ten reikalinga antroji mokytoja“. Tuo metu buvo daug kaimo mokyklų pristeigta ir atidaryta. Nuvažiavau į Ukmergę, gavau paskyrimą“, – detalai pasakojo puikios atminties pašnekovė.

1949 metais, baigusi dvejų metų fizinio lavinimo kursą prie Švietimo ministerijos, buvo paskirta į Želvos gimnaziją mokyti fizinio lavinimo ir istorijos žemesnėms klasėms. Taip pat vadovavo sporto būreliui. „1951 m. įstojau mokyti į tuometinį Pedagoginį institutą (Vilniaus pedagoginio instituto neakivaizdinį skyrių). Jau nedrįsau į Vilniaus universitetą... Vėliau likimas mane, kaip mokytoją, nubloškė į Suvalkiją, Griškabūdžio vidurinę mokyklą (Naujamiesčio raj.), o tada – net į Kabelių kaimą (Varėnos raj.) ir dėl politinių, ir asmeninių priežasčių. Ten su vyru Zenonu, beje, irgi mokytoju, užauginame tris sūnus. Net ir išėjusi į pensiją toliau dar dirbau mokykloje. Iš viso pedagoginį darbą dirbau 36 metus. Be to, istorijos mokytojai kartu buvo ir kraštotyrininkai, atliko didelį užklasinį darbą. Iki dabar išliko pomėgis rinkti, kaupti“, – detalai pasakojo puikios atminties pašnekovė.

E. Žemaitaitienė taip pat yra dirbusi Kabelių kultūros namų meno vadove, Kabelių bibliotekos vedėja, Varėnos rajono liaudies teismo liaudies tarėja.

Moteris pasižymėjo organizaciniais sugebėjimais, tarp mokytojų ir mokinių turėjo autoritetą, aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje.

Diplomų įteikimo ceremonija senolei – lyg sapnas

Jau ne vienerius metus Eleonora gyvena su praradimo ir išėjimo nuojauta – tarsi jau viskas baigėsi ar bet kurią akimirką baigsis... „Devyniasdešimt ketvrti metai slegia mano pečius. Kiek galima žmogui gyventi ir kankintis? Jau apakau, apkurtau ir visai susenau. Vis tiek ateis paskutinioji. Svarbu, kad tik skausmus vaistai dar atitolintų... Aš jau pavargau gyvent, kai viską skauda“, – atviravo buvusi pedagogė Eleonora.

2021-ųjų vasarą atsiimdama diplomą senolė nuoširdžiai jaudinosi ir neslėpė džiaugsmo dėl tokio Vilniaus universiteto bendruomenės simbolinio gesto. „Jūs mane sugrąžinote į praeitį. Aš ir gyvenu vien tik prisiminimais. Nuoširdžiai visiems dėkoju“, – po renginio kalbėjo Eleonora, kurią pasveikino pats rektorius prof. R. Petrauskas.

VU tęsia Atminties diplomų teikimą

2016 metais Vilniaus universitetas pradėjo mokslinių istorinių tyrimų paremtą iniciatyvą „Grįžtanti atmintis“. Šia iniciatyva siekiama geriau pažinti ir įvertinti garsiausio Lietuvos universiteto

► 2016 m. prasidėjęs ir tębtis VU projektas „Grįžtanti atmintis“ siekia prisiminti ir pagerbti tuos bendruomenės narius, kurie buvo neteisėtai pašalinti iš universiteto ir neteko galimybės tęsti savo studijų ar mokslinės veiklos. Praėjus 73- ejiems metams po priėmimo į Vilniaus universitetą, Šventų Jonų bažnyčioje Eleonora Vincentina Žemaitaitienė atsiėmė universiteto diplomą.

istoriją, užpildyti ar net perrašyti kai kuriuos jos puslapius. Kartu tai galimybė šiandienos universiteto bendruomenei atsisąjūti į neretai skausmingai likimus žeidusią ir žalojusią praeitį.

Pasak projekto iniciatorės ir komisijos pirmininkės, istorikės prof. Jurgitos Verbickienės, VU Atminties diplomai yra universiteto istorijoje buvusių klaidų pripažinimo simbolis, pagarbos neteisę patyrusiems buvusiems bendruomenės nariams ženklas. Visus, kurių aplinkoje yra pažįstamų ar giminaičių, patyrusių režimo neteisę, prof. J. Verbickienė skatina taip pat nedvejoti ir kreiptis: „Neturime pašalintų studentų ar VU darbuotojų sąrašo, tad žinančių ar išgyvenusių gyvenimus pakeitusias pašalinimo iš Universiteto istorijas prisiminimai mums labai padeda atliekant tyrimą ir prisideda, siekiant atkurti teisingumą. Pati iniciatyva neturi numatytos pabaigos, nes pašalintų asmenų yra daug – turime tik dalies pašalintų žydų sąrašą (jų pašalinta apie 650) ir lenkų tautybės pašalintų studentų ir darbuotojų sąrašą (jų apie 80), sovietmečiu galėjo būti pašalinta apie 1000, o gal net ir daugiau asmenų, tad turime ambicingą tikslą nustatyti visus atvejus, o tai neabejotinai užtruks“.

Nuo 2017 m. iš viso atspausdinti 154 VU Atminties diplomai. Sprendimą dėl Atminties diplomo suteikimo priima Universiteto rektorius Komisijos teikimu. Parengtus Atminties diplomus atsiima patys nominantai arba jų artimieji, o dalis diplomų yra perduodami į Universiteto muziejų kaip saugotini artefaktai.

Užklausa gali pateikti ne tik artimieji

Užklausa į VU dėl buvusios studentės E. Rudolevičiūtės bylos ir paraišką dėl asmens pagerbimo Atminties diplomu pateikė „Anykštos“ bendradarbi Lina Dapkienė.

Drebančia ranka suklijavusi diplomų teikimo šventės nuotraukas į albumą, senolė šį rudenį užrašė savo įspūdžius: „Netikėtas senatvės pagarbos stebuklas man liko kaip sapnas iki šiol. L. Dapkienė sugebėjo ne tik pažinti mane, kaip seną vienišą senelę, bet ir sugrąžinti į jaunystės dienas, gyvenimą su visokiais įvykiais, praradimais. Sugebėjo atverti archyvų duris ir surasti mano papasakotą tiesą. Teisingumas buvo labai garbingai atkurtas. Įvyko stebuklas“.

Sugrįžti prie to, kas teisinga

Šv. Jonų bažnyčioje prasidėjus iškilmingam teatralizuotam renginiui, skambėjo studentų himnas „Gaudeamus“, tylos minute buvo pagerbti išėjusieji, skaitomos eilės, sakomos sveikinimo kalbos, skambėjo lietuvių liaudies dainos, buvo įnešta Universiteto vėliava.

Skambant ilgesingai muzikai, ant kėdžių, sustatytų per visą bažnyčios centrinę navą, buvo išdėliotos kadais įstojusiųjų studentų prašymų priimti į įvairias specialybes kopijos... Jos liudijo tuos jaunos žmones, kurių artimųjų ieškojo Vilniaus universiteto muziejaus muziejininkai, bet neberado. Dauguma ieškotų asmenų buvo žydų

kilmės, įstoję studijuoti karo metu ir vokiečių okupacijos metu išbraukti iš sąrašų.

Simboliškai mintimis grįžti į savo, kaip buvusio Universiteto bendruomenės nario, vietą tąkart galėjo tik kelietais. Daug asmenų nebegalėjo atvykti, dalies nebebuvo tarp gyvųjų...

Sveikinimo kalboje VU rektorius prof. Rimvydas Petrauskas pabrėžė, kad į Universiteto erdves bus grįžtama su pandeminio laikotarpio nuotolinės veiklos patirtimi, įvertinant ir išlaikant tai, kas galėtų papildyti ar išplėsti mokymo ir mokymosi galimybes. Gyvas dėstytojo ir studento santykis, susiklostantis ryšys, iš tiesioginio bendravimo kylantys klausimai ir užsimezganti diskusija – tai vertė, kuri išskiria universitetą iš visų kitų mokymosi formų.

Prof. R. Petrauskas sveikinimo kalboje džiaugėsi neseniai paskelbtu įvertinimu – QS pasaulio universitetų reitinge Vilniaus universitetas pakilo į rekordines aukštumas ir yra 400-asis. „Patekti tarp 400 geriausių pasaulio universitetų – reikšmingas įvykis ne tik Universitetui, bet visam Lietuvos aukštajam mokslui. Tai liudija, kad mūsų valstybėje yra visos prielaidos aukščiausio lygio tarptautiniam mokslui ir studijoms. Esame pajėgūs įsitvirtinti tarp geriausių pasaulio universitetų, laikytis aukščiausių standartų, kaip jie suprantami tarptautinėje mokslo bendruomenėje“, – kalbėjo rektorius.

Iškilmingoje ceremonijoje bendruomenę sveikinęs rektorius pabrėžė, kad universitetas toliau tęsia Atminties diplomų teikimo tradiciją, taip iš dalies atsiskaitydamas su institucine sąžine.

13 klausimų Ignui Kavaliauskui

„Aukštaitiškas formatas“ uždavė 13 klausimų atlikėjui Ignui Kavaliauskui, kuris dažniau pristatomas kaip „Ignas iš Ignalinos“.

Ekstravagantiškos išvaizdos menininkas išgarsėjo dalyvaudamas televizijos projekte „Lietuvos talentai“.

1. - Koks geriausias Jūsų iš tėvų gautas patarimas?

- Visi tėvų duoti patarimai mai buvo ir vis dar yra geri.

2. - Ko neišmokote mokykloje?

- Laisvės, Kūrybiškumo, Darnos, Draugiškumo, Meilės, Atjautos...

3. - Ką darote, kai susinervinate?

- Einu pasivaikščioti ir stebiu savo jausmus.

4. - Ką mėgstate gaminti virtuvėje?

- Omletą.

5. - Koks Jūsų blogiausias įprotis?

- Atsakysiu, kai jo

nebeturėsiu.

6. - Ką darote, kai naktį prabudate ir negalite užmigti?

- Kuriu: rašau, groju, mėstau.

7. - Kokia Jūsų ideali laisva diena?

- Laikas su medžiais, miško žvėrimis ir ežerais arba prasminga, kūrybiška diena mieste.

8. - Kaip atsiliepiate telefonu?

- „Labytis“, „Salam Aleikum“, „Šalom“ arba tiesiog „Klausau“.

9. - Kokiu muzikos instrumentu norėtumėte išmolti groti?

- Vargonais (visais kitais, kuriais norėjau išmolti, jau moku, bet dar neteko prisiliesti prie vargonų).

10. - Mėgstamiausia televizijos laida?

- TV nežiūriu (bet kartais mėgstu

Ignas Kavaliauskas asmeninio albumo nuotr.

► Ignas Kavaliauskas yra regio muzikos atlikėjas. Jis pristato kaip laisvas menininkas, gyvenantis iš muzikos ir kitų meninių veiklų.

analizuoti reklamas, mane jos dažnai prajuokina).

11. - Mėgstamiausias posakis?

- „Trukt už vadžių - vėl iš pradžių“.

12. - Gražiausias Ignalinos pastatas?

- Mamos namas.

13. - Kas buvo Jūsų pirmoji meilė?

- Mama.

Kosminė trispalvė nusileido šalia Molėtų

Didžiausia pagal parametrus bei aukščiausiai į kosmosą iškelta Lietuvos vėliava gruodžio pradžioje buvo perduota Lietuvos etnokosmologijos muziejui.

... Robertas Aleksiejūnas ►

Ši 1,5 x 0,9 m Lietuvos vėliava tris dienas skriejo 585 km aukštyje kosmoso platybėse.

Rugsėjo 15 dieną ją į kosmosą išskraidino saugių apmokėjimo sprendimų lyderės, JAV kompanijos „Shift4“ įkūrėjas, verslininkas Jaredas Isaacmanas. Misija, pavadinta „Inspiration4“ vardu, buvo pirmoji žmonijos istorijoje, užfiksuota kaip vien civilių asmenų, keturių paprastų amerikiečių, profesionalus skrydis į kosmosą.

Idėją iškelti Lietuvos vėliavą į kosmosą sumanė Lietuvoje veikiančios „Shift4 Payments Lithuania“ vadovas Tadas Vizgirda, kuris yra į kosmosą pakilusio verslininko kolega.

Rekordinis eksponatas Lietuvos etnokosmologijos muziejuje bus saugomas mažiausiai dvejus metus. „Inspiration4“ misijos vadas J. Isaacmanas ant vėliavos paliko ir autografą, taip dar pakeldamas šio eksponato vertę. Pasak Lietuvos etnokosmologijos muziejaus vadovo Lino Šmigelsko, muziejaus lankytojai pajus, kaip ir kuo gyveno šios keturios į kosmoso istoriją įrašytos asmenybės viso pasiruošimo skrydžiui bei paties skrydžio metu.

► Lietuvos etnokosmologijos centre kosminė vėliava bus eksponuojama dvejus metus.

„Kartu su muziejaus bei partnerių komanda pavyko atkurti originalaus dydžio ir išvaizdos kosminę kapsulę „Dragon“, kurioje 4 asmenų įgula praleido tris dienas, skriedama aplink mūsų planetą. Būtent šioje vietoje įkurdinome ir Lietuvos vėliavą. Lankytojai galės

geriau įsivaizduoti, kokiomis sąlygomis astronautai gyvena kosmose“, - pasakojo L. Šmigelskas.

Pagrindinis misijos „Inspiration4“ tikslas buvo surinkti reikšmingą paramą „St. Jude“ vaikų vėžio tyrimų ligoninei bei jos gydymo programoms. Surinkta suma – daugiau nei 225 mln. JAV dolerių. Tai didžiausia paramos akcija istorijoje.

„Gulbė“

Vienas iš teisingai kryžiažodį „Gulbė“ išsprendusių skaitytojų gaus 30 eurų „Auksaros“ čekį. Teisingus atsakymus galite pranešti telefonu (8-381)58246 arba (8-381) 59458, paštu (Vilniaus g. 29, LT 29145, Anykščiai) arba elektroniniu paštu (vidmantas.s@anyksta.lt).

Praėjusiame „Aukštaitiško formato“ numeryje spausdinto kryžiažodžio „Laikas“ teisingas atsakymas - DŽIAUGSMAS. Šį kryžiažodį teisingai išsprendė 51 skaitytojas: anykštėnai D.Patumsienė, A.Patumsis, A.Skaržauskienė, O.Arienė, D.Varnienė, J.Pranckevičienė, J.Miežilienė, B.Augulienė, R.Šulnienė, R.Kavoliūnienė, V.Vilčinskienė, V.Juciuvienė, R.Vencloviene, R.Budrienė, R.Vildžiūtė ir V.Stasiūnienė; L.Dobrodiejiene, R.Vaičiūnienė, L.Kaušylienė, V.Kaušylaitė, M.Kaušylaitė ir A.Kaušylas iš Utenos; G.Radzevičienė, S.Žibutienė ir K.Imbrasaitė iš Šovenių; D.Šimėnas, L.Ruša ir A.Rušaitė iš Vilniaus; E.Sunkurytė, E.Dolmantienė ir P.Dolmantas iš Viešintų; V.Urbutienė iš Naujikių, D.Karvelienė iš Antrųjų Kurklių, A.Kuolienė iš Kunigiškių, T.Patumsienė iš Vikonių, I.Guobienė iš Svėdasų, G.Kaulakienė iš Nevėžos, J.Pavilionis iš Užpalių, A.Juknonienė iš Rubikių, R.Vaiginytė iš Aknystų, A.Bagdonienė iš Vaitkūnų, B.Raščiuvienė iš Surdegio, R.O.Deveikienė iš Mažionių, B.Aukštakalninė iš Kurklių, J.Pačinskienė iš Padvarninkų, G.Gudelis iš Naujųjų Elmininkų, A.Lisauskienė iš Mickūnų, D.Leišienė ir A.Liubeckaitė iš Molėtų ir E.Kiškienė bei R.Puolis iš Kavarsko.

Burtai lėmė, kad prizas – „Auksaros“ čekis - atiteks **O.ARIENEI** iš Anykščių. Kviečiame skaitytoją užsukti į redakciją atsiimti čekio.

Pilvaplėvės uždegimas	7	Embrionas Latvijos sostinė	Keleivinė karieta Leidinio ...	Šv. ... Asyžietis ...bilio premija	Siūlų sruogos	Didžiausias Albanijos miestas	Istorijos mokslo specialistas
Mylima moteris			3			Nei ši, nei ... Nedidelis paukštėlis	S. Nėries „Senelės p...“
Panteros iš „Mauglio“ Baudžiauninko darbas dvare				Pilėšrieji delfinai		4	
Smilksa arba r...		Didelis ...iotažas Drebulė	Dubingų ežeras (kitaip)	Verslinė vėjažuvis			
			Lakas antspaudams Ypatas	Prasymas neiti Italijos miestas			
Paleis šovį	Abejinga, neveiklūs Europos kaimai				1	„Mėta“ balsės Maitinasi (gyvulys)	Suferuoti arba ...kinėti
			„džiuko sapnas“			Kukurūzų ...ragėsių Eriuko kailis	
Numa...ino suklūpimas Vandens tėkmės		Neptūno palydovas Islandų postai				8	Dykuma Pietų Amerikoje
	2		Italijos upė, Po intakas				
Dv... arba siela		...lofonas Ispanijos sala		Stambus bėgiojantis paukštis		Operos libr...s Aktorė ... Užaitė	
			Dar nepasenusi				Vand... – germanų gentis
Pirmoji JAV astronautė	„Geni“ antonimas ...sinis pakabutis			Bangladešo sostinė Aktorė ...a Baukutė			
			Kitai, ne šitai	6		...oyzas Sakalas ...ekstrėnai	
Šokli kaip bl...	5		Galaktika – žvaigždžių ...				
Pliukas ... tūlvis			Rašomieji ...				

Parengė žurnalų „oho“ redakcija

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

LAISVALAIKĮ
LEISKIME KARTU!
NUSIFOTOGRAFUOKITE | ĮKELKITE 📱 📷
PAŽYMĖKITE @BANGENIS | LAIMĖKITE